

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALNÍ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALNÍ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

wyrabiają oprócz

NAWOZÓW AZOTOWYCH i FOSFOROWYCH

następujące PRODUKTY CHEMICZNE we wszystkich gatunkach
handlowych:

A z o t o w e: Azot
Amoniak skroplony
Wodę amoniakalną chemicznie czystą
Kwas azotowy chemicznie czysty
Kwas azotowy techniczny
Nitrozę
Azotyn sodowy
Saletrę amonową
Saletrę sodową
Saletrę potasową
Salmiak rafinowany
Salmiak sublimowany
Węglan amonu
Siarczan amonu (do celów technicznych)

C h l o r o w e: Chlor ciekły
Kwas solny chemicznie czysty
Ług bielący (podchloryn sodowy)
Herbatox (preparat do tępienia chwastów)
Chlorobenzen
Paradwuchlorobenzen
Ortodwuchlorobenzen
Chloronaftalen
Woskol (wosk syntetyczny)

R ó ż n e: Karbid, Tlen, Wodór, Wapień mielony

Adres dla korespondencji: Z. F. Z. A. Chorzów III

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Skrócony bilans netto na dn. 31/XII 1938 r.

STAN CZYNNY		STAN BIERNY	
	zł	zł	zł
Dział handlowy:		Dział handlowy:	
1. Kasa i sumy do dyspozycji	54 347 170'48	1. Kapitał zakładowy	150 000 000'00
2. Bilety skarbowe i bonny inwestycyjne	32 037 000'00	2. Fundusz rezerwowy	20 229 320'19
3. Papiery procentowe, akcje i udziały	77 106 760'04	3. Wkłady à vista	326 430 218'75
4. Papiery procentowe własnej emisji	49 107 724'95	4. Wkłady terminowe	153 770 034'46
5. Weksle	137 591 227'76	5. Lokaty celowe	33 100 516'39
6. Pożyczki krótkoterminowe	232 583 553'44	6. Redyskonto weksli	30 562 257'15
7. Banki	20 962 628'66	7. Redyskonto akceptów Banku Akceptacyjn.	6 365 709'00
8. Pożyczki z lokat celowych	33 100 516'39	8. Banki	34 916 098'90
9. Pożyczki długoterminowe	83 473 690'13	9. Inne pasywa	79 802 430'39
10. Pożyczki komunalne	73 916 437'14	10. Saldo działu emisyjnego	32 894 885'41
11. Ruchomości i nieruchomości	32 260 281'57	11. Saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa	376 956'41
12. Inne aktywa	41 961 436'49		868 448 427'05
	868 448 427'05	Dział emisyjny:	
Dział emisyjny:		12. Specjalna rezerwa dla papier. wartośc. własnej emisji	30 565 397'79
13. Pożyczki emisyjne	936 375 842'82	13. Emisje	936 375 842'82
14. Inne aktywa działu emisyjnego	37 980 055'90	14. Inne pasywa działu emisyjnego	40 309 543'52
15. Saldo w dziale handlowym	32 894 885'41	1 007 250 784'13	
Dział operacyj ze Skarbem Państwa:		Dział operacyj ze Skarbem Państwa:	
16. Pożyczki budowlane	226 386 762'12	15. Lokaty Skarbu Państwa:	
17. Kredyty sanacyjne dla banków	33 998 578'90	a) fundusze budow.	232 632 888'35
18. Różne kredyty i r-ki specjalne	603 177 620'26	b) fundusze sanacyjne dla banków	31 021 156'20
19. Saldo w dziale handlowym	376 956'41	c) różne lokaty i r-ki specjalne	600 285 873'14
	863 939 917'69		863 939 917'69
	2 739 639 128'87	16. Różni za inkaso	
20. Inkaso	27 581 284'18	27 581 284'18	
21. Gwarancje i akceptacje	24 080 511'70	17. Zobowiązania z tyt. gwarancyj i akceptacyj	
	2 791 300 924'75	24 080 511'70	
		2 791 300 924'75	

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY		ZYSKI	
	zł		zł
1. Odsetki	30 588 521'50	1. Odsetki	53 878 484'02
2. Różnice kursowe na papierach wartościowych	1 504 089'57	2. Prowizje	4 797 195'37
3. Koszty handlowe	15 186 285'62	3. Różnice kursowe na dewizach i walutach	273 771'25
4. Amortyzacja	804 948'71	4. Dodatek na koszty administracyjne działu emisyjn.	3 733 320'12
5. Odpisy	9 104 515'84	5. Administracja nieruchomości	438 038'07
6. Oddłużenie samorządów	3 296 919'86	6. Zwrot dawniej odpisanych należności	2 404 551'05
7. Dotacja dla Funduszu Emerytalnego Pracowników B. G. K.	1 500 000'00		
8. Czysty zysk	3 540 078'78		
	65 525 359'88		65 525 359'88

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
ŹRÓDŁO TRUDNOŚCI — P. R.	1037	CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	1054
PROBLEM FLOTY HANDLOWEJ NA TLE ZAGADNIENI WSPÓŁCZESNEJ WOJNY — TADEUSZ OCIOŚZYŃSKI	1040	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1054
KRONIKA GOSPODARCZA:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1055
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		Ruch statków w portach polskich w roku 1938 — L. Radzikowski	
GÓRNICTWO WĘGLOWE	1042	Praca polskiej floty handlowej w I kwartale 1939 r. — J. Korolkiwicz	
HUTNICTWO	1044	POCZTA I TELEGRAF	1058
RZEMIOSŁO	1047	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM	1058
Uprawnienia rzemieślnicze absolwentów szkół technicznych, artystycznych i przemysłowych — Tomasz Piśkorski		Projekt ustawy o porozumieniach kartelowych	
ROLNICTWO	1048	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GOSPODARCZE ZNACZENIE ZAPASÓW APROWIZACYJNYCH		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1060
Wywiad z P. Wiceministrem Rolnictwa i Ref. Roln. M. Wierusz-Kowalskim		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1060
Rolnicze kredyty zastawowe — St. O.		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HANDEL:		PIENIĄDZ I KREDYT	1060
HANDEL ZAGRANICZNY	1051	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1061
Polsko-węgierska wymiana handlowa — I.		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1053	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	1054	HOLANDIA	1062
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1063

ŹRÓDŁO TRUDNOŚCI

CHAOS, panujący w stosunkach międzynarodowych, nie jest przecież—po dokładnym zbadaniu dróg rozwojowych tego gospodarstwa—do tego stopnia zamaçony, jakby się to na pozór wydawać mogło. Mimo całej anormalności rozwoju gospodarczego na kuli ziemskiej w ostatnim ćwierćwieczu, da się jednak uchwycić przynajmniej kilka zasadniczych elementów, powodujących tę właśnie anormalność ewolucji ekonomicznej świata. Jeśli mówi się, przykładowo, o „zachwianiu równowagi gospodarczej na kuli ziemskiej” od czasów wielkiej wojny—to wyrażenie to nie jest dźwiękiem, pozbawionym realnej treści, ale może być od razu wyjaśnione znaną skądinąd, i nieraz zresztą poruszonym przy rozmaitych okazjach, faktem gwałtownego i szybkiego przesunięcia się ciężaru gatunkowego w gospodarstwie światowym od zachodnich krajów europejskich do

Stanów Zjednoczonych. Wstrząs ów, którego wynikiem jest również bodaj znany fenomen istnienia w gospodarstwie światowym organizmu gospodarczego, który łączy w sobie jednocześnie znamiona „młodego” kraju o wielkiej ekspansji towarowej (i to w znacznej mierze surowcowej) z tymi cechami charakterystycznymi „starych krajów”, jakie łączą się w pojęciu „największego wierzyciela świata”—doprowadzać nas musi w rezultacie analizy każdego nieomal problemu gospodarczego w skali międzynarodowej nie gdzie indziej jak właśnie do tego źródła powszechnego zamieszania. Jeśli, przykładowo, zainteresujemy się tak zasadniczą bolączką międzynarodowego współżycia gospodarczego, jak trwały brak równowagi w bilansach płatniczych krajów wierzycielskich i dłużniczych (stąd—cały problem sztucznego wyrównywania tych bilansów ze wszystkimi kon-

sekwencjami w dziedzinie ograniczeń handlu międzynarodowego, restrykcji dewizowych, układów clearingowych i kompensacyjnych, różnic w międzynarodowym poziomie cen itd.)—u źródła znajdziemy, oczywiście, nie co innego jak właśnie „zmore” organicznie dodatniego bilansu płatniczego Stanów Zjedn. Jeśli rzucimy okiem na wahania w poziomach cen głównych surowców i głównych artykułów spożywczych świata—owych cen, od których zależą rozmiary siły nabywczej setek milionów ludzi w krajach rolniczych i surowcowych na całej kuli ziemskiej—wahania te wykażą ściśle uzależnienie od falowań wewnętrznej koniunktury Stanów Zjedn., będących i wielkim eksporterem niektórych z tych surowców i jednym z najważniejszych rynków zbytu dla innych. Jeśli zwrócimy uwagę na marazm, panujący od dziesięciu lat w międzynarodowym obiegu kapitałów, i związek, istniejący między tym zjawiskiem a kapitałną i wciąż nierozwiązaną sprawą politycznego zadłużenia międzynarodowego (długi międzysojusznicze)—to znów u podstaw zagadnienia okażą się Stany Zjedn., jako właśnie ów największy wierzyciel świata. Mówiąc w skrócie, gdziekolwiek spróbujemy zanalizować „do końca” jakiegokolwiek trudne a nierozwiązane zagadnienie gospodarstwa międzynarodowego, musimy się w ostatecznej przesłance natknąć zawsze na problem Stanów Zjedn.

Może się wydawać na pierwszy rzut oka dziwne, że w chwili, kiedy gospodarstwo światowe żyje wyraźnie pod znakiem gospodarki wojennej, zajmuje nas właśnie zagadnienie tak—na pozór—„oderwane”. Rzecz w tym jednak, iż problemat stosunku rozwoju gospodarstwa światowego do rozwoju wypadków w Stanach Zjedn. nie jest już, powiedzielibyśmy, zagadnieniem „koniunkturalnym” a wyraźnie „strukturalnym”. Fakt np. wybuchu nowej wojny w Europie (nawet o ile w dalszej jej fazie zostaną do niej wciągnięte, jak to stało się przed 22 laty, Stany Zjedn.) nic w tym problemacie nie zmienia, a—co najwyżej—zaostrzy go tylko jeszcze bardziej. Jeśli np. psychoza wojenna wywołała w jesieni ub. r. i nawet w I połowie b. roku tak silny napływ kapitałów do Stanów Zjedn. z ostatniej już „reduty” kapitałowej, jaką stała się po doświadczeniach dewaluacyjnych na zachodzie kontynentu europejskiego w ciągu ostatnich czterech lat Wielka Brytania, że trzeba było aż lekko obniżyć kurs funta szterlinga i przeprowadzić specjalną ochronę waluty brytyjskiej—to stanowi to w naszych oczach tylko przedsmak tego, co dziać się będzie na międzynarodowych rynkach kapitałowych z chwilą wybuchu konfliktu. Jedyną polityczną możliwością odwrócenia tego stanu rzeczy byłby fakt (wysoce nieprawdopodobny, zresztą, w praktyce...) zaangażowania się w jakiś konflikt samych Stanów Zjedn. przy jednoczesnym zupełnym uspokojeniu się Europy. Wydaje się, że na taki układ stosunków musielibyśmy poczekać, co najmniej, jeszcze bardzo długo.

*

Tak więc, rozpatrując problemat Stanów Zjedn. na tle całokształtu gospodarstwa światowego niezależnie od takiej czy innej konfiguracji koniunkturalnej, dojść musimy do wniosku, iż zasadnicza poprawa gospodarcza na kuli ziemskiej jest po prostu funkcją analogicznej poprawy w Stanach Zjedn. Mielibyśmy przykład tego rodzaju zjawiska w 1936 r. i na początku 1937 r. Kiedy rzucimy okiem na statystyki gospodarstwa międzynarodowego z tego właśnie okre-

su, związek pomiędzy ruchem zwykłym koniunktury amerykańskiej i sytuacją na innych rynkach ukaże się nam w całej pełni. Przyjmując za podstawę np. poziom światowej produkcji górniczej i przetwórczej w 1929 r. = 100, widzimy, iż od 1935 r. do 1937 r. wskaźnik Ameryki Północnej (co oznacza w praktyce właściwie Stanów Zjedn., gdyż produkcja kanadyjska jest stosunkowo zupełnie minimalna) podniósł się z 76·4 do 93·4 a więc o prawie 22·4%, podnosząc tym samym wskaźnik produkcji w Europie z 93·1 do 110·8 i powodując w sumie wzrost wskaźnika światowego (bez Z. S. R. R.) z 86 do 103·5. Załamanie się koniunktury w Stanach Zjedn. i spadek wskaźnika Ameryki Północnej w 1938 r. do 73·8—wywołało od razu cofnięcie się wskaźnika europejskiego do 109·4 i światowego—do 92·7.

Bardziej, może, jasno wykażą zjawisko to liczby bezwzględne. W 1935 r. Stany Zjednoczone przywiozły z zagranicy za \$ 2 039 miln., wywiozły zaś za granicę—za \$ 2 242 miln., w 1936 r. przywóz ich wyniósł wartość \$ 2 424 miln., a w 1937 r.—\$ 3 010 miln. Łącznie w okresie 2 lat rozwijającej się koniunktury Stany Zjedn. podniosły swój przywóz o \$ 1 mild. Jednocześnie zaś np. mimo wzrostu w okresie 1935/36 r. wartości przywozu tego o \$ 400 miln.—wartość wywozu ich wzrosła tylko o ok. \$ 200 miln. Owe pozostałe \$ 200 miln., stanowiące „czystą” nadwyżkę przywozu nad wywozem, stanowiło wówczas, jak gdyby, początek „zwracania” przez Stany reszcie świata tych nadwyżek, jakie w ciągu długich lat gromadziły się kosztem wszystkich innych krajów w tym jednym organizmie gospodarczym na kuli ziemskiej.

Możnaby to przedstawić jeszcze plastyczniej. Porównując wartość przywozu Stanów Zjedn. w poszczególnych pozycjach w latach 1935 i 1937 r., konstatajemy, iż w okresie tylko tych 2 lat roczne przywozy mięsa do Stanów wzrosły z \$ 9 miln. do \$ 29 miln., kukurydzy—z \$ 20 miln. do \$ 56 miln., kawy—z \$ 137 miln. do \$ 151 miln., ziarna kakaowego—z \$ 27 miln. do \$ 52 miln., kauczuku surowego—z \$ 121 miln. do \$ 251 miln., papieru gazetowego—z \$ 82 miln. do \$ 123 miln., wełny—z \$ 30 miln. do \$ 95 miln., cyny—z \$ 70 miln. do \$ 104 miln., miedzi nierafinowanej—z zera do \$ 46 miln. itd. Można sobie doskonale wyobrazić, jaki wpływ mieć może takie zwiększenie wartości przywozu (wartości, w której mieści się zarówno zwiększenie ilości, jak i idąca za zwiększonym popytem zwyczajka cen poszczególnych artykułów) na wywóz—a przez to i na produkcję oraz siłę nabywczą tych krajów, które ów kauczuk, miedź, cynę, wełnę itd. wywożą. Dodajmy do tego jeszcze zmniejszenie się na skutek wzrostu spożycia w Stanach Zjedn. tych nadwyżek poszczególnych surowców i artykułów spożywczych, jakie Stany wywożą na rynki obce, a przez to zmniejszenie się konkurencji ze strony owego najpotężniejszego współzawodnika, a otrzymamy mniej więcej pełny obraz skutków, jakie idą za wzrostem koniunktury amerykańskiej dla reszty świata.

Dekoniunktura w Stanach Zjedn. wywołuje, oczywiście, skutki wręcz przeciwne. Jeśli w okresie 1935/36 r. świat, jak to zauważyliśmy powyżej, „zarobil” na wymianie ze Stanami ok. \$ 200 miln., to w okresie 1936 ÷ 38 od razu cały ten „zarobek” stracił. Jeśli od 1935 r. do 1937 r. przywóz amerykański wzrósł w stosunku rocznym o okrągło \$ 1 mild., to od 1937 r. do 1938 r. spadł za jednym zamachem o z górą \$ 1 mild. (z \$ 3 010 miln. na \$ 1 950 miln.). Jednocześnie zaś

zmniejszony zbyt wewnętrzny w Stanach wypchnął za granicę zamiast \$ 2.4 mild. wywozu w 1936 r. z górą \$ 3 mild. w 1938 r. Krótko mówiąc, od 1937 r. do 1938 r. świat „stracił” na stosunkach ze Stanami ponownie ok. \$ 800 miln. Zamiast wspomnianych powyżej \$ 251 miln., za które Stany kupiły kauczuku w 1937 r., kupiły one w 1938 r. już tylko za \$ 130 miln. (w zmniejszeniu tym tkwi, oczywiście, i silna zniżka cen, wywołana zmniejszeniem popytu), a odpowiednie liczby dla cyny (w miln. \$) wynoszą 104 i 45, dla jedwabiu surowego—107 i 89, dla papieru gazetowego 123 i 101, dla skór surowych 55 i 30 itd.

Umyślnie zatrzymaliśmy się nieco dłużej nad tym, co potocznie określa się jako „wpływ koniunktury amerykańskiej na koniunkturę światową”, aby dokładnie podkreślić znaczenie i aspekt zewnętrzny tego zjawiska. Dochodzimy w sumie zaś do przekonania, iż rebus sic stantibus—w warunkach mniej więcej normalnych, kiedy nie liczy się na żadne wyjątkowe układy polityczne (skądinąd, powtarzamy, zupełnie nieprawdopodobne), mogące być specjalnie korzystne dla Europy i jednocześnie specjalnie trudne dla Stanów Zjedn., jedyną prawdziwą drogą poprawy sytuacji gospodarczej na kuli ziemskiej jest silna i trwała poprawa gospodarcza w Stanach. Mogą, oczywiście, być—jak podkreślaliśmy już—drogi pośrednie. Można np. przypuścić, iż, konkretnie, uspokojenie polityczne w Europie poprawiłoby samo przez się znacznie i sytuację gospodarczą u naszym kontynencie, ale wiemy przecież, jak silnie u źródeł obecnego napięcia politycznego tkwią przyczyny gospodarcze i znany jest nam dobrze ów „circulus vitiosus” sytuacji ogólnej, gdzie agresja niemiecka wywołana jest przede wszystkim trudnościami gospodarczymi Rzeszy, a jedyną możliwością usunięcia tych trudności byłaby właśnie... kapitulacja polityczna Niemiec. Dlatego też teza nasza o związku trwałej „prosperity” w Stanach z poprawą gospodarstwa światowego w jego obecnych warunkach wydaje się jedyną możliwą do przyjęcia.

*

I tu dochodzimy, wreszcie, do sedna naszych rozważań. Jeśli od koniunktury amerykańskiej zależy na świecie tak wiele, to czemuż to nie udaje się od lat dziesięciu pchnąć koniunktury tej na lepsze tory. Zapewne, rozwój stosunków w ostatnich latach pokazał nam, że zwykłe koniunkturalne w Stanach są możliwe. Ale jednocześnie wykazał nam całą ich kruchość i krótkotrwałość. A przecież nie ma w Stanach Zjedn. wielu z tych elementów, które w Europie wpływają deprymująco na rozwój „businessu” w szeregu krajów. Wstrząsy międzynarodowe są dla Stanów stanowczo zbyt odległe, aby móc wywierać jakiś decydujący wpływ na rozwój ich gospodarstwa. Kapitały nie tylko ze Stanów nie uciekają, ale—odwrotnie—przyplływają w nadmiarze. Jakież są przyczyny zatem, iż w dalszym ciągu bezrobocie w tym olbrzymim kraju przekracza 10 miln. głów i że wskaźniki produkcji—mimo kilkakrotnych prób—nie mogą ruszyć się ponad poziom o kilkanaście czy nawet dwadzieścia kilka procent niższy od poziomu przedkryzysowego?

Odpowiedź na to pytanie nie jest bynajmniej taka prosta, jakby się to na pozór mogło wydawać. Wkracza ona, mianowicie, już w domenę „strategii polityczno-gospodarczej”, albo nawet teorii takiej strategii. W zależności od teorii, jakim hołdują poszczególni

ekonomiści, problemat ożywienia gospodarczego Stanów Zjedn. reasumowano w takich formułach, jak: „falszywa polityka New Dealu”, „sabotowanie przez kapitał reform społecznych Roosevelta”, „rozgrywka polityczna pomiędzy partią demokratyczną i liberalną” itd. Jeśli jednak podejść do całości zagadnienia od strony ściśle gospodarczej, to sprowadza się ono do pytania: dlaczego mimo nakręcania koniunktury przez wydatki na roboty publiczne, uczynione w szerokiej skali z budżetu państwowego, nie udało się—i nie udaje się dotychczas—ożywić prywatnych inwestycji, które jedne mogą tylko naprawdę pchnąć życie gospodarcze Stanów na drogę prawdziwej „prosperity”?..

Wspomnieliśmy dopiero co, że wszystkie te argumenty, które mogłyby posłużyć kapitałowi w każdym innym kraju dla uzasadnienia faktu swej bezczynności inwestycyjnej, w Stanach Zjedn. właśnie nie mają racji bytu. Nie ma tam bowiem ani zewnętrznych obaw przed wstrząsami wojennymi, ani najmniejszej nawet drożyzny kapitału. Przeciwnie—jest go pod dostatkiem, a przecież leży bezczynnie. Obliczają, iż dla zlikwidowania bezrobocia amerykańskiego i puszczania w pełny ruch całej gospodarczej maszyny kraju potrzebaby było inwestycji za jakichś \$ 18 mild. W 1938 r. wyniosły one maksimum ok. \$ 4.41 mild..

To kapitalne zagadnienie stanowi obecnie w Stanach Zjedn. przedmiot specjalnej ankiety, prowadzonej pod przewodnictwem Senatora J. C. O'Mahoney' a przez specjalnie do tego powołany Temporary Economic Committee. Było to konieczne właśnie dlatego, iż dotychczas zagadnienie to nabierało w dyskusjach charakteru wybitnie politycznego, przy czym waszyngtońscy zwolennicy New Dealu oskarżali kapitał o „strajk protestacyjny przeciwko New Dealowi”, kapitał zaś bronił się twierdzeniem, iż bezceremonialność interwencjonizmu rządu waszyngtońskiego wprowadza do życia gospodarczego tyle elementów niepewności w dziedzinie przede wszystkim polityki społecznej oraz podatkowej, że żaden kapitalista nie ośmielił się w tych warunkach ryzykować na szerszą skalę inwestycje. Faktem było w każdym razie, iż wbrew oczywiście korzystnym warunkom, jakie powstały dla prywatnej akcji inwestycyjnej w Stanach w 1936 r. i na początku 1937 r., inwestycje prywatne nie podparły akcji finansowania inwestycji publicznych, a toż samo zresztą, acz w mniejszej skali, powtórzyło się i w II połowie ub. r., kiedy po załamaniu się koniunktury w 1937 r. zaczęła ona ponownie się podnosić.

Stawianie jednakże całej sprawy na płaszczyźnie rozgrywki politycznej nie wytrzymuje krytyki. Jeśli istotnie istnieją w Stanach rezerwy kapitałowe (a wiadomo, że istnieją w olbrzymich rozmiarach), to w gruncie rzeczy nie możnaby sobie wyobrazić sytuacji, aby najzaciętszy nawet przeciwnik Prezydenta Roosevelta i najostrożniejszy gestor swego kapitału nie „zaryzykował” tu i ówdzie w okresie sprzyjającej koniunktury okazji do inwestycji. Ale powstaje pytanie, kto, mianowicie, ma w swych rękach „gros” amerykańskich rezerw kapitałowych. Obliczono już dokładnie, iż 70% ludności Stanów w ogóle rezerw żadnych nie posiada, albowiem nie oszczędza i oszczędzać nie jest w stanie. W 1929 r.—roku wielkiej „prosperity”—dwie trzecie wszystkich oszczędności w Stanach przypadły na... 2.3% ludności. Olbrzymia koncentracja dochodów, jaka istnieje w Stanach, uniemożliwia przede wszystkim konsumpcję większości dochodu spo-

lecznego, z pozostałych zaś dwóch dróg: reinwestycji i tezauryzacji—bardzo łatwo w takich warunkach wybrać drugą. Zwłaszcza, iż o rozmiarach koncentracji amerykańskiej dać mogą pojęcie takie dane, z których wynika, iż 84% wszystkich zysków netto towarzystw amerykańskich spływają do 4% tych towarzystw, że jedna dziesięciotysięczna wszystkich amerykańskich towarzystw opłaca aż 12,3% wszystkich zatrudnionych w amerykańskich towarzystwach przemysłowych robotników, że wreszcie 86% amerykańskich korporacji znajduje się w rękach 6% wszystkich amerykańskich towarzystw. Nie dość na tym. Okazuje się, iż 100% produkcji aluminium znajduje się w rękach jednego towarzystwa, że dwie firmy opanowały 95% produkcji szkła taflowego, że 83% produkcji samochodowej leży w rękach zaledwie trzech koncernów, a trzy inne opanowały 80% produkcji papierosów. Cztery firmy mają w rękach 78% amerykańskiej produkcji miedzi, inne cztery—60% produkcji ołowiu, trzy jeszcze inne—90% produkcji puszek konserwowych itd.

W tych warunkach, istotnie, nie ma już miejsca na indywidualny „zmysł przedsiębiorczości” drobnego stosunkowo fabrykanta XIX wieku, który, korzystając z nadarzającej się koniunktury, starał się rozszerzyć swój zakład, i, działając masowo, rozwijał koniunkturę tę jeszcze silniej. Strategia tych kolosów organizacyjnych musi być z natury rzeczy zupełnie odmienna. Ale i to jeszcze nie tłumaczy całkowicie powstrzymywania się ich od zaangażowania swych olbrzymich rezerw kapitałowych w ożywienie gospodarcze kraju. Teoryj, tłumaczących tę wstrzemięźliwość, jest bardzo wiele. Niektórzy traktują rzecz z punktu widzenia „opozycji” przeciwko Waszyngtonowi, składając obawy kapitału na karb niezrównoważenia budżetu Państwa, interwencjonizmu w politykę społeczną, ograniczania podatkami zysków przedsiębiorstw, inni—wskazują na przyczyny „organiczne”, jak brak nowych przemysłów, do których mógłby łatwo spłynąć niezatrudniony kapitał, albo zgoła na nieuniknione wynaturzenie się kapitału, na które w ogóle niema rady...

O tych właśnie teoriach mówił przewodniczący wspomnianej ankiety, prowadzonej pod auspicjami Temporary Economic Committee, Sen. O'Mahoney, kiedy żądał od niej wyjaśnienia, czy ma się tu do czynienia z „mechanicznymi” (a więc wynikłymi z inter-

wencjonizmu rządowego ostatnich lat) czy z „organicznymi” przeszkodami. Ankieta odpowiedzi ostatecznej na te pytania dotychczas nie dała. I, wydaje się, nie można od niej oczekiwać zbyt wiele.

Albowiem, patrząc na sytuację amerykańską z naszego—europejskiego—punktu widzenia, nie sposób uwolnić się od pewnego spostrzeżenia, które—być może—stanowi w gruncie rzeczy o sednie całego problemu. Jeśli w Niemczech czy Związku Sowieckim zdołano (mniejsza o to w jakiej formie i z jakimi skutkami na przyszłość...) osiągnąć owe „Vollbeschaeftigung”, o które tak chodzi kierownikom polityki waszyngtońskiej, i to osiągnąć je bez cienia tych kapitałów, jakie stoją do dyspozycji w Stanach, to stało się to na skutek pełnego wykorzystania interwencjonizmu na wszystkich potrzebnych odcinkach jego działania. Wydaje się, iż w Stanach ortodoksyjna polityka gospodarcza Prezydenta Hoovera, stanowiąca, oczywiście, przeciwległy biegun polityki sowieckiej czy niemieckiej, była o tyle logiczna, iż w ogóle nie angażowała się w interwencjonizm poza jego „normalnymi” atrybutami, jak: polityka podatkowa, celna, itd. Z chwilą jednak, kiedy Rząd Prezydenta Roosevelta (zmuszony—jak dobrze wiadomo—okolicznościami wewnętrznymi) poszedł po drodze dalszego interwencjonizmu, trzeba było już konsekwentnie pójść jeszcze dalej, aby cykl został zamknięty. Połowiczność posunięć doprowadziła do zamieszania i nieufności w całej strukturze, a nie dała pożądanego przymusowego rozwiązania. To jednak już wykracza poza ramy rozważań ściśle gospodarczych, a wchodzi na teren dyskusji o gospodarczych zaletach „demokracji” i „dyktatur”.

Wyniki ankiety, o której mówiliśmy powyżej, interesować będą cały świat. Albowiem fatum sprawiło, że ewentualne korzystne rozwiązanie „problemu amerykańskiego” oznaczałoby jednocześnie usunięcie głównego źródła trudności, jakie ciążyą w tej chwili nad całokształtem gospodarstwa światowego. Zagadnienie „idle men, idle machines and idle capital” (bezczynnych ludzi, maszyn i kapitałów) jest nie tylko popularnym „sloganem” w Stanach, ale posiada swoją głęboką treść wewnętrzną z punktu widzenia przyszłości koniunktury światowej.

P. R.

PROBLEM FLOTY HANDLOWEJ NA TLE ZAGADNIEŃ WSPÓŁCZESNEJ WOJNY

TOTALNY charakter wojny współczesnej wyraża się przede wszystkim w skali zagadnień gospodarczych, jakie wiążą się z przygotowaniem narodu do wojny oraz z prowadzeniem działań wojennych — zarówno zaczepnych, jak i obronnych.

W ogromnej skali tych problemów gospodarczych, które wojna rodzi w życiu narodów, nie jest bez znaczenia także zagadnienie transportu morskiego, które oznacza — mówiąc w skrócie — utrzymanie możliwie najswobodniejszej łączności ze światowymi rynkami surowcowymi, z produkcją artykułów wojennych w krajach sojuszniczych lub neutralnych, z rezerwami sił ludzkich państw współwalczących, a czasem (jak np. w Anglii, Francji) z rezerwami ludzkimi i materialnymi własnych obszarów zamorskich (dominia,

kolonie). Ta łączność jest zagadnieniem pierwszorzędного znaczenia pod kątem potrzeb strategii gospodarczej; jest ona tym ważniejsza, że względy zarówno techniczne, jak i finansowe nie pozwalają z reguły na akumulowanie w czasach pokojowych zapasów wojennych w takich rozmiarach, aby mogły one wystarczyć na wszelkie ewentualności wojenne. Historia poucza, że możliwość kompletowania i regenerowania zapasów surowcowych i materiałowych w czasie wojny ma bardzo istotne znaczenie dla zwycięstwa. Przy większych, tzn. powszechniejszych lub bardziej długotrwałych, zamieszkach wojennych zagadnienia swobodnego ruchu morskiego, bezpieczeństwa portów, możliwości rozporządzania tonażem morskim stają się dominującą troską państw walczących. Wielki do-

robek doświadczenia w tym względzie przyniosła wielka wojna 1914÷1918, a praca umysłów politycznych, ekonomicznych i wojskowych w czasach powojennych znakomicie zagadnienie to pogłębiła. Np. Wiceminister J. Kożuchowski mówi w „Przebudowie gospodarczej Polski”¹⁾: „Zapotrzebowanie w czasie wojny wzrasta, potrzebne transporty dochodzą do setek tysięcy ton miesięcznie, może tygodniowo. Nie możemy patrzeć na wojnę, jak na kupieckie przedsięwzięcie, że będziemy ją prowadzić „dopóki zapas starczy”. I dodaje, że jakkolwiek trudno przewidywać rozmiar lub kierunki tych obrotów, to jednak „wystarczy kryterium potrzeby utrzymania tego transportu, od którego może będzie zależeć los wojny, groźba wygłodzenia kraju czy stan sanitarny”.

Dzisiaj sprawy swobodnego dostępu do morza i posiadania odpowiedniego tonażu handlowo-morskiego włączone są na szerokim świecie do rzędu problemów, najistotniej związanych ze sprawami obronności narodowej. Brytyjska Chamber of Shipping, uchwalając w dn. 13/X ub. r. deklarację uznania dla Premiera N. Chamberlaina za jego monachijską próbę pacyfikacji Europy, wyraziła uznanie dla decyzji rządu Zjednoczonego Królestwa co do zabezpieczenia pokoju przez wzmocnienie i uzupełnienie sił obronnych Anglii, podkreślając z naciskiem, że brytyjska flota handlowa winna być traktowana jako najistotniejsza część, jako „first line of defence”, bez której nie może być zagwarantowany rzeczywisty interes bytu narodu²⁾. Pogląd ten jest całkowicie popierany przez rząd Wielkiej Brytanii, który, przystępując w b. r. do wzniesienia pomocy subwencyjnej dla angielskich przedsiębiorstw żeglugi, ujął ją inaczej niż w latach 1935÷37, m. in. o tyle, że nie forsuje obecnie rozbiórki tonażu przestarzałego, lecz zachęca do utrzymywania go bodajby w stanie unieruchomienia, aby tym sposobem na wypadek potrzeb wojennych dysponować tym tonażem jako rezerwą transportową. Ta ewolucja od hasła „scrap and build” (stare statki likwidować — nowe budować) do hasła „lay up and build” (stare statki odstawić do rezerwy, a budować nowe) dowodzi niezbicie, że nacisk potrzeb, wywołanych przygotowaniem wojennymi, zwrócił dostatecznie silnie uwagę na celowość zwiększenia wzgl. utrzymania rezerw tonażowych, dających się rychło uruchomić, a nie powodujących zbytnich kosztów.

Jak dalece to zagadnienie uważane jest w Anglii za naglące, dowodzą słowa Prezydenta Board of Trade, Stanley’a, który w przemówieniu na bankiecie Brytyjskiej Izby Żeglugi w kwietniu b. r.³⁾, nawołując do niezwłocznego rozpoczęcia wielkich inwestycji żeglugowo-morskich i do tworzenia rezerw tonażowych na potrzeby wojny — wręcz stwierdził, że nie ma takiej gałęzi życia gospodarczego, do której taki apel narodowy mógłby być skierowany z większą nagłością.

Analogiczne tendencje ujawniają się także po tamtej stronie Atlantyku — w Stanach Zjednoczonych. Element znaczenia floty handlowej w systemie sił obronnych kraju znajduje pełne zrozumienie zarówno w poglądach czynników państwowych, z Prezydentem Rooseveltem na czele, jak i w opiniach środowiska społecz-

no-gospodarczego. Kolejne akty ustawodawcze Kongresu Stanów Zjedn. w okresie powojennym, poświęcone sprawom żeglugi handlowej, a więc akty z 1920 r., 1928 r. i 1936 r. stale stwierdzały znaczenie floty handlowej jako ważkiego czynnika posiłkowego dla obrony narodowej. Moment ten był podnoszony zawsze obok, jeśli nie na równi z momentem czysto gospodarczych korzyści posiadania odpowiednio silnej floty handlowej pod narodową banderą. Paul M. Zeis przytacza¹⁾, zresztą nie szczędząc im krytyki — siedem głównych argumentów, formułowanych przez wyrażycieli opinii społecznej na rzecz rozbudowy floty handlowej jako czynnika obrony narodowej: możliwość użycia pewnych typów statków handlowych jako posiłkowych jednostek liniowych, szkolenie marynarzy dla floty wojennej, podtrzymanie stoczni, mogących w razie potrzeby budować okręty wojenne, przewóz wojsk na zamorskie tereny operacyjne, podtrzymanie linii komunikacyjnych i zapewnienie rozszerzenia zasięgu działania floty wojennej, umożliwienie utrzymania zbrojnej neutralności. Twórca najnowszego wielkiego programu renowacji i ekspansji amerykańskiej floty handlowej J. Kennedy, wyraźnie podkreślał w wystąpieniach swoich znaczenie tonażu morskiego dla zagadnień obronności Stanów Zjednoczonych oraz dla ich roli politycznej w chwilach konfliktów międzynarodowych. Admirał Emory S. Land Prezes Komisji Morskiej U.S.A. (Maritime Commission) wręcz stwierdził niedawno na wielkim amerykańskim kongresie portów i żeglugi, że flota wojenna bez szybkich i wydajnych jednostek handlowych nie zdoła być flotą wojenną.

Świat anglosaski, dla którego otwarte obszary mórz w każdej sytuacji — pokojowej czy wojennej — są terenem ożywionej działalności, tak precyzyjnie rozważa rolę żeglugi handlowej na wypadek wybuchu wojny, że np. w Anglii zagadnienie ilościowego przygotowania floty handlowej do obsługi potrzeb wojennych opracowywane jest (przynajmniej w rozważaniach ekonomistów) z uwzględnieniem strat, jakie wojna morską może przyczynić flocie handlowej. Clarence N. Weems²⁾, mający za sobą autorytet Uniwersytetu Harvard i Stowarzyszenia Polityki Zagranicznej (Foreign Policy Ass.—New York), podaje np. za oficjalnymi czynnikami morskich sił zbrojnych Stanów Zjedn., że na wypadek wojny armia i marynarka wojenna Stanów mogą na bezpośrednie swoje potrzeby zaangażować do 1 000 statków handlowych o pojemności ok. 6 miln. brt, co mogłoby spowodować, że tylko niewielka ilość statków handlowych bandery amerykańskiej pozostałaby na potrzeby obrotów handlowych. Tenże autor wylicza ponadto rodzaje zastosowań statków handlowych dla bezpośrednich potrzeb wojny: użycie statków pasażersko-towarowych jako lotniskowców, pomocniczych krążowników i statków szpitalnych, statków towarowych — do zaopatrywania okrętów wojennych i wojsk walczących za oceanem, wreszcie tankowców — do zaopatrywania w paliwo jednostek floty wojennej.

Podane powyżej głosy i opinie określają bardzo wyraźnie zagadnienie roli marynarki handlowej w czasie wojny. Wszelkie wyliczanie konkretnych zadań to-

¹⁾ J. Kożuchowski: „Przebudowa gospodarcza Polski”, wyd. Tow. Pracy Społeczno-Gospodarczej, Warszawa 1938 r., str. 168.

²⁾ „Annual Report 1938÷1939”, str. 12.

³⁾ Cytujemy za „Fairplay” z dn. 6/IV 1939 r.

¹⁾ Paul Maxwell Zeis: „American Shipping Policy”, wyd. Princeton University Press, 1938 r., str. 228 i następne.

²⁾ Clarence N. Weems jr.: „Rebuilding the US Merchant Marine”, wyd. Foreign Policy Association, New York 1938 r.

nażu handlowego w tym zakresie na pewno będzie zawodne: wojna potrafi stawiać i realizować zadania, których przewidywanie w czasie pokoju zawsze tylko w pewnych granicach będzie możliwe i ściśle. Z całą pewnością we wszystkich morskich krajach w szufladach lub szafach odpowiednich komórek sztabowych kryją się ciekawe operaty na temat bezpośredniego lub pośredniego wykorzystania sił ojczystych flot handlowych, a nie jest naszym zamierzeniem próbowanie na tym miejscu przedstawiania tych wszystkich możliwości, jakie mogą się inwencji ludzkiej w tym zakresie nasuwać.

Jedno jest niezbitnie pewne: wojna współczesna jest olbrzymim wysiłkiem całego zmuszonego do walki narodu, a w wysiłku tym zaangażowany być może każdy realny element siły narodowej i wygrany być musi każdy czynnik sprawności gospodarczej, dla której wojna staje się surowym i decydującym egzaminem. Czynnikiem floty handlowej i bezpiecznego lądowego dostępu do portów morskich, obok czynnika odpowiedniej strategicznej asekuracji tych morskich połączeń ze światem, a więc przede wszystkim floty wojennej—

to są elementy, które w programie obrony narodowej każdego wielkiego kraju odgrywać muszą bardzo doniosłą rolę.

Role tę doceniać należy także i w Polsce. Nie uważam za potrzebne szczegółowo precyzować na tym miejscu zadań portów polskich lub bandery narodowej w razie zagrożenia wojennego. Wystarczy zupełnie, jeśli przypomnę, że w ciężkim 1920 r. problem możliwości swobodnego wykorzystania portu gdańskiego dla celów wyładunku materiału wojennego zrodził dramatyczne niemal komplikacje, w których należy doszukiwać się jednej z głównych racji budowy portu w Gdyni. Szybkie parcie wojsk bolszewickich wzdłuż prawego brzegu Wisły na Toruń także miało swoje uzasadnienie m. in. w dążeniu do odcięcia nas od morza, od łączności z Zachodem, z Francją.

Różne narody w różnej skali przygotowują swoje gospodarstwa morskie do ewentualnych potrzeb wojny. Polska musi to czynić także—w odpowiednim ujęciu programowym—bo w Polsce gospodarstwo morskie jest także realnym i aktywnym elementem siły Narodu.

Tadeusz Ocioszyński

KRONIKA GOSPODARCZA

OBRADY

KOMITETU EKONOMICZNEGO MINISTRÓW

W dn. 13/VII b. r. odbyło się posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów, na którym załatwiono szereg spraw bieżących.

BUDOWA CEMENTOWNI W C. O. P.

W dn. 8/VII b. r. odbyło się na terenie C. O. P. w Bodzechowie Świętokrzyskim uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego pod nowobudującą się fabrykę Portland-Cementu „Nad Kamienną” S. A., należąca do koncernu firleyowskiego. W uroczystościach wziął udział Pan Minister Przemysłu i Handlu A. Roman, PP. Dyrektorzy: R. Dietrich i St. Konopski, oraz liczni przedstawiciele władz państwowych, wojskowości, władz lokalnych, przemysłowych itd.

Akt poświęcenia miał charakter bardzo uroczysty ze względu na to, że jest to pierwsza budująca się cementownia na terenie C. O. P.

Przed wmurowaniem aktu erekcyjnego Dr Wiktor Kuttan, Prezes S. A. „Firley”, wygłosił przemówienie powitalne, w którym przed-

stawił szereg ciekawych momentów, związanych z realizacją budowy nowej cementowni.

Po przemówieniu Pana Prezesa Kuttana zabrał głos Pan Minister Antoni Roman, który wyraził radość z budowy dużej nowoczesnie urządzonej cementowni w Centralnym Okręgu Przemysłowym. Pan Minister Roman podkreślił następnie, że ingerencja Rządu w odniesieniu do inicjatywy prywatnej tu w Bodzechowie znajduje najwłaściwszy bodaj wyraz, gdyż wyraża się w przygotowaniu terenu, wybudowaniu rurociągu gazowego i linii wysokiego napięcia dla energii elektrycznej oraz w zarządzeniach ustawodawczych i administracyjnych, ułatwiających budowę nowych fabryk w C. O. P. I, wreszcie, ingerencja Rządu wyraża się w określeniu, jaka i gdzie fabryka jest potrzebna. Resztę pozostawia Rząd inicjatywie prywatnej. Budowa cementowni w Bodzechowie jest właśnie, mówił Pan Minister Roman, budującym przykładem, jak rzutkość i energia inicjatywy prywatnej, niezrażone brakiem kapitału, może stwarzać wielkie a tak nam potrzebne warsztaty pracy. Jednocześnie Pan Minister Roman wyraził głęboką radość, że ta powstająca fabryka jest dziełem nie tylko kapitału polskiego, lecz buduje się wyłącznie pracą polskich inżynierów, techników i polskich robotników.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W MAJU 1939 R.—Sytuacja w przemyśle węglowym w maju kształtowała się pomyślnie pod wpływem wzmożonego zapotrzebowania węgla—zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych. W rezultacie ogólne wydobycie węgla w maju—przy tej samej liczbie dni roboczych (24), co i w kwietniu—wzrosło o 6-80%. Natężenie produkcji, tj. przeciętna dzienna wytwórczość—z uwagi na taką samą liczbę dni roboczych—wzrosło w tym samym stopniu, co i ogólne wydobycie i wynosiło 167,5 tys. t—wobec 157 tys. t w kwietniu. W przemyśle koksowym zanotowano pewną poprawę—zarówno w zakresie produkcji, jak i zbytu ogólnego. W przemyśle brykietowym zwiększonej produkcji towarzyszył jednocześnie wzrost zbytu krajowego.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w maju—według danych tymczasowych—ilustruje poniższe zestawienie (w tys. ton):

Rejony węglowe	Wydobyte	Zbyt w kraju ¹⁾	Eksport	Zapasy na zwalach ²⁾
Śląski	2 527	1 455	960	951
Karwiński	661	336	281	327
Dąbrowski	593	412	147	188
Krakowski	240	220	1	88
Razem:	4 021	2 423	1 389	1 554

¹⁾ Bez zużycia własnego kopalń i deputatów.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

Kwiecień 1939	3 765	2 270	1 276	1 650
Maj 1938 ¹⁾	2 858	1 662	235	1 222
Styczeń ÷ maj 1939	19 176	11 416	6 340	1 652—1 554
„ ÷ „ 1938 ¹⁾	15 226	9 111	4 526	825—1 222

Z zestawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w maju wzrosło w porównaniu z kwietniem o 256 tys. t (6·80%). Wzrost wydobycia nastąpił we wszystkich rejonach węglowych—jednak w stopniu niejednakowym: stosunkowo najsilniej zwiększyło się wydobycie w rej. dąbrowskim i krakowskim, najsłabiej zaś—w rej. karwińskim. Z porównania wydobycia węgla kamiennego w maju 1939 r. (w dawnych granicach Rzpłitej, tj. bez rej. karwińskiego) z wydobyciem w tymże miesiącu 1938 r. wynika, że wzrosło ono o 502 tys. t (17·56%).

Ogólne wydobycie węgla kamiennego w okresie styczeń—maj 1939 r. wyniosło 19 176 tys. t—wobec 15 226 tys. t w analogicznym okresie 1938 r., a zatem wzrosło o 3 950 tys. t (25·94%), co tłumaczy się głównie odzyskaniem kopalni rej. karwińskiego, których wydobycie w omawianym okresie wyniosło 3 142 tys. t. Wydobycie węgla w dawnych granicach Rzpłitej w omawianym okresie wynosiło więc 16 034 tys. t, a zatem wzrosło o 808 tys. t (5·31%).

Ogólny zbył węgla w maju wzrósł w stosunku do kwietnia o 266 tys. t (7·50%). Ponieważ zbył krajowy wzrósł w nieco słabszym stopniu niż eksport, przeto w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło dalsze przesunięcie na korzyść tego ostatniego: udział zbytu krajowego w ogólnym zbyciu węgla zmalał do 63·56%, a eksportu wzrósł do 36·44% (odpowiednie liczby dla kwietnia wynosiły: 64·02% i 35·98%).

Zbył w kraju węgla kamiennego w maju wzrósł o 153 tys. t (6·74%). We wzroście zbytu węgla partycypowały—choć w stopniu nierównomiernym—wszystkie zagłębia węglowe, przy czym stosunkowo najsilniej zwiększył się zbył kopalni rej. dąbrowskiego, a najsłabszy wzrost zanotowano w kopalni rej. karwińskiego. W porównaniu ze zbytem krajowym w maju 1938 r. wynika, że zbył ten wzrósł o 761 tys. t (45·79%); ponieważ zbył krajowy w rej. karwińskim w maju 1939 r. wyniósł 336 tys. t, przeto wzrost zbytu węgla na rynku wewnętrznym w maju 1939 r. w porównaniu z majem 1938 r.—w dawnych granicach Rzpłitej, tj. bez rej. karwińskiego—wyniósł 425 tys. t (25·57%).

Udział poszczególnych grup odbiorców w zbyciu krajowym węgla kamiennego w maju w porównaniu z kwietniem ilustruje poniższe zestawienie:

	Kwiecień		M a j	
	tys. ton	%	tys. ton	%
Przemysł	1 303	54·40	1 459	60·21
Koleje żelazne	489	21·54	452	18·66
Pozostali odbiorcy (przeważnie węgiel dla opału domowego)	478	21·06	512	21·13
Razem:	2 270	100·00	2 423	100·00

Stosunkowo znaczny wzrost zapotrzebowania rynku krajowego tłumaczy się—częściowo—zwiększonym odbiorem węgla ze strony gałęzi przemysłu, znajdujących się obecnie w pełni sezonu, głównie zaś na skutek realizacji podjętej przez Min. Przemysłu i Handlu akcji, mającej na celu zgromadzenie przez przemysł przetwórczy stałych zapasów węgla, które chroniłyby przedsiębiorstwa przemysłowe przed zakłóceniem normalnego ruchu i uniezależniły je od trudności transportowych. Wzrost odbioru węgla miał miejsce głównie ze strony przemysłu oraz—choć w znacznie mniejszym stopniu—na cele opału domowego, natomiast dostawy dla kolei żelaznych nieco osłabły.

Omawiając kształtowanie się zapotrzebowania na węgiel przez główne grupy odbiorców, podkreślić należy, że w roku bieżącym nie nastąpiło, jak zwykle w sezonie wiosennym, znaczne osłabienie zbytu węgla na cele opału domowego, przeciwnie—nawet nieco wzrosło. Zjawisko to tłumaczy się okolicznością, że w roku bieżącym handel w znacznie większym niż dotąd stopniu przystąpił już w miesiącach wiosennych do gromadzenia zapasów zimowych.

W rezultacie w maju—przy tej samej liczbie dni roboczych, co w kwietniu—odbiór węgla na cele przemysłowe znacznie przewyższył poziom poprzedniego miesiąca. Co się tyczy poszczególnych gałęzi przemysłowych—to stosunkowo najsilniej zwiększyły odbiór gałęzi przemysłu, pracujące na potrzeby ruchu inwestycyjno-budowlanego, tj. w pierwszym rzędzie cementowy, ceramiczny łącznie z cegielniami i wapiennikami. Poza tym bardzo poważne zwiększenie—w związku z przygotowaniem do kampanii produkcyjnej—wykazały wysyłki do cukrowni. Również, chociaż nieco mniejszy, wzrost odbioru węgla

zanotowano ze strony hutnictwa żelaznego, koksowni i gazowni. Ponadto pewien niewielki wzrost zapotrzebowania wykazały przemysły: naftowy, chemiczny, metalowo-obróbczy, włókienniczy, jak też rolnictwo łącznie z przemysłami przetwórczymi. Pozostałe gałęzi przemysłu nie wykazywały w odbiorze węgla w maju w porównaniu z kwietniem poważniejszych odchyleń.

W okresie styczeń—maj 1939 r. umieszczono na rynku krajowym o 2 305 tys. t węgla (25·30%) więcej w porównaniu z analogicznym okresem 1938 r. Zaznaczyć jednak należy, że w 1939 r. zarachowany został również zbył węgla z kopalni rej. karwińskiego, który w omawianym okresie wyniósł 1 484 tys. t.

Eksport¹⁾ węgla kamiennego w maju w stosunku do kwietnia wzrósł o 113 tys. t (8·86%).

Ponieważ ogólny zbył węgla łącznie z zużyciem na cele techniczne kopalni i na deputaty był nieco większy od bieżącej produkcji, przeto zapasy węgla na zwałach kopalnianych zmalały o 96 tys. t i wynosiły z końcem miesiąca sprawozdawczego 1 554 tys. t.

Liczba robotników, zapisanych w kopalniach węgla kamiennego z końcem maja, wzrosła w porównaniu ze stanem na koniec kwietnia o 1 241 i wynosiła 97 586. Jak widzimy z poniżej podanego zestawienia, wzrost stanu załóg robotniczych nastąpił we wszystkich rejonach węglowych—prócz rej. dąbrowskiego, gdzie zanotowano pewien nieznaczny spadek stanu załóg robotniczych.

Rejony	Kwiecień	Maj
Śląski	54 090	55 070
Karwiński	16 884	17 159
Dąbrowski	17 960	17 740
Krakowski	7 411	7 617
Razem:	96 345	97 586

Liczba robotników, przebywających na zwolnieniu turnusowym, wzrosła w maju o 36 i wynosiła 1 999.

Ceny węgla w kraju pozostały niezmiennione. Silny wzrost zapotrzebowania na sortymenty drobne oraz na miały, jaki zaobserwowano w kwietniu w związku z realizacją akcji gromadzenia stałych zapasów węgla przez przemysł przetwórczy—w miesiącu sprawozdawczym został jeszcze spotęgowany; zapotrzebowanie na sortymenty grubsze wskutek gromadzenia większych zapasów zimowych przez hurtowników uległo pewnemu zwiększeniu. Na odcinku cen eksportowych nie notowano żadnych zmian. Ceny utrzymują się na wysokim poziomie z miesiąca poprzedniego. Grube sortymenty węgla górnośląskiego notowano sh 16/-÷20/6 za tonę fob Gdynia/Gdańsk w zależności od kraju przeznaczenia.

W maju zanotowano dalsze zwiększenie zapotrzebowania tonażu. Sytuacja frachtowa jest nadal bardzo ciężka, gdyż znaczna część statków, stojących normalnie do dyspozycji, unika obecnie zarówno Bałtyku, jak i morza Śródziemnego. Do dyspozycji są obecnie właściwie tylko statki krajów skandynawsko-bałtyckich i w niewielkiej ilości statki niemieckie i francuskie. Zmniejszenie się podaży tonażu okrętowego pociąga za sobą z natury rzeczy coraz silniejszą tendencję zwykłą dla frachtów morskich. Za statek ok. 3 000 t płacono—w sh: Riga 5/3, Tallinn 5/3, Abo, Helsingfors, Wiborg 5/6, Gefle 5/3, Sztokholm 5/3, Slite 5/3, Malmö 4/9, Göteborg, Oxelösund 5/3, Oslo 6/3, Stavanger 7/-, Trondheim, Tromsø 7/3, Hammerfest 8/-, Aarhus 6/9; Kopenhaga 6/9, Amsterdam, Rotterdam 6/-, Antwerpia 4/9, Gandava 4/10^{1/2}, Boulogne, Rouen 9/3, Lorient 9/6, Nantes 9/6, Bordeaux 10/6, Bayonne 11/9, Dakar 10/-, Oran 10/-, Alger 10/3, Bona 10/3, Sfax 10/3, Pireus 9/9, Valetta 9/9, Buenos Aires 14/9, New York 10/6.

Produkcja k o k s u wynosiła w miesiącu sprawozdawczym 255 tys. t, a więc wzrosła o 13 tys. t (5·37%). Natężenie zaś produkcji, tj. przeciętna dzienna wytwórczość—w związku z większą (o 1) liczbą dni pracy w maju w porównaniu z kwietniem—wzrosło w stopniu nieco słabszym i wyniosło 8 tys. t. Z ogólnego zbytu koks, wynoszącego 261 tys. t—na zbył krajowy przypada 226 tys. t, czyli o 15 tys. t (7·11%) więcej, a na eksport 35 tys. t, a więc o 1 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim. Na wzrost zbytu koks w kraju wpłynął wzmocniony odbiór koks ze strony przemysłu, a głównie jego najpoważniejszego odbiorcy—hutnictwa żelaznego. Również zanotowano pewną poprawę w odbiorze koks na cele opału domowego.

Eksport koks do poszczególnych krajów w maju w porównaniu z kwietniem ilustruje poniższe zestawienie (w tys. ton):

	Kwiecień	Maj
Szwecja	9	7
Niemcy (b. Austria)	2	2
Węgry	3	5

¹⁾ Dane, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zesz. 23/1939, str. 898.

¹⁾ Bez rej. karwińskiego.

Czechy i Słowacja	6	8
Jugosławia	5	3
Inne kraje	10	7
W. M. Gdańsk	1	3
Razem:	36	35

Z powyższego zestawienia wynika, że eksport koksu w maju utrzymał się mn. w. na poziomie z kwietnia oraz że w wysyłkach do poszczególnych krajów nie zaszły poważniejsze przesunięcia.

Ponieważ ogólny zbył koksu przewyższał nieco bieżącą produkcję, przeto zapasy koksu na zwalchach zmalały o 7 tys. t i wynosiły z końcem miesiąca sprawozdawczego 351 tys. t.

Stan załogi robotniczej w koksowniach utrzymał się mniej więcej na poziomie z poprzedniego miesiąca i wynosił na dz. 31/V b. r. 4417.

Produkcja brykietów w maju wyniosła 20 tys. t, czyli wzrosła w porównaniu z kwietniem o 5 tys. t. Z ogólnej produkcji—na tej-ślaski przypada 12 tys. t, przy czym prawie cała ta ilość została umieszczona na rynku krajowym, gdyż wyeksportowano tylko bardzo niewielkie ilości.

HUTNICTWO

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA ŻELAZNEGO W CZERWCU 1939 R. przedstawiała się—według danych tymczasowych—następująco (w tonach):

	Maj		Czerwiec	
	1939	1939	1938	1938
Surówka	121 944	113 202	68 061	
Stal	182 395	177 603	118 862	
Wytwory walcownicze .	124 374	125 963	86 669	
Rury żelazne i stalowe .	11 031	10 323	6 647	

Jak wynika z tego zestawienia, wytwórczość wszystkich działów hutnictwa w czerwcu b. r. wykazała lekki spadek w stosunku do wytwórczości w maju b. r.

Stan zamówień wewnętrznych, przydzielonych hutom przez Syndykat P. H. Z., przedstawiał się następująco (w tonach):

	Maj		Czerwiec	
	1939	1939	1938	1938
Zamówienia rządowe .	3 322	15 062	3 160	
„ prywatne .	31 365	44 170	35 327	
Razem:	34 687	59 232	38 487	

KOPALNICTWO RUD CYNKOWO-OŁOWIANYCH W I KWARTALE 1939 R.—Wydobycie rudy cynkowo-ołowianej w kwartale sprawozdawczym nieco wzrosło — zarówno w stosunku do IV kwart. ub. r., jak i do I kwart. ub. r. Przywóz rudy cynkowej był większy niż w IV kwart. ub. r., lecz mniejszy niż w I kwart. ub. r. Wytórczość tlenku cynku wzrosła zarówno w stosunku do IV, jak i I kwart. ub. r. Przywóz rudy ołowianej wykazał niemal zupełny zanik. W ruchu były tylko 2 kopalnie w woj. śląskim.

Wydobycie cynkowo-ołowianej masy rudnej — po ręcznym tylko odrzuceniu kamieni—liczbowo przedstawiało się w sposób następujący:

	Wydobycie	Liczba
	ton	robotników
1938 — przec. mies.	41 538	2 147
I kwart. 1938 — przec. mies.	41 543	1 968
IV „ „ „ „	41 440	2 142
Styczeń 1939	42 932	2 057
Luty „	39 715	2 075
Marzec „	46 549	2 085
I kwart. 1939 — przec. mies.	43 065	2 072
I kwart. 1939	129 196	—
„ „ 1938	124 629	—

Jak widać z tego zestawienia, przeciętne miesięczne wydobycie w I kwart. b. r. zwiększyło się w porównaniu z I i IV kwart. ub. r. o 1,8%. W porównaniu z przeciętnym kwartalnym wydobywaniem w 1938 r. wydobywaniem w I kwart. 1939 r. wyniosło 35%, w porównaniu zaś z wydobywaniem w 1929 r.—najlepszym pod względem wydobywania rokiem po wojnie—46%.

Po wzbogaceniu wydobytych rud otrzymano poniższe ilości rud użytkowych, przygotowanych do wytapiania (w tonach):

	Rudy cynkowe:			Rudy ołowiane w kawałkach
	w kawałkach	w szlamach	razem	
I kwart. 1938	42 135	343	42 478	1 589
IV „ „	43 156	639	43 795	1 851
I „ 1939	43 410	327	43 737	1 850

Jak widać z powyższego zestawienia, produkcja użytkowych rud cynkowych utrzymała się w kwartale sprawozdawczym na poziomie z IV kwart. ub. r., i była o 2% wyższa niż w I kwart. ub. r. Produkcja rudy ołowianej w I kwart. b. r. utrzymała się również na poziomie z IV kwart. ub. r., a była wyższa od produkcji I kwart. ub. r. o 14%. Poza tym uboga ruda cynkowa i ołowiana ze zwalchów była wzbogacana w postaci tlenków cynku i ołowiu (tlenek cynku służy do elektrolyzy i częściowo do przetopu w piecach mufowych, a tlenek ołowiu—do produkcji ołowiu w 2 piecach obrotowych). Produkcja tych tlenków przedstawiała się następująco (w tonach):

	Tlenek cynku	Tlenek ołowiu
I kwart. 1938	8 369	—
IV „ „	9 852	1 026
I „ 1939	9 970	941

Z powyższego zestawienia wynika, że produkcja tlenku cynku wzrosła w kwartale sprawozdawczym w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 1%, a w porównaniu z I kwart. ub. r. o 19%. Produkcja tlenku ołowiu zmniejszyła się w kwartale sprawozdawczym w stosunku do IV kwart. ub. r. o 9% (w I kwart. ub. r. nie była jeszcze uruchomiona). Przy fabrykacji tlenków cynku i ołowiu zatrudnionych było w I kwart. b. r. przeciętnie 372 robotników—wobec 355 w IV kwart. ub. r. i 292 w I kwart. ub. r.

Czynne były, podobnie jak w poprzedzającym kwartale, jedynie 2 kopalnie—obie w woj. śląskim.

Ogólna liczba robotników, zatrudnionych w kopalniach rud cynkowo-ołowianych, łącznie ze wzbogacaniem i fabrykacją tlenków, była o 3% mniejsza niż w IV kwart. ub. r. i o 6% większa niż w I kwart. ub. r.

Przeciętny zarobek robotnika bez potrąceń w okresie sprawozdawczym przedstawiał się następująco (w zł):

	Na dniówkę	Miesięcznie
Styczeń 1939	9:19	192
Luty „	8:78	205
Marzec „	9:05	245

Wydajność pracy robotnika w poszczególnych miesiącach podana jest (w tonach miesięcznie i dziennie) w poniższym zestawieniu, przy czym uwzględnieni zostali tylko robotnicy, zatrudnieni przy wydobywaniu—jednak bez zatrudnionych przy wzbogacaniu rud:

	Liczba Wydajność:		
	robotników	miesięczna	dzienna
Październik 1938 . .	1 617	26:74	1:03
Listopad „ . .	1 502	26:85	1:07
Grudzień „ . .	1 499	27:18	1:09
Styczeń 1939 . .	1 516	28:32	1:13
Luty „ . .	1 529	25:97	1:13
Marzec „ . .	1 632	28:52	1:06

Wydajność pracy robotnika w I kwart. b. r. wykazała pewien wzrost w stosunku do IV kwart. ub. r.

Przywóz rudy cynkowej i ołowianej w stanie wzbogaconym przedstawiał się — według danych Gł. Urz. Stat.—jak następuje (w tonach):

	Ruda cynkowa	Ruda ołowiana
1938 — przec. mies.	8 672	14
I kwart. 1938 — przec. mies.	11 054	—
IV „ „ „ „	8 406	—
Styczeń 1939	11 135	—
Luty „	7 543	—
Marzec „	11 480	—
I kwart. 1939 — przec. mies.	10 053	—
I kwart. 1939	30 158	—
„ „ 1938	33 161	—

Jak widać z tych liczb, przywóz rudy cynkowej w kwartale sprawozdawczym wzrósł o 20% w stosunku do IV kwart. ub. r. i zmniejszył się o 8% w stosunku do I kwart. ub. r. Przywóz rudy ołowianej w kwartale sprawozdawczym był zupełnie wstrzymany.

HUTNICTWÓ CYNKOWE I OŁOWIANE W I KWARTALE 1939 R.—W okresie sprawozdawczym nastąpił dalszy spadek kursów cynku i ołowiu, pogarszając i tak już niekorzystną koniunkturę tych metali na rynku światowym. Kurs cynku na giełdzie londyńskiej spadł z £ 14¹/₁₆ w końcu grudnia ub. r. do £ 13¹/₈ w końcu marca b. r., a kurs ołowiu—z £ 15⁷/₁₆ do £ 14³/₈. Produkcja cynku w porównaniu z poprzednim kwartałem zwiększyła się bardzo nieznacznie, a zbyt nieco wzrósł—przy czym zarówno zbyt krajowy, jak i wywóz wykazały jednakowy wzrost. Wytworzość i zbyt blachy cynkowej w kraju, podobnie i za granicą zmniejszyły się znacznie. Produkcja i zbyt ołowiu nieco wzrosły, przy czym zbyt ograniczył się wyłącznie do rynku krajowego.

Wskaźniki wytworzości w poszczególnych miesiącach w stosunku do przeciętnej miesięcznej 1930 r. (jako maksymalnej wytworzości po wojnie), przyjętej za 100, przedstawiały się następująco:

	1 9 3 9			1 9 3 8		
	Styczeń	Luty	Marzec	Styczeń	Luty	Marzec
Cynk mufl. i elektrol.	67.5	64.0	71.8	61.2	54.5	62.0
Blacha cynkowa . . .	67.5	65.0	72.5	77.8	84.5	106.2
Ołów surowy	45.5	43.6	52.8	39.2	40.7	66.2

W liczbach absolutnych wytworzość hut cynkowych i ołowianych przedstawiona jest w poniższym zestawieniu (w tonach):

	Kwas siark. 50° Bé	Cynk	Blacha cynk.	Ołów	Minia i glejta
1938—przec. mies.	1 874	—	—	—	—
IV kwart. 1938—przec. mies.	2 177	—	—	—	—
Styczeń 1939	2 201	—	—	—	—
Luty „	2 015	—	—	—	—
Marzec „	2 226	—	—	—	—
I kwart. 1939—przec. mies.	2 147	—	—	—	—
I kwart. 1939	6 442	—	—	—	—
„ „ 1938	6 532	—	—	—	—

b) w województwie śląskim					
1938—przec. mies.	16 512	9 006	1 704	1 665	107
IV kwart. 1938—przec. mies.	16 264	9 641	1 757	1 539	154
Styczeń 1939	16 796	9 761	1 101	1 566	151
Luty „	15 277	9 331	994	1 479	153
Marzec „	16 654	10 384	1 098	1 799	163
I kwart. 1939—przec. mies.	16 242	9 825	1 064	1 614	156
I kwart. 1939	48 727	29 476	3 193	4 844	467
„ „ 1938	52 006	25 745	4 150	4 976	227

c) ogółem w Polsce					
1938—przec. mies.	18 386	9 006	1 704	1 665	107
IV kwart. 1938—przec. mies.	18 441	9 641	1 757	1 539	154
Styczeń 1939	18 997	9 761	1 101	1 566	151
Luty „	17 298	9 331	994	1 479	153
Marzec „	18 389	10 384	1 098	1 799	163
I kwart. 1939—przec. mies.	18 389	9 825	1 064	1 614	156
I kwart. 1939	55 169	29 476	3 193	4 844	467
„ „ 1938	58 538	25 745	4 150	4 976	227

Do liczb wytworzości cynku, powyżej podanych, włączony jest również i cynk elektrolityczny, którego wytworzość wyniosła: w styczniu 1 738 t, w lutym 1 656 t i w marcu 1 890 t, co daje w I kwart. b. r. 5 284 t—wobec 5 215 t w IV kwart. ub. r., stanowi więc wzrost produkcji o 1.3%; w porównaniu z I kwart. 1938 r. (4 109 t) produkcja w okresie sprawozdawczym była wyższa o 28%.

Ogólna produkcja cynku w I kwart. b. r. w porównaniu z IV kwart. ub. r. wykazała wzrost o 2%, w stosunku zaś do I kwart. ub. r. była wyższa o 15%. Co się tyczy poszczególnych miesięcy—to najwyższy poziom produkcji osiągnęła w marcu.

W kwartale sprawozdawczym liczba czynnych pieców wynosiła w poszczególnych miesiącach 59, 58 i 58 z ilością mufl po 10 128—wobec 58 pieców z 10 152 muflami w IV kwart. ub. r. Ogółem pracowano w I kwart. b. r. 1 804, 1 623 i 1 798 pieco-dni, czyli razem 5 225 pieco-dni—wobec 1 793, 1 722 i 1 796 pieco-dni, czyli razem 5 311 pieco-dni w IV kwart. ub. r. W I kwart. ub. r. pracowało 57, 54 i 55 pieców z ilością mufl — odpowiednio — 10 056, 9 546 i 9 624, dając ogółem 4 900 pieco-dni. Liczby powyższe dają następujące ilości cynku muflowego na 1 pieco-dzień (dobę): w I kwart. b. r. 4.63 t, w IV kwart. ub. r. 4.46 t i w I kwart. ub. r. 4.42 t. Jak widać, wydajność pieców cynkowych w kwartale sprawozdawczym nieco wzrosła w stosunku do kwartałów IV i I ub. r. Cynk wytwarzany był w I kwart. b. r. w 4 hutach i 1 zakładzie elektrolitycznym w woj. śląskim; druga elektroliza była nieczynna.

Ogólny zbyt cynku wykazał zarówno w porównaniu z IV kwart., jak i z I kwart. ub. r. pewien wzrost. W porównaniu z IV kwart. ub. r. zwiększył się w równej mierze zbyt krajowy i wywóz, a w stosunku do I kwart. ub. r. zwiększył się znacznie zbyt krajowy, podczas gdy eksport zlekka się obniżył. Liczbowo zbyt cynku, łącznie muflowego i elektrolitycznego (bez pyłu cynkowego) — przedstawiał się następująco (w tonach):

	Z b y t:		
	w kraju	za granicę	razem
1938 — przec. mies.	2 812	4 678	7 490
IV kwart. 1938 — przec. mies.	2 872	4 506	7 378
Styczeń 1939	3 206	4 745	7 951
Luty „	2 933	6 167	9 100
Marzec „	3 971	4 775	8 746
I kwart. 1939 — przec. mies.	3 370	5 249	8 619
I kwart. 1939	10 110	15 747	25 857
„ „ 1938	6 923	15 920	22 843

Ogólny zbyt wykazał w I kwart. b. r. w porównaniu z IV kwart. ub. r. wzrost o 16%. Zarówno zbyt krajowy, jak i wywóz zwiększył się o 16%. W porównaniu z I kwart. ub. r. zbyt ogólny w kwartale sprawozdawczym zwiększył się o 13%, przy czym zbyt krajowy wzrósł o 46%, a wywóz zmniejszył się o 1½%.

Zbyt cynku elektrolitycznego przedstawiał się następująco (w tonach):

	Z b y t:		
	w kraju	za granicę	razem
I kwart. 1938	581	3 679	4 260
IV „ „	1 134	3 311	4 445
I „ „ 1939	1 062	4 533	5 995

Jak widać więc, ogólny zbyt cynku elektrolitycznego wzrósł w kwartale sprawozdawczym w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 26%, przy czym zbyt krajowy zmniejszył się o 6%, a eksport wzrósł o 38%. W stosunku do I kwart. ub. r. zbyt ogólny w I kwart. b. r. zwiększył się o 32%, przy czym zbyt krajowy wzrósł o 82%, a eksport o 24%.

Wytworzość blachy cynkowej zmniejszyła się w kwartale sprawozdawczym w stosunku do IV kwart. ub. r. o 29%, a w stosunku do I kwart. ub. r. o 23%. Liczby, podane w zestawieniu wytworzości, obejmują jedynie blachę, wytwarzaną przez walcownie hutnicze. Poza tą ilością samodzielnie walcownie blachy cynkowej wyprodukowały w I kwart. b. r. 870 t—wobec 952 t w IV kwart. ub. r. i 808 t w I kwart. ub. r.

Zbyt blachy cynkowej, wytwarzanej w hutach, podany jest w poniższym zestawieniu (w tonach):

	Z b y t:		
	w kraju	za granicę	razem
1938—przec. mies.	1 132	413	1 545
IV kwart. 1938—przec. mies.	744	502	1 246
Styczeń 1939	511	207	718
Luty „	591	231	822
Marzec „	1 136	303	1 439
I kwart. 1939 — przec. mies.	746	280	1 026

I kwart. 1939	2 238	841	3 079
„ „ 1938	3 145	1 023	4 168

Ogólny zbyty blachy cynkowej zmniejszył się w kwartale sprawozdawczym w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 16%, przy czym zbyty krajowy pozostał bez zmiany, a wywóz spadł o 44%. W stosunku do I kwart. ub. r. zbyty ogólny zmniejszył się o 26%, przy czym zbyty krajowy spadł o 30%, a wywóz o 18%.

Ogólny zapas cynku we wszelkich postaciach wzrósł z 3 073 t w końcu grudnia ub. r. do 6 018 t w końcu marca b. r. czyli o 50%.

Kwas siarkowy wytwarzany był w 1 prażelni w woj. krakowskim i w 5 w woj. śląskim. Wytwórczość jego w kwartale sprawozdawczym utrzymała się na poziomie z IV kwart. ub. r., lecz była niższa od produkcji w I kwart. ub. r. o 9%. Udział województw w wytwórczości wynosił: woj. kieleckiego 11·6% i śląskiego 88·4%.

Zbyty kwasu siarkowego w kwartale sprawozdawczym miał miejsce wyłącznie na rynku krajowym, gdyż wywóz nie był dokonywany. Zbyty wykazał pewien wzrost zarówno w porównaniu z IV, jak i z I kwart. ub. r. Liczbowo zbyty kwasu siarkowego przedstawiał się następująco (w tonach):

Z b y t:			
	w kraju	za granicę	razem
1938—przec. mies.	17 825	136	17 961
IV kwart. 1938 — przec. mies.	17 200	544	17 744
Styczeń 1939	21 262	—	21 262
Luty „	18 444	—	18 444
Marzec „	22 226	—	22 226
I kwart. 1939 — przec. mies.	20 644	—	20 644
I kwart. 1939	61 932	—	61 932
„ „ 1938	54 733	—	54 733

Zbyty kwasu siarkowego w kwartale sprawozdawczym wzrósł w stosunku do IV kwart. ub. r. o 20% i w stosunku do I kwart. ub. r. o 13%. Zapasy kwasu siarkowego zmniejszyły się z 18 332 t w końcu grudnia ub. r. do 9 647 t w końcu marca b. r., tj. o 41%.

Ołów był wytwarzany w 1 hucie w woj. śląskim, a prócz tego pewne jego ilości otrzymywano w 2 zakładach tlenku cynku z tlenku ołowiu. Wytwórczość w kwartale sprawozdawczym była o 4% większa niż w IV kwart. ub. r. i o 4% mniejsza niż w I kwart. ub. r.

Liczbowo zbyty ołowiu przedstawiał się następująco (w tonach):

Z b y t:			
	w kraju	za granicę	razem
1938—przec. mies.	757	6	763
IV kwart. 1938 — przec. mies.	671	22	693
Styczeń 1939	1 065	—	1 065
Luty „	1 146	—	1 146
Marzec „	1 042	—	1 042
I kwart. 1939 — przec. mies.	1 084	—	1 084
I kwart. 1939	3 253	—	3 253
„ „ 1938	2 374	—	2 374

Ogólny zbyty ołowiu w kwartale sprawozdawczym wzrósł w stosunku do IV kwart. ub. r. o 47%, a w stosunku do I kwart. ub. r. o 35%. Zbyty obejmował jedynie rynek krajowy, gdyż eksport zanikł zupełnie.

Pieców szarych było czynnych w poszczególnych miesiącach po 2, pracowały one 56, 52 i 61 pieco-dni, czyli razem 169 pieco-dni—wobec 2 pieców z 117 pieco-dniami w IV kwart. ub. r. i 2, 2 i 3 pieców z 175 pieco-dniami w I kwart. ub. r. Większa produkcja w kwartale sprawozdawczym niż wynikałoby z pracowanych pieco-dni tłumaczy się dodatkowa wytwórczością ołowiu z tlenku w piecach obrotowych (ok. 20% całej produkcji).

Zapasy ołowiu zmniejszyły się nieznacznie—z 2 389 t w końcu grudnia ub. r. do 2 343 t w końcu marca b. r.

Srebro w kwartale sprawozdawczym nie wytwarzano. W IV kwart. ub. r. wytworzono 912 kg, a w I kwart. ub. r. 1024 kg. Zbyty krajowy wyniósł w kwartale sprawozdawczym 170 kg—wobec

275 kg w IV kwart. ub. r. i 1 219 kg w I kwart. ub. r. Wywozu nie było.

Zapasy srebra spadły z 1 107 kg w końcu grudnia ub. r. do 873 kg w końcu marca b. r., tj. o 20%.

Produkcja kadmu wyniosła w kwartale sprawozdawczym 40·3 t—wobec 54·2 t w IV kwart. ub. r. i 38·5 t w I kwart. ub. r. Ogólny zbyty kadmu wyniósł w kwartale sprawozdawczym 49·9 t—wobec 52·1 t w IV kwart. ub. r. i 44·9 t w I kwart. ub. r., z czego na zbyty krajowy przypadło 3·3 t, wzgl. 4·2 t i 4·1 t, a na eksport 46·6 t, wzgl. 47·9 t i 40·8 t.

Produkcja minii i glejty wyniosła w kwartale sprawozdawczym o 1% więcej niż w IV kwart. ub. r. i o 105% więcej niż w I kwart. ub. r. Zbyty minii i glejty wyniósł w kwartale sprawozdawczym ogółem 443 t—wobec 447 t w IV kwart. ub. r., czyli pozostał niemal bez zmiany, a w stosunku do zbytu w I kwart. ub. r. (303 t) wzrósł o 47%. Zbyty krajowy stanowił 403 t—wobec 385 t w IV kwart. ub. r. (wzrost o 4%) i 272 t w I kwart. ub. r. (wzrost o 48%). Eksport wyniósł 40 t—wobec 62 t (spadek o 35%) i 31 t (wzrost o 29%).

Liczba robotników wynosiła w końcu marca 1939 r. 5 078—wobec 5 115 w końcu grudnia 1938 r., a więc zmniejszyła się o 2%. Z powyższej liczby—4 900 pracowało w końcu grudnia b. r. w przemyśle cynkowym, a 158—w przemyśle ołowianym. W końcu marca 1938 r. pracowało 4 986 robotników (4 808 w cynku i 178 w ołowiu), w okresie rocznym liczba robotników zwiększyła się zatem o 2%.

Przeciętny zarobek robotnika w hutach cynku i ołowiu (w zł za dniówkę i miesięcznie) bez potrąceń wynosił w okresie sprawozdawczym:

		Na dniówkę	Miesięcznie
Styczeń 1939		10·01	263
Luty „		9·94	242
Marzec „		9·75	267

Wywóz wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego przedstawiony jest w poniższym zestawieniu, przy czym ilości podane są według danych Dep. Górn.-Hutn. Min. Przem. i Handlu, wartość zaś—wg danych Gł. Urz. Stat. (w tonach i tys. zł):

	Cynk i pył cynkowy	Blacha cynkowa	Kwas siarkowy	Ołów	Minia i glejta	Ogólna wartość
1938 — przec. mies.	5 050	413	136	6	14	2 386
IV kwart. 1938—przec. mies.	4 835	502	544	22	21	2 605
Styczeń 1939	5 142	207	—	—	21	1 958
Luty „	6 521	231	—	—	5	2 469
Marzec „	5 124	303	—	—	14	1 608
I kwart. 1939—przec. mies.	5 596	247	—	—	13	2 012
I kwart. 1939	16 787	741	—	—	40	6 035
„ „ 1938	17 234	1 022	—	—	31	8 054

Jak widać z tego zestawienia, wywóz w kwartale sprawozdawczym zmniejszył się w porównaniu z IV kwart. ub. r. wagowo o 2%, a wartościowo o 22%. W stosunku do I kwart. ub. r. wywóz tego-roczny zmniejszył się o 4%, a wartość jego zmalała o 25%.

Oprócz wyżej wymienionych artykułów wywieziono w kwartale sprawozdawczym 46·6 t kadmu wartości ok. zł 280 tys. — wobec 47·9 t wartości ok. zł 287 tys. w IV kwart. ub. r. i 40·8 t wartości ok. zł 450 tys. w I kwart. ub. r.

Wywóz pod względem kierunku przedstawiał się w I kwart. b. r. następująco:

	Styczeń	Luty	Marzec	Razem	% całego wywozu
t o n					
Bułgaria	—	188	150	338	2·0
Czecho-Słowacja	141	400	36	577	3·0
Indie Brytyjskie	145	164	98	406	2·0
Japonia	305	1 118	508	1 931	11·1
Niemcy	3 208	3 045	3 373	9 626	55·0
Rumunia	239	35	32	306	1·7
Turcja	224	153	316	693	4·0
Szwecja	384	588	714	1 686	9·6
Węgry	411	733	210	1 354	7·6
Inne kraje	332	351	14	697	4·0

Razem: 5 389 6 775 5 451 17 615 100·0

RZEMIOSŁO

UPRAWNIENIA RZEMIEŚLNICZE
ABSOLWENTÓW SZKÓŁ
TECHNICZNYCH, ARTYSTYCZNYCH
I PRZEMYSŁOWYCH

Ogłoszony przed rokiem w rozporządzeniach Ministra Przemysłu i Handlu nowy wykaz szkół, których absolwentom przysługują uprawnienia rzemieślnicze¹⁾, został ostatnio rozszerzony—zarówno pod względem ilości zakładów naukowych, jak i ich rodzaju. Uprawnienia o których mowa, dotyczą: 1) prowadzenia przemysłu rzemieślniczego, 2) kierowania praktycznym kształceniem terminatorów. Każdemu z wymienionych uprawnień poświęcono 2 rozporządzenia: jedno—uzupełniające dotychczasowy wykaz szkół technicznych i artystycznych oraz rozciągające jego zastosowanie na grupę nowych rzemiosł, drugie zaś—obejmujące uprawnieniem nowy rodzaj szkół: licea przemysłowe. Wszystkich tedy rozporządzeń, regulujących interesujące nas zagadnienie, wydano obecnie 4.

1. Rozporządzenie²⁾ Ministra Przemysłu i Handlu z dn 20/VI 1939 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Rel. i Ośw. Publ. o zmianie rozporządzenia w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół technicznych i artystycznych należy uważać za dowód uzdolnienia zawodowego do prowadzenia przemysłu rzemieślniczego („Dz. Ust. R. P.” Nr 58/1939, poz. 381)—ogłoszone zostało przede wszystkim w związku z nowelizującą prawo przemysłowe ustawą z dn. 8/VIII 1938 r. Otóż, ustawa ta wprowadziła tzw. rzemiosła koncesjonowane; grupę tych rzemiosł należało uwzględnić w tekście dotychczasowych przepisów, mianowicie zaznaczyć, w jakiego typu szkołach adepci nowych rzemiosł winni uczyć się, aby móc potem prowadzić warsztat w danym zawodzie. I tak rzemiosło: wyrób broni i amunicji (ale tylko w zakresie wyrobu broni) przydzielono do działu szkół technicznych (mechanicznych) oraz szkół majstrów mechaników; rzemiosła: instalacje wodociągowe i kanalizacyjne oraz instalacje gazowe—do nowego działu szkół (nie oznaczonego ściślej nazwą), łączącego w sobie te uczelnie, które w poprzednim rozporządzeniu zaliczono do: działu szkół technicznych (mechanicznych) oraz szkół mistrzów mechaników i działu szkół technicznych (budowlanych, drogowych i melioracyjnych) oraz szkół majstrów budowlanych; rzemiosło: instalacje elektryczne—do nowego działu szkół technicznych (elektrycznych); wreszcie, wspomniane już rzemiosło: wyrób broni i amunicji (ale tylko w zakresie wyrobu amunicji)—do nowego działu szkół technicznych (chemicznych). Jak widzimy, jedno spośród rzemiosł koncesjonowanych nie zostało nigdzie uwzględnione, mianowicie: kominiarstwo. Ten zawód więc musi czekać jeszcze na decyzję kompetentnych czynników. Natomiast przy sposobności wydawania rozporządzenia utworzono jeszcze jeden dział szkół technicznych (nie oznaczając go ściślej nazwą), mianowicie dział dla rzemiosła: garncarstwa. Rzemiosło to pozostaje atoli nadal i w grupie uczelni, którą rozporządzenie zeszlóroczne nazwało działem: instytutów i szkół sztuk plastycznych oraz szkół zdobniczych i przemysłu artystycznego.

Jak wyglądają nowe działy szkół pod względem ilości zakładów naukowych, przez nie objętych. Do działu szkół technicznych (elektrycznych) zaliczono 7 uczelni; do działu szkół technicznych (chemicznych)—również 7; w dziale szkół technicznych dla garncarstwa mamy tylko 1 szkołę. Dotychczasowy dział szkół technicznych (mechanicznych) powiększono o 2 nowe uczelnie—z terenu przyłączonego do Rzplitej Śląska Zaolziańskiego. Są to, mianowicie: Szkoła Techników Mechaników oraz Szkoła Mistrzów Mechaników—obce w ramach Państwowej Szkoły Przemysłowej w Karwinie. Razem dział ten liczyć będzie teraz 25 uczelni. Tym samym uległ zwiększeniu i dział, na który składają się grupy szkół: mechanicznych oraz budowlanych,

drogowych i melioracyjnych. Dział ten, mający—powtarzamy—kształcić przyszłych instalatorów wodociągowo-kanalizacyjnych i gazowych, zawierać będzie obecnie 59 uczelni (25+34). Pozostały bez zmiany działu szkół: technicznych (farbiarskich)—2; technicznych (garbarskich)—1; instytutów i szkół sztuk plastycznych—4; szkół technicznych (drogowych i melioracyjnych¹⁾)—17.

Należy na tym miejscu przypomnieć, że absolwenci szkół technicznych i artystycznych prowadzić mogą warsztaty rzemieślnicze dopiero po odbyciu 3-letniej praktyki zawodowej. Krótszego okresu praktyki, bo tylko 2-letniej, prawo wymaga jedynie od absolwentów: P. W. Szkoły Budowy Masz. i Elektr. w Warszawie i w Poznaniu. Osoby z wykształceniem akademickim z praktyki są zwolnione.

2. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 20/VI 1939 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Rel. i Ośw. Publ. w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół przemysłowych należy uważać za dowód uzdolnienia zawodowego do prowadzenia przemysłu rzemieślniczego („Dz. Ust. R. P.” Nr 58/1939, poz. 383)—rozciąga uprawnienie, wymienione w tytule, na państwowe i prywatne (z prawami szkół państwowych) licea przemysłowe. Geneza tego rozporządzenia ściśle łączy się ze stanem naszego szkolnictwa zawodowego, którego rozbudowa na odcinku liceów przemysłowych tak się posunęła, że absolwenci tych liceów będą mogli iść na praktykę zawodową już od początku nadchodzącego roku szkolnego. Praktyka ta trwać będzie 3 lata.

Rozporządzenie nie wymienia każdej uczelni z osobna, jak to widzieliśmy w rozporządzeniach, tyjących się szkół technicznych i artystycznych, a poprzestaje na ogólnym wyliczeniu rodzaju liceów i wskazaniu odpowiadających im rzemiosł. Mamy tedy 10 następujących działów liceów (nie pokrywających się z 10 działami szkół technicznych i artystycznych): licea mechaniczne dla rzemiosł: kotlarstwa, kowalstwa, piłnikarstwa, ślusarstwa, ślusarstwa precyzyjnego (mechanictwa), ślusarstwa samochodowego, tokarstwa oraz wyrobu broni i amunicji (w zakresie wyrobu broni); licea budowlane, drogowe, drogowo-kolejowe oraz wodno-melioracyjne dla rzemiosł: blacharstwa, dekarstwa, kamieniarstwa, studniarstwa, zdunstwa oraz mularstwa i ciesielstwa (z wyłączeniem robót, wyszczególnionych w art. 333 i 334 prawa budowlanego); licea przemysłu drzewnego dla rzemiosła: ciesielstwa (z tym samym wyłączeniem); licea drogowe, drogowo-kolejowe oraz wodno-melioracyjne dla rzemiosła: brukarstwa; licea fotograficzne dla rzemiosła: fotografowania; licea przemysłu odzieżowego dla rzemiosł: krawiectwa damskiego i krawiectwa męskiego; licea ceramiczne dla rzemiosła: garncarstwa; licea mechaniczne, budowlane, wodno-melioracyjne i drogowe dla rzemiosł: instalacyj wodociągowych i kanalizacyjnych oraz instalacyj gazowych; licea elektryczne i telekomunikacyjne dla rzemiosła: instalacyj elektrycznych; licea chemiczne dla rzemiosła: wyrobu broni i amunicji (w zakresie wyrobu amunicji).

3÷4. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn 20/VI 1939 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Rel. i Ośw. Publ. o zmianie rozporządzenia w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół technicznych i artystycznych należy uważać za dowód odpowiedniej kwalifikacji do kierowania praktycznym kształceniem terminatorów („Dz. Ust. R. P.” Nr 58/1939, poz. 382), oraz rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 20/VI 1939 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Rel. i Ośw. Publ. o ustaleniu, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół przemysłowych należy uważać za dowód odpowiedniej kwalifikacji do kierowania praktycznym kształceniem terminatorów („Dz. Ust. R. P.” Nr 58/1939, poz. 384)—zawierają

¹⁾ Obszerniej pisaliśmy w tej sprawie w zesz. 30/1938, str. 1357.

²⁾ Z uwagi na wzgl. podobne brzmienia tytułów tych rozporządzeń—podajemy tytuły w całości.

³⁾ Działu tego, obejmującego rzemiosła: brukarstwo, nie należy mylić z poprzednio wspomnianym działem szkół: budowlanych, drogowych i melioracyjnych—dla innych rzemiosł.

postanowienia, będące dosłownym powtórzeniem przepisów, zamieszczonych w obu omówionych wyżej rozporządzeniach, dotyczących się uprawnień absolwentów w zakresie prowadzenia przemysłu rzemieślniczego.

Wszystkie 4 rozporządzenia są dalszym krokiem na drodze faktycznego powiązania i wzajemnego oddziaływania dwóch ważkich czynników gospodarstwa narodowego: szkoły zawodowej i rzemiosła.

Tomasz Piskorski

ROLNICTWO

GOSPODARCZE ZNACZENIE ZAPASÓW APROWIZACYJNYCH

WYWIAD Z P. WICEMINISTREM ROLNICTWA I REF. ROLN. M. WIERUSZ-KOWALSKIM¹⁾

Polski Komitet Żywnościowy rozpatrywał w dn. 8/VII 1939 r. wnioski, złożone przez Sekcję Żywności Ludności Miejskiej w sprawie zapasów domowych.

Istnienie normalnych zapasów obrotowych we wszystkich ogniwach, składających się na całość przebiegu towaru—począwszy od producenta, a skończywszy na konsumentach—zabezpiecza najskuteczniej przed trudnościami, na jakie szczególnie w okresach zwiększonych potrzeb natrafić może organizacja racjonalnej aprowizacji większych ośrodków konsumcyjnych.

Polska jako kraj, zasobny w żywnościowe artykuły pierwszej potrzeby, może ubiegać się o zachowanie samowystarczalności w każdych warunkach: większych lub mniejszych urodzajów, większego lub mniejszego zapotrzebowania. Troska o pełne pokrycie zapotrzebowania wszystkich ośrodków konsumcyjnych nie kończy się jednak na zabezpieczeniu pokrycia tego zapotrzebowania w globalnej ilości. Tu łatwo mogą powstać braki w wyniku niedociągnięć lub perturbacji w organizacji dostaw.

Jako przykład służyć może fakt, iż na przednówku w 1938 r. pewne okolice były, wobec nieurodzaju w 1937 r., pozbawione produktów zbożowych, choć w całości kraju przejście z jednego okresu gospodarczego do drugiego nastąpiło przy zapasach w wysokości ok. 1 miln. q. Braki, o których wspomniano, miały źródło w niedostatecznej sprawności aparatury handlowej i zostały pokryte wówczas przez państwową rezerwę zbożową, która w ten sposób przyczyniła się do wyrównania lokalnych niedoborów i zapobieżenia niebezpieczeństwu spekulacyjnej zwyczajki cen.

Widać zatem, jaką rolę wyrównawczą odegrać mogą zapasy, przyczyniając się równolegle do spokojniejszego kształtowania się popytu na produkty, zapewniając tym samym równomierny rozwój cen przez cały okres gospodarczy.

Wpływ, jaki na kształtowanie się poziomu cen wywierają racjonalnie rozmieszczone zapasy, jest nie mniej ważny i w tych wypadkach, w których mamy do czynienia ze zwiększoną produkcją lub dużymi plonami. W zbożach można to zaobserwować ze szczególną wyrazistością. Otwierając dodatkowy zbyt dla produktów, których normalna konsumpcja nie jest w stanie pochłoniąć, polityka zapasów wyrównuje nadmierne skoki między podażą lat urodzajnych i nieurodzajnych, chroniąc producentów od ujemnych skutków tych skoków, wyrażających się nieraz w jeszcze większych wahaniach cen.

A poza tym w okresach, gdy narzuca się konieczność oszczędnej gospodarki i zasobami rodzimej produkcji—świadomość posiadania i należytego utrzymywania dostatecznych zapasów czy u producentów, czy u kup-

ców, czy u przetwórców, czy też u konsumentów, stwarza warunki do bezpieczniejszego i spokojniejszego dysponowania na eksport nadwyżek produkcyjnych.

Współzależność polityki zapasów i polityki eksportowej uwydatnia się szczególnie wyraźnie w dziedzinie artykułów rolnych i to w roku obecnym. W obliczu spodziewanego urodzaju, polityka tworzenia zapasów może szczęśliwie uzupełnić luki, jakie powstać mogą w całości akcji podtrzymania cen rolnych na skutek zarysowującej się konieczności ostrożniejszego manipulowania eksportem.

W świetle tych założeń, rola zapasów w Polsce kształtuje się odmiennie, aniżeli w krajach, których samowystarczalność jest chwiejna lub zgoła nie istnieje.

Zapasy w Polsce mają bowiem na celu przede wszystkim:

- a) wzmoczenie sprawności obrotu;
- b) ułatwienie zorganizowania dostaw aprowizacyjnych w okresach zwiększonych potrzeb, a w szczególności zabezpieczenie konsumentów przed brakiem zasadniczych produktów na czas przejściowych utrudnień funkcjonowania aparatury handlowej i transportowej;
- c) uzupełnienie instrumentów polityki gospodarczej, zwłaszcza w dziedzinie kształtowania się cen, płaconych rolnikom, producentom, przetwórcom, jak również i cen, pobieranych od konsumentów.

Każdemu z tych celów służą—choć w różnorodnym stosunku—zapasy, robione przez którekolwiek ze wspomnianych ogniw gospodarczych, powołanych do ich tworzenia.

Polski Komitet Żywnościowy zajął się w ramach swoich kompetencji na razie zagadnieniem zapasów w końcowym ogniwie, mianowicie u konsumentów. Specyficzny charakter tych zapasów oraz warunki ekonomiczne bytowania skierowały wnioski Polskiego Komitetu Żywnościowego na następujące tory:

1) Polski Komitet Żywnościowy, zapoznawszy się z akcją, rozwiniętą przez różnorodne organizacje społeczne, zmierzającą ku zachęceniu tworzenia zapasów w poszczególnych gospodarstwach domowych, stwierdził jej pożyteczność, tak z punktu widzenia ogólnogospodarczego, jak i zabezpieczenia interesów konsumentów.

2) Chcąc przyjść z pomocą wspomnianej akcji, Polski Komitet Żywnościowy wyraża pogląd, iż pożądane jest, aby zapas domowy utrzymywał się w granicach, zabezpieczających wyżywienie rodzin na okres dwóch tygodni.

3) Uwzględniając realne warunki naszej struktury gospodarczej i społecznej, Polski Komitet Żywnościowy uważa również za możliwe ustalić przykładowo, jak winien wyglądać zapas, o którym mowa poprzednio, aby posiadał on charakter możliwie uniwersalny,

¹⁾ Udzielony przedstawicielom prasy w dn. 13/VII 1939 r.

mieścił się w granicach skromnych budżetów robotniczych i pracowniczych, zawierał produkty, łatw edo przechowania. Zestawienie produktów, składających się na ten zapas, zostanie przez Polski Komitet Żywnościowy podane do wiadomości ogółu—z tym, że wszelkie inne normy, bardziej rozbudowane, choć mogą być podstawą dla specjalnej akcji, rozwiniętej przez różnorodne organizacje społeczne, jednakże nie były pod względem racjonalnego ich układu badane przez Polski Komitet Żywnościowy.

4) Polski Komitet Żywnościowy stwierdza, iż istnieje

je potrzeba skoordynowania wszelkich wysiłków organizacyjnych nad akcją tworzenia zapasów i jej rozwojem i nadania im właściwego kierunku i znaczenia, wobec czego podaje do wiadomości, iż prace te prowadzi Polski Komitet Żywnościowy w dwóch sekcjach:

Sekcja Żywienia Ludności Miejskiej (Przewodniczący P. Wicedyrektor Pastuszyński) — zagadnienia zapasów dla ludności cywilnej w miastach;

Sekcja Żywienia Ludności Wiejskiej (Przewodnicząca P. Dr Węgrzynowska) — zagadnienia zapasów dla ludności wiejskiej i małych ośrodków miejskich.

ROLNICZE KREDYTY ZASTAWOWE

Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwałą z dn. 10/VI 1939 r. postanowił w ramach tegorocznej polityki zbożowej zwrócić szczególnie baczną uwagę na uruchomienie kredytów zbożowych.

Zastawowe kredyty zbożowe dla rolników, stosowane rok rocznie, począwszy od 1928 r., a więc posiadające doświadczenie 10 kampanij—stanowią już wypróbowany środek skutecznego działania. Dla rolników są one głównym źródłem kredytu obrotowego—w dodatku kredytu, udzielanego na szczególnie dogodnych warunkach spłaty, oprocentowania i zabezpieczenia.

Właściwe zaopatrzenie gospodarstw rolnych w środki obrotowe jest tym ważniejsze, że rolnictwo w zakresie jednego ze swych podstawowych działów produkcji, jaki stanowią ziemiopłody, ma obrót ściśle sezonowy. Realizacja wyników produkcji jest ograniczona i związana z okresem zbiorów, których terminy nie pokrywają się z terminami dokonywania nakładów, niezbędnych dla zachowania ciągłości produkcji. W konsekwencji tego rolnik, nie posiadający własnych zasobów kapitałowych w naturze lub pieniądzu, zmuszony jest w wyższym stopniu korzystać z kredytu obrotowego niż przemysłowiec lub kupiec, którzy mają większą swobodę w normalizowaniu produkcji i obrotu, zależnie od własnych możliwości finansowych.

Właściwy dopływ kredytu obrotowego do rolnictwa wykracza swym znaczeniem poza zasięg gospodarki rolnej. Kredyt ten ma doniosły wpływ na całość życia gospodarczego kraju w postaci normalizacji wymiany między rolnikami, a handlem i przemysłem.

Rolnik skłonny jest do dokonywania swych zakupów w okresie po zbiorach, gdy następuje realizacja jego produkcji. W pozostałych miesiącach roku gospodarczego z konieczności powstrzymuje się z zakupami, przez co zmniejsza się popyt w tym czasie najliczniejszej w kraju grupy konsumentów, co wpływa na osłabienie ogólnych obrotów. Zmniejszona przez cały rok konsumpcja ze strony rolników powoduje znaczne nagromadzenie ich potrzeb w początku następnego okresu gospodarczego, co—z kolei—wywołuje znaczną podaż jednorazową produktów rolnych bezpośrednio po zbiorach. Ta dwustronna—zarówno w zakresie artykułów nabywanych, jak i zbywanych przez rolnika—nierównomierność rozkładu obrotów w ciągu roku jest zjawiskiem gospodarczo ujemnym, powodującym zwłaszcza znaczne sezonowe wahania cen artykułów rolnych.

Kredyty zastawowe mają na celu usunięcie tego ujemnego zjawiska. Działanie ich jest dwustronne. Z jednej strony, dostarczają rolnikowi kapitału obrotowego w okresie intensywnych jego potrzeb, związanych z przygotowaniem do nowego okresu gospodarczego—przez co umożliwiają mu niewyprzedawanie natychmiastowe i jednorazowe produktów rolnych. Z drugiej zaś strony, wiążąc kredyt z zastawem zbóż, dają pewność, że ilość zboża, związana kredytem, nie ukaże się na rynku bezpośrednio po żniwach, przez co zmniejszona zostaje w tym okresie podaż, którą dzięki stopniowemu ustaleniu rat spłaty kredytu zastawowego równomiernie rozkłada się na okres całego roku gospodarczego. Mamy więc do czynienia z uchylaniem sezonowych wahań cen artykułów rolnych poprzez reglamentowanie podaży.

Nowa ta forma kredytu, dająca wierzycielowi—obok zabezpieczenia w postaci osobistego wekslowego zobowiązania dłużnika—również zabezpieczenie rzeczowe na przedmiocie zastawu, pozwoliła instytuc-

jom wierzycielskim znacznie rozszerzyć zasięg rolników, którzy mogą korzystać z kredytu. Dzięki bowiem rzeczowemu zabezpieczeniu może wierzyciel mniej rygorystycznie oceniać zdolność kredytową dłużnika i nie ograniczać się do udzielania pożyczek jedynie elicie rolników najlepiej pod względem finansowym stojących.

Kredyty zbożowe stanowią formę rolniczego kredytu krótkoterminowego, gruntownie już zakorzenioną w stosunkach gospodarczych wsi. Przyjęły się one w dwójakiej postaci: tzw. kredyty zaliczkowe dla mniejszej własności, udzielane do maksymalnej sumy pożyczki zł 2 000, przy uproszczonej formie zabezpieczenia, polegającej na wystawieniu weksla przez pożyczkobiorcę, bez zyr, wraz z deklaracją pożyczkobiorcy, zobowiązującego się przechować określoną ilość zboża do chwili całkowitej spłaty pożyczki; kredyty rejestrowe, stosowane przy pożyczkach ponad zł 2 000 dla większej własności. Wysokość pożyczki zależy od ilości zastawionego zboża. Pożyczki te zabezpiecza się wekslem pożyczkobiorcy oraz aktem notarialnie lub sądowo zarejestrowanego przedmiotu zastawu. Rozprowadzanie kredytów rozpoczyna się bezpośrednio po żniwach, a spłata następuje ratami od stycznia do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Stosunek wysokości pożyczki do wartości zastawionego zboża ustalony zostaje każdorocznie. W roku bieżącym maksymalna wysokość indywidualnej pożyczki pod zastaw zboż ustaloną została w granicach do 70% wartości zboża w ziarnie i 60% zboża w sнопie, przyjmując bieżącą cenę giełdową zboża. Natomiast kredyty pod zastaw roślin strączkowych i nasion oleistych będą udzielane przy kredycie zaliczkowym do wysokości zł 20 od 100 kg siemienia lnianego i 50% ceny rynkowej strączkowych; przy kredycie rejestrowym zaś—do wysokości 30% wartości zastawionego grochu, peluski, łubinu, fasoli i gryki, oraz do wysokości 50% wartości rzepaku, rzepiku, siemienia lnianego i konopnego.

Wierzyciel może przed zbiorami zaliczkować dłużnikowi na poczet przyszłej pożyczki zbożowej do 25% przewidywanej wysokości pożyczki. W ten sposób rolnik zostaje zasilony finansowo w najcięższym dla niego okresie końca przedwówka i ma możliwość pokrycia z pożyczki wydatków, związanych ze zbiorami.

Począwszy od roku gospodarczego 1937/38, koszt pożyczek dla rolnika wynosi w kredycie zaliczkowym 4%, w rejestrowym—4½%. W roku bieżącym oprocentowanie pozostanie bez zmian.

Od 6 lat, a więc od roku gospodarczego 1933/34, kredyty zbożowe stanowią już cenny element polityki zbożowej. W tym czasie zaznacza się ich stały wzrost, co ilustruje następujące zestawienie:

Rok gospodarczy	Kredyt zaliczkowy		Kredyt rejestrowy		Razem	
	miln. zł	wskaź- nik	miln. zł	wskaź- nik	miln. zł	wskaź- nik
1933/34	3.4	100	18.0	100	21.4	100
1934/35	2.8	85	20.0	111	22.8	108
1935/36	7.3	214	23.0	127	30.3	141
1936/37	7.0	205	24.8	137	31.8	148
1937/38	11.7	344	31.8	176	43.5	203
1938/39	13.8	401	32.5	180	46.3	216

Z punktu widzenia kredytowego podkreślić należy, że rozwój ten rozpoczyna się w latach, stanowiących „dno” kryzysu rolnego, i przy

pada na okres bardzo słabej opłacalności gospodarstw rolnych. Pomimo to spłacalność terminowa pożyczek w poszczególnych latach dochodzi do 100%, a nieznaczne tylko końcówki podlegają spłacie przy prolongowaniu terminu na następny rok gospodarczy. Składa się na to nie tylko poprawność dłużnicza rolników, lecz i racjonalność gospodarza kredytu, dostosowanego do możliwości i potrzeb dłużnika.

Lata ostatnie wskazują na pewną stabilizację o nieznacznej tendencji rozwojowej kredytu rejestrowego, natomiast kredyt zaliczkowy z roku na rok wykazuje znakomity rozwój. Świadczą o tym nie tylko zestawienia sum rozdzielonych pożyczek, lecz zwłaszcza liczba pożyczkobiorców, która w zakresie rejestrowego kredytu od kilku lat ustala się poniżej 2 800, a w zaliczkowym stale wzrasta, wynosząc w ostatnich 4 latach (w zaokrągleniu): rok 1934/35—18 500, 1935/36—49 tys., 1936/37—49 tys., 1937/38—58 tys., 1938/39—76 tys. Pozwala to stwierdzić, że przyszłość rozwojowa kredytów pod zastaw zboża spoczywa niewątpliwie w kredycie zaliczkowym, jak również, że kredyt zaliczkowy nosi cechy bardziej powszechnego, masowego działania.

Do roku 1934 przedmiotem zastawowego kredytu mogły być tylko 4 zboża: pszenica, żyto, owies i jęczmień. Począwszy od 1935 r., rozszerzono kredyty zastawowe na ziemiopłody, pochodzące z upraw specjalnych, z których najwięcej zastawiane są nasiona oleiste i strączkowe. Nadal jednak podstawowymi przedmiotami zastawu są żyto, a następnie pszenica.

Ilości związanego zboża wynoszą w latach ostatnich 5 tys. t, co stanowi ilości nie wielkie z punktu widzenia zapasów lub ilości zboża, znajdującego się rok rocznie w obrocie. Pozycja ta jest jednak ilościowo na tyle istotna, że jej dodatkowe ukazanie się na rynku, stanowiąc o przekroczeniu normalnego rozmiaru popytu, powodowałoby nawet znaczne załamanie cen.

Polityka zbożowa obecnego roku gospodarczego odbywać się będzie w warunkach wyjątkowych. Nakazy natury pozagospodarczej stawiają przed nią nowe zadania, nie ograniczając się do korzystnej dla producenta reglamentacji cen artykułów rolnych. Nowym tym czynnikiem jest sprawa pogotowia aprowizacyjnego i stąd płynąca konieczność utrzymywania znacznych zapasów.

Wobec niedostatecznej jeszcze ilości elewatorów i śpichrzy, przygotowanych na ten cel, koniecznym okazuje się gromadzenie możliwie największej ilości zapasów u rolnika. Skądinąd system ten posiada również i tę dobrą stronę, że jest najbardziej ekonomicznym pod względem kosztów składowania. Daje on również oszczędność w zakresie ilości transportu przedmiotu składu, który może przez to nie ulegać podwójnemu przewożeniu od producenta do składu, a stamtąd do odbiorcy, lecz bezpośrednio być kierowanym od producenta do odbiorcy.

Czynnikiem, który ma umożliwić i sprzyjać przechowywaniu zboża na zapas przez producentów, mają być kredyty zbożowe. Oto nowe ich dodatkowe zadanie w roku bieżącym.

W tym celu kwoty, na ten cel przeznaczone, będą podwyższone w porównaniu z latami poprzednimi. Chwilowo uruchomione one zostały w kwocie zł 40 miln. kredytu rejestrowego i zł 15 miln. kredytu zaliczkowego—z tym jednak, że w wypadku wykorzystania tych sum, zostaną na ten cel przeznaczone sumy dodatkowe.

Uruchomienie w większej mierze kwot, opartych o redyskont weksli w Banku Polskim, nie okazałoby się prawdopodobnie środkiem dostatecznym dla tak znacznego w bieżącym roku rozszerzenia akcji kredytów zbożowych, jaka jest zamierzona. Aby akcja ta osiągnęła pełne powodzenie postanowiono nie ograniczać się do zachęty i nacisku na instytucje kredytowe, udzielające pożyczek, lecz dążyć do stworzenia warunków szczególnie korzystnych dla organizacji kredytowych, zachęcając je we własnym interesie do wytężonej działalności.

Zgodnie ze wskazaniem Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dn. 10/VI 1939 r. Komisja Popierania Obrotu Produktami Rolniczymi na posiedzeniu w dn. 30/VI b. r. postanowiła stosować dopłaty do kredytów zbożowych w szerokim zakresie.

Wobec niezmienionej stopy oprocentowania, płaconej przez dłużników, zastosowane zostały zeszlóroczne stawki dopłat dla instytucji, rozprowadzających kredyty zbożowe dla rolników, w następujących

wysokościach: kredyt rejestrowy na terenie: woj. poznańskiego i pomorskiego—4,41% w stosunku rocznym, woj. pozostałych—4,0%, kredyt zaliczkowy, rozprowadzony przez daną instytucję pośrednio—4,0%, bezpośrednio—3,0%.

Poza tym jednak w związku z przewidywanym rozszerzeniem akcji, Komisja uchwaliła stosować specjalne premie dodatkowe.

W zakresie zaliczkowego kredytu zbożowego instytucje terenowe (powiatowe komunalne kasy oszczędnościowe, gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, spółdzielnie kredytowe) otrzymają dodatkowo $\frac{3}{4}$ % od sumy rozprowadzonych kredytów,

Dodatkowe premie mają na celu dać instytucjom wierzycielskim większą swobodę działania przy rozszerzaniu akcji kredytowej poza zasięg dotychczasowej swej znanej już klienteli, z czym wiąże się większe koszty.

Oddziaływanie w kierunku sezonowego kształtowania się cen, jak i tworzenia zapasów jedynie za pomocą reglamentowania podaży producenta byłoby jednostronne, a przez to w skutkach mogłoby się okazać za mało skutecznym. Z tych względów postanowiono zastosowanie działania dwustronnego przez równoczesne wpływanie na popyt za pomocą zwiększenia możliwości zakupu przedsiębiorstw handlu i przetwórstwa artykułów rolnych.

Uchwała Komitetu Ekonomicznego Ministrów postanawia w tym celu uruchomienie specjalnych kredytów dla tych instytucji, co pozwoliłoby im dokonywać zakupy w większej mierze.

Przedsiębiorstwa handlu produktami rolnymi rozporządzają stosunkowo niewielkimi kapitałami własnymi na ten cel. Stanowi to jedną z przyczyn rozpiętości między podażą a popytem. Stworzenie za pomocą kredytu dla tych instytucji nowych możliwości zakupu podniesie ilościowo popyt, przez co może wpłynąć na stabilizację cen na wyższym poziomie.

Przedsiębiorstwa przetwórcze produktów rolnych z podobnych przyczyn finansowych utrzymują niewielkie zapasy w stosunku do swoich możliwości przetwórczych i składowych. Udostępnienie im w szerszej mierze dogodnych kredytów spowoduje wcześniejszy zakup i tworzenie zapasów produktów rolnych w przedsiębiorstwach przetwórczych.

W tym celu Komitet Ekonomiczny Ministrów zaleca uruchomienie zastawowych kredytów zbożowych dla instytucji, przedsiębiorstw, spółdzielni i ich central, zajmujących się zawodowo skupem lub przetwórstwem produktów rolnych, oraz kredytów obrotowych dla handlu zbożem, prowadzonego przez spółdzielnie rolnicze i ich centrale.

Oprocentowanie tych kredytów dla dłużnika wynosić będzie 5% w stosunku rocznym.

W związku z powyższym, Komisja Popierania Obrotu Produktami Rolnymi postanowiła stosować instytucjom wierzycielskim, udzielającym te kredyty, dopłaty w wysokości 2,5% w stosunku rocznym od sumy rozprowadzonych kredytów.

Oparcie dopływu kredytów obrotowych do rolnictwa tylko o produkcję zbożową nie jest wystarczające, rolnik bowiem nie ogranicza się do wytwórczości roślinnej. Bardzo poważny dział jego produkcji i zbytu stanowi wytwórczość zwierzęca. Wartość pieniężna obrotów zwierzęcych, wynosząca 35% wartości pogłowia bydła i 71% pogłowia trzody chlewnej (dane z 1936 r.), jest znacznie większa od wartości obrotów zbożowych, stanowiących—zależnie od roku—ok. 25% wartości produkcji.

Kredyt obrotowy, opierający się na dochodzie, zależnym od ilości wytworów, oddany na rynek—nie może w tym stanie rzeczy ograniczać się do produkcji roślinnej, lecz winien również objąć tak ważny dla rolnictwa dział wytwórczości zwierzęcej.

Pierwszym krokiem na tej drodze jest uchwała Komitetu Ekonomicznego Ministrów, powzięta w październiku 1937 r. na wniosek Ministra Rolnictwa i Ref. Roln., o uruchomieniu kredytów pod zastaw inwentarza żywego. Na podstawie tej uchwały powstaje nowa forma dopływu do rolnika środków obrotowych, umożliwiających w większym stopniu prowadzenie opasu, a częściowo i hodowli. Kredyt ten może posiadać duże znaczenie nie tylko jako nowa forma do-

plywu do rolnictwa kredytu obrotowego, lecz należy sądzić, że nie pozostanie on bez wpływu na zrationalizowanie opasu bydła rzeźnego, a w konsekwencji — jakościowego podniesienia gatunku mięsa ubojowego.

Warunki udzielania pożyczek przewidują zastaw wołów, krów i jałowizny w wieku ponad jeden rok w dwojakiej formie: kredytów zaliczkowych i rejestrowych — analogicznie do kredytów pod zastaw zboża, rozprowadzanych przez Państwowy Bank Rolny bezpośrednio lub za pośrednictwem terenowych instytucji kredytowych (gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, komunalnych kas oszczędności, spółdzielni kredytowych, bądź bezpośrednio przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych przy współdziałaniu spółdzielni kredytowych — Kas Stefcyka).

Kredyt rejestrowy może być udzielany przy ilości zastawionego bydła ponad 10 sztuk i zabezpieczony weksłem terminowym oraz zastawem rejestrowym, dokonanym w myśl przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 28/III 1928 r. o rejestrowym zastawie rolniczym („Dz. Ust. R. P.” Nr 38/1939, poz. 360) oraz rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Sprawiedliwości oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 14/VII 1928 r. o rejestrowym zastawie rolniczym i znakach zastawniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 72/1928, poz. 658).

Kredyt zaliczkowy natomiast jest udzielany przy ilości zastawionego bydła, nie przekraczającej 10 sztuk, i zabezpieczony terminowym weksłem oraz deklaracją zastawniczą podobnej treści, jak w zaliczkowym kredycie zbożowym.

Pożyczki pod zastaw bydła udzielane są na okresy 5÷6 miesięcy, przy czym spłata następuje jednorazowo w terminie płatności weksli, zabezpieczających pożyczkę. Oprocentowanie kredytu przez dłużnika wynosić będzie przy rejestrowym kredycie $4\frac{1}{2}\%$, przy zalicz-

kowym — 4%. Instytucjom wierzycielskim, rozprowadzającym te kredyty, Komisja Popierania Obrotu Produktami Rolnymi postanowiła stosować dopłaty w wysokości 2.5% przy rejestrowym kredycie, oraz 4% i 3% przy zaliczkowym, rozprowadzanym pośrednio lub bezpośrednio.

Niezależnie od dopłat do oprocentowania, Komisja Popierania Obrotu Produktami Rolnymi pokrywać będzie instytucjom, rozprowadzającym kredyty pod zastaw bydła, straty, wynikłe z powodu utraty przez dłużnika, bez jego winy, przedmiotu zastawu (na skutek pożaru, kradzieży, epidemii itp.) w wypadkach, gdyby egzekucja, prowadzona do ruchomości dłużnika, okazała się bezskuteczna.

Stosunek wysokości pożyczek do wartości zastawu zwierzęcego ustalony będzie dodatkowo w okresie jesienno-ropoczęcia tej akcji.

Dwuletnia praktyka w zakresie kredytów pod zastaw zwierząt wskazuje niewielki ich rozwój. Spowodowane to jest w znacznej mierze obawami instytucji wierzycielskiej co do utraty rzeczowego zabezpieczenia na skutek chorób lub epidemii. Kredyty zastawowe zbożowe wykazują w swej historii również bardzo powolny rozwój w pierwszych latach. Przewidywać należy, że stały rozwój produkcji rolnej w kierunku produkcji zwierzęcej oraz poprawna spłacalność tych kredytów spowodują powiększanie się ich obrotów z roku na rok.

Szeroko zakrojona akcja kredytowa, obejmująca zarówno produkcję roślinną, jak i zwierzęcą, a udostępniona tak dla producenta jak i odbiorców w postaci przedsiębiorstw handlu i przetwórstwa z pewnością nie pozostanie bez znacznego wpływu na dopływ kapitałów obrotowych do rolnictwa, na korzystne kształtowanie się cen produktów rolnych, oraz przyspieszenie i powiększenie tworzenia zapasów.

St. O.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

POLSKO-WĘGIERSKA WYMIANA HANDLOWA

Wymiana handlowa polsko-węgierska stanowi niewielką część ogólnego handlu zagranicznego obu państw. Ten stan rzeczy obrazuje poniższe zestawienie:

Udział Węgier w handlu Polski

	Przywóz		Wywóz	
	tys. zł	% ogóln. przyw.	tys. zł	% ogóln. przyw.
1932	5 182	0.6	7 972	0.7
1933	5 713	0.7	5 483	0.6
1934	4 147	0.5	4 558	0.5
1935	4 661	0.5	4 715	0.5
1936	5 107	0.5	5 815	0.6
1937	8 085	0.6	7 051	0.6
1938	7 941	0.6	8 451	0.7

Udział Polski w handlu Węgier

	Przywóz		Wywóz	
	tys. pengó	% ogóln. przyw.	tys. pengó	% ogóln. przyw.
1932	6 547	2.0	2 663	0.8
1933	4 182	1.3	3 591	0.9
1934	3 711	1.0	3 231	0.8
1935	3 664	0.9	3 421	0.8
1936	4 600	1.1	3 985	0.8
1937		1.1		0.9

Handel Polski z Węgrami opiera się na systemie rozrachunku (clearingu) formalnie od jesieni 1932 r. Zastosowanie rozrachunku było konieczną obroną przed zamrażaniem wiarygodności polskiego eksportu do Węgier, które, wcześniej wprowadziwszy reglamentację dewizową (8/VIII 1931 r.), szybko i bardzo wydatnie ograniczyły przydziały dewiz na import.

Do maja 1936 r. rozrachunkiem był objęty przywóz jedynie towarów, zakazanych do wwozu do polskiego obszaru celnego oraz korzy-

stających z autonomicznych ulg celnych. Wartość tych dwu kategorii przywozu wyznaczała w danym okresie czasu rozmiar eksportu.

Polskie zakazy przywozu z okresu wielkiej depresji gospodarczej dotyczyły głównie towarów konsumpcji bezpośredniej oraz tzw. towarów luksusowych; ponieważ Węgry nie odgrywają poważniejszej roli w produkcji i eksporcie tej ostatniej kategorii towarów, przeto do rozrachunku wchodziły li tylko owoce, pestki dyni i słonecznika oraz szereg drobniejszych eksportów do Polski. W tym stanie rzeczy eksport polski do Węgier, przystosowując się z biegiem czasu do realnego pokrycia płatniczego, musiał obniżyć się, stając się funkcją mniejszego zapotrzebowania Polski na towary węgierskie.

Po wprowadzeniu w Polsce reglamentacji dewizowej w dn. 26/IV 1936 r. oraz zakazu przywozu wszystkich towarów w dn. 12/V tegoż roku, obroty rozrachunkowe w ogólności wchodzi w nową fazę. Przede wszystkim cały przywóz z krajów, nie przydzielających dewiz na import z Polski, jest wciągnięty do rozrachunku, co stworzyło dodatkowe pokrycie dla polskiego eksportu; po wtóre, trudności uzyskania przydziału dewiz powodują w pewnej mierze przestawianie zakupów z krajów dewizowych na kraje rozrachunkowe.

Fakt ten znajduje swoje odbicie w obrotach polsko-węgierskich jako czynnik o trwałym charakterze w latach 1936÷1938. W 1936 r. przywóz z Węgier wyniósł zł 5 107 tys.; w roku następnym podniósł się o 58% — do zł 8 085 tys.; w 1938 r. był większy 56% w porównaniu z 1936 r., wykazując nieznaczny spadek w stosunku do 1937 r., co zresztą w całości tłumaczy się zahamowaniem transportów przez b. Czecho-Słowację.

Eksport polski do Węgier w latach 1936÷1938 przystosowywał się do importu; w porównaniu z 1936 r., w którym reprezentował wartość zł 5 815 tys., zwiększył się w 1937 r. o 21% — do zł 7 051 tys., w 1938 r. zaś o dalsze 45% — do zł 8 451 tys.

Główne artykuły obrotu między Polską i Węgrami są następujące (w tys. zł):

Przywóz z Węgier do Polski

	1936	1937	1938
Ogółem	5 107	8 085	7 941
I. Wytwory pochodz. roślinnego	2 147	3 753	3 762
w tym:			
nasiona lucerny	250	252	200
czosnek	149	104	53
owoce (jabłka, śliwki, wiśnie, winogrona, morele, brzoskwinie, arbuzy)	978	982	1 169
II. Zwierzęta żywe i wytwory pochodz. zwierz.	155	165	63
III. Wytwory pochodz. mineralnego	177	237	152
ziemie okrzemkowe i gliny rodzime	25	60	47
bauksyt	131	173	101
V. Przetwory spożywcze	753	865	926
tytoń, wędliny (salami)	73	74	82
wody mineralne	181	164	156
wina	485	614	675
VI. Przetw. chem., farmac., farby	361	419	595
kamień winny	—	119	115
farmaceutyczne przetw.	232	125	304
VII. Skóry, futra, wyroby skórzan.	107	111	14
VIII. Surowce włók. i wyr. z nich	42	43	75
IX. Kauczuk, jego surogaty; wyr. z tych mat.	60	61	37
X. Drewno, korek; wyroby	420	667	348
forniery	414	666	346
XI. Wyroby kamieniarskie, ceramiczne, szklane	100	307	304
cegły, płyty, kształtki magnezytowe	67	63	117
gliniane lub szklawione płytki etc.	—	—	—
XII. Metale nieszlachetne i wyroby z nich	65	272	361
kosy	—	152	63
XIV. Maszyny i aparaty, sprzęt elektrotech.	511	964	1 077
żarówki elektrycz.	150	289	534
lampy katodowe	141	97	135
XIX. Wyroby różne	128	138	120
szcztotki	116	130	118

Wywóz z Polski do Węgier

	1936	1937	1938
Ogółem	5 815	7 051	8 451
I. Wytwory pochodz. roślinnego	429	254	220
nasiona buraków, kmin	293	105	81
terpentyna surowa i rafinowana	101	110	100
II. Zwierzęta żywe i wytw. pochodz. zwierz.	232	271	224
włosie i szczecina	83	141	162
III. Wytwory pochodz. mineralnego	1 050	768	1 486
węgiel kamienny	186	230	622
koks	67	63	144
węgiel drzewny	—	42	214
parafina rafinowana	405	373	392
oleje z węgla kamiennego	288	—	—
V. Przetwory spożywcze; tytoń	1	1	60
wytłoki buraczane	—	—	55
VI. Przetw. chem., farmaceutyczne; farby	208	358	332
kadm	51	125	91
związki potasu	117	142	123
sztuczne nawozy	11	29	62
VII. Skóry, futra i wyroby	625	750	1 038
skóry surowe bydł.	12	41	16
„ „ cielęc.	590	687	1 004
VIII. Surowce włókiennicze i wyroby z nich	1 185	774	1 271
przędza z jedwabiu sztucznego	132	—	118
tkaniny wełniane	295	290	292
tkaniny bawełniane	84	132	55
len	118	119	396
pakiety lniane	508	221	331
IX. Kauczuk i jego surogaty	24	31	21
X. Drewno, korek i wyroby	135	214	1 917
żerdzie itp. — iglaste	—	—	81
kopalniaki	—	—	344
tarcica jodłowa, świerkowa	116	165	1 332
XI. Papier i wyroby	40	49	49
XIII. Metale nieszlachetne i wyroby	1 618	3 194	1 474
surówka	—	—	211
cynk	1 192	2 524	1 318
surówka żelazo-krzemowa, manganowa itd.	93	63	—
grempie	165	165	—

XIV. Maszyny i aparaty, sprzęt elektrot.	250	288	252
maszyny włókiennicze	79	111	123
„ „ przędzalnicze	27	19	92
XVIII. Kapelusze, parasole, laski, ait. mody	1	44	80
stożki do wyrobu kapeluszy	—	39	77

Analizując główne pozycje importu z Węgier do Polski zauważamy, iż na pierwszym miejscu pod względem wartości stoi przywóz nasion słonecznika i dyni, stanowiąc ok. 25% ogólnego przywozu; z kolei następują różne owoce, których udział przekracza 10%; tuż za owocami należy postawić wino—ok. 8%; mn. w. 4% stanowią forniery; przywóz artykułów farmaceutycznych dorównuje rozmiarem przywozowi fornierów; natomiast ostatnio wzrasta znacznie przywóz żarówek elektrycznych i do lamp radiowych, podnosząc się z zł 291 tys. w 1936 r. do zł 669 tys. w 1938 r., a więc o 130%, i stanowiąc ok. 8% ogólnego importu i równorzędną pozycję z winem. Na dalszych miejscach należy postawić przywóz nasion lucerny, bauksytu, wód mineralnych, wyrobów szklanych i glinianych, kos, szcztotek.

W eksporcie z Polski do Węgier pierwsze miejsce pod względem wartości zajmuje cynk, który w 1937 r. stanowił ok. 36% ogólnego wywozu, spadł zaś w 1938 r. w stosunku do 1937 r. o ok. 48%, stanowiąc 16% całego wywozu do Węgier. W 1938 r. na pierwsze miejsce wybija się drewno—z udziałem blisko 23% ogólnego wywozu; w grupie drzewa tarcica jodłowo-swierkowa zajmuje największą pozycję, mianowicie 69%. Trzecie miejsce zajmują skóry surowe cielęc. —ok. 12%. Z kolei węgiel stanowi ponad 7%, len—ponad 4%, tyleż parafina rafinowana i nieco mniej niż po 4% pakiety lniane i tkaniny wełniane. Na resztujące 30% składa się wywóz buraków cukrowych, terpentyny, włosia i szczeciny, koks, węgla drzewnego, kadmu, związków potasu, przędzy ze sztucznego jedwabiu, maszyn włókienniczych i przędzalniczych, stożków do wyrobu kapeluszy i szeregu towarów o małym udziale w eksporcie.

Stopień zróżniczkowania obrotów polsko-węgierskich nie jest wielki. Przyjmując w tym względzie jako kryterium liczbę numerów statycznych, pod które podpada przywóz i wywóz z Węgier, otrzymujemy następujący obraz:

	Przywóz		Wywóz	
	liczba numerów statyst.	wskaźnik	liczba numerów statyst.	wskaźnik
1936	74	100·0	76	100·0
1937	93	126·7	72	93·4
1938	90	121·6	75	97·3

Jak widzimy z powyższego zestawienia, eksport węgierski rozkłada się na większą liczbę towarów względnie gatunków niż polski, natomiast wskazuje niejako osłabienie tempa poszukiwania czy utrzymania rynku polskiego, podczas gdy nomenklatura polskiego eksportu rozszerza się z wolna.

Od lipca 1939 r. obroty polsko-węgierskie będą się rozwijać w ramach nowych porozumień, podpisanych w Warszawie w dn. 22/VI 1939 r. Obok normalnych zmian, wynikłych z rozwoju potrzeb gospodarstw obu krajów, w nowych układach znajdą swój wyraz również posunięcia, pozostające w związku z powiększeniem terytoriów Polski i Węgier, jak również z faktu odzyskania wspólnej granicy.

W zakresie eksportu do Węgier ważniejszych artykułów należy się liczyć przede wszystkim ze zwiększeniem wywozu koks z zagłębia karwińskiego, węgla i drzewa oraz barwników. Jednakże pełna realizacja możliwości eksportowych do Węgier zależy od pokrycia węgierskim eksportem do Polski.

W ramach układów eksport węgierski ma możliwości wzmocnienia swej penetracji na rynek Polski—i to zarówno w towarach, które stale znajdowały zbyt w Polsce, jak też i w szeregu innych towarów, które dotąd nie docierały do Polski. Różnice w odmiennych właściwościach klimatu i gleby, względnie zasobów kopalnianych nie są bowiem jeszcze dotąd w pełni wykorzystane w obrocie polsko-węgierskim. Wspomnijmy tu o młodej produkcji na Węgrzech bobów ry cynowych i sojowych, z których pierwsze zwłaszcza są stale importowane do Polski z dalekich Indji Angielskich za ok. zł 1 miln. rocznie.

Większe zainteresowanie się Węgier eksportem bobów rycynowych do Polski znajdzie w Polsce podatny grunt. Poważniejszym czynnikiem zwiększenia importu z Węgier będzie, niewątpliwie, również bauksyt, na który w Polsce wzrośnie zapotrzebowanie w związku z budową huty aluminium, oraz przywóz magnezytu i cegieł magnezytowych, niewyrabianych dotąd w kraju na szerszą skalę.

Charakteryzując ogólnie handel polsko-węgierski, trzeba stwierdzić, że rolnicza struktura gospodarcza Polski i Węgier jest w głównym stopniu przyczyną trudności wydatniejszego powiększenia wzajemnej wymiany. Jednakże argument ten słuszny jest raczej dla eksportu węgierskiego. Natomiast hamulcem dla eksportu polskiego jest przede wszystkim stan rozrachunku, ściślej mówiąc—konieczność dostosowania się do realnego pokrycia importowego. Dowodem tego stanu rzeczy jest zarówno fakt trwałej tendencji układania się bilansu handlowego na korzyść Polski, jak również stosunkowo niewielki udział Polski w przywozie do Węgier tych towarów, których Polska jest wielkim eksporterem.

I.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 26/VI ÷ 8/VII 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	26/VI ÷ 1/VII	3 ÷ 8/VII	Różnica %
Pszenica			
Warszawa . . .	28'75	28'80	+ 0'2
Poznań . . .	28'55	26'87 1/2	— 5'9
Lwów . . .	25'52 1/2	24'02 1/2	— 5'8
Średnia . . .	27'60 1/2	26'56 1/2	— 3'8
Ż y t o			
Warszawa . . .	15'37 1/2	15'80	+ 2'7
Poznań . . .	18'07 1/2	15'62 1/2	— 13'5
Lwów . . .	15'82 1/2	14'52 1/2	— 8'2
Średnia . . .	16'42 1/2	15'31 1/2	— 6'3
O w i e s			
Warszawa . . .	20'31	21'81	+ 7'3
Poznań . . .	18'02 1/2	18'02 1/2	—
Lwów . . .	19'22	19'40 1/2	+ 9'6
Średnia . . .	19'18 1/2	19'74 1/2	+ 8'4
Jęczmień z wykły			
Warszawa . . .	19'12 1/2	19'62 1/2	+ 2'6
Poznań . . .	20'25	20'25	—
Lwów . . .	18'74	18'74	—
Średnia . . .	19'37 1/2	19'53 1/2	—

— Na rynku zbóż i przetworów nastąpiło w okresie sprawozdawczym (od 3 do 8 lipca) kolejne osłabienie tendencji. Przy obrotach rosnących—większość notowań obniżyła się. Na giełdzie warszawskiej stratę (w zł na 100 kg) odnotowały następujące zboża i przetwory: oba gatunki pszenicy 2'00, oba standarty żyta 0'50, wszystkie rodzaje I i II gat. mąki pszennej 1'50, III gat. 65 ÷ 70% mąki pszennej i mąka pastwana 1'00 oraz oba rodzaje I gat. mąki żytniej 0'50; natomiast zwiększały oba standarty owsa o 0'50, otręby pszenne z przemiału standardowego średnie i mialkie o 0'25 oraz otręby żytnie z przemiału standardowego 0'25. Na giełdzie poznańskiej straty tygodniowe (analogicznie) kształtowały się następująco: pszenica 3'50, żyto 1'00, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 3'00, oba rodzaje I gat. mąki żytniej 1'00, oba rodzaje otręb pszennych (grube i średnie) i otręby żytnie 0'50 oraz otręby jęczmienne 0'25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 11 943 t, w tym 3 667 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 9 403 i 3 363).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyłu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań,—jednolita 27'50 ÷ 28'00 (29'50 ÷ 30'00),—zbierana 27'00 ÷ 27'50 (29'00 ÷ 29'50), żyto I standart 15'25 ÷ 15'50 (15'75 ÷ 16'00),—II standart 15'00 ÷ 15'25 (15'50 ÷ 15'75), jęczmień browarny bez notowań,—

I standart 19'25 ÷ 19'50,—II standart 19'00 ÷ 19'25,—III standart 18'75 ÷ 19'00, owies I standart 21'75 ÷ 22'25 (21'25 ÷ 21'75),—eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów,—II standart 21'50 ÷ 21'75 (21'00 ÷ 21'25), mąka pszena: I gat. 0 ÷ 30% 47'50 ÷ 48'50 (49'00 ÷ 50'00),—I gat. 0 ÷ 35% 45'50 ÷ 46'50 (47'00 ÷ 48'00),—I gat. 0 ÷ 50% 42'50 ÷ 45'50 (44'00 ÷ 47'00),—I gat. A 0 ÷ 65% 40'50 ÷ 42'50 (42'00 ÷ 44'00),—II gat. 35 ÷ 50% bez notowań,—II gat. A 30 ÷ 65% 37'00 ÷ 38'50 (38'50 ÷ 40'00),—II gat. B 35 ÷ 65% bez notowań,—II gat. C 50 ÷ 60% bez notowań,—II gat. D 50 ÷ 65% 32'00 ÷ 33'00 (33'50 ÷ 34'50),—III gat. 65 ÷ 70% 23'00 ÷ 25'00 (24'00 ÷ 26'00),—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastwana 17'00 ÷ 18'00 (18'00 ÷ 19'00), mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 28'25 ÷ 28'75 (28'75 ÷ 29'25),—I gat. 0 ÷ 55% 26'50 ÷ 27'00 (27'00 ÷ 27'50),—razowa 0 ÷ 95% 21'25 ÷ 21'75, otręby pszenne grube z przemiału standardowego 12'75 ÷ 13'25,—średnie z przemiału standardowego 12'00 ÷ 12'50 (11'75 ÷ 12'25),—miałkie z przemiału standardowego 12'00 ÷ 12'50 (11'75 ÷ 12'25), otręby żytnie z przemiału standardowego 12'00 ÷ 12'50 (11'75 ÷ 12'25), otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyłu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 25'00 ÷ 25'50 (28'50 ÷ 29'00), żyto 15'00 ÷ 15'25 (16'00 ÷ 16'25), jęczmień 638/650 grl bez notowań,—673/678 grl bez notowań,—700/720 grl bez notowań,—browarny bez notowań, owies I standart bez notowań,—II standart bez notowań, mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0 ÷ 35% 46'00 ÷ 48'00 (49'00 ÷ 51'00),—I gat. 0 ÷ 50% 43'25 ÷ 45'75 (46'25 ÷ 48'75),—I gat. A 0 ÷ 65% 40'50 ÷ 43'00 (43'50 ÷ 46'00),—II gat. 35 ÷ 50% 39'25 ÷ 40'25 (42'25 ÷ 43'25),—II gat. 35 ÷ 65% 36'25 ÷ 38'75 (39'25 ÷ 41'75),—II gat. 50 ÷ 60% 34'75 ÷ 35'75 (37'75 ÷ 38'75),—II gat. A 50 ÷ 65% 33'75 ÷ 34'75 (36'75 ÷ 37'75),—II gat. 60 ÷ 65% 32'25 ÷ 33'25 (35'25 ÷ 36'25),—III gat. 65 ÷ 70% 28'25 ÷ 29'25 (31'25 ÷ 32'25),—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastwana bez notowań, mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 27'25 ÷ 28'00 (28'25 ÷ 29'00),—I gat. A 0 ÷ 55% 25'75 ÷ 26'50 (26'75 ÷ 27'50),—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—II gat. 30 ÷ 65% bez notowań,—II gat. A 50 ÷ 55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standardowego 12'25 ÷ 12'75 (12'75 ÷ 13'25),—średnie z przemiału standardowego 10'50 ÷ 11'25 (11'00 ÷ 11'75), otręby żytnie z przemiału standardowego 11'50 ÷ 12'50 (12'00 ÷ 13'00), otręby jęczmienne 11'75 ÷ 12'75 (12'00 ÷ 13'00).

BYDŁO I MIĘSO

— W czerwcu panowała na krajowych rynkach bydła i mięsa tendencja utrzymana. Nastroj na targowiskach bydła był spokojny, a obroty średnie. Tendencja na cielęta była na ogół słabsza przy dużych obrotach. Tendencja na trzodę chlewną była w ciągu całego okresu sprawozdawczego mocna—przy nastroju wyczekującym.

Podaż bydła była znacznie mniejsza niż w poprzednich okresach, przyczyną tego jest mała stosunkowo ilość materiału opasowego w tym okresie roku, sztuk z opasu pastwiskowego jeszcze nie ma, a sztuki z opasu zimowego zostały już przedtem wyprzedane. Ponieważ jednak w czasie upałów spożycie mięsa jest znacznie niższe niż w innych okresach roku, więc też podaż pokrywała zapotrzebowanie, a na niektórych rynkach nawet była za duża w stosunku do popytu. Podaż cieląt była stosunkowo duża, jest to jednak materiał przeważnie słaby, pochodzący z drobnych gospodarstw, skutkiem tego ceny cieląt były na ogół niższe. Podaż świń była również duża, a towar znajdował chętnych nabywców. Ilość owiec na targowiskach była nieduża, a na towar ten brakło popytu.

Spożycie mięsa na głowę wyniosło w 1938 r. w Polsce 22'38 kg, w stosunku do 1937 r. wzrost wyniósł 0'89 kg (4%). Dość duży wzrost spożycia wystąpił w zakresie mięsa wieprzowego i baraniny, spożycie mięsa wołowego wykazuje zmniejszenie. Zwiększenie spożycia mięsa baraniego stanowi objaw korzystny, bowiem hodowla owiec w Polsce nie może się rozwijać bez znacznego zwiększenia spożycia baraniny w kraju.

Warszawa.—Urzędowe notowania cen zwierząt rzeźnych z końca czerwca—w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły I klasy dobre opasione: a) mięsne 82 ÷ 92, b) 77 ÷ 81, II kl. średnio opasione: a) mięsne 70 ÷ 76, b) inne 61 ÷ 68, mało opasione: a) mięsne 54 ÷ 60, krowy I kl. dobre opasione: a) mięsne 80 ÷ 90, b) inne 71'50 ÷ 79, II kl. średnio opasione: a) mięsne 64 ÷ 70, b) inne 60 ÷ 63, II kl. mało opasione: a) mięsne 51 ÷ 58, b) inne 41 ÷ 49, byczki mało opasione a) 49 ÷ 50, buhaje I kl. dobre opasione: a) mięsne 80 ÷ 84, b) 70 ÷ 78, II kl. średnio opasione: a) mięsne 66'50 ÷ 70, b) 64, cielęta ekstra powyżej 60 kg 75 ÷ 98,—wyjątkowo 100, I kl. pełno mięsiste powyżej 40 kg 65 ÷ 80, świnie słoninowe powyżej 180 kg 122,—powyżej 150 kg II4 ÷ 121,—poniżej 150 kg 110 ÷ 114, mięsne powyżej 110 kg 101 ÷ 109,—80 ÷ 110 kg 89 ÷ 100.

Poznań.—Urzędowe notowania cen zwierząt rzeźnych z końca czerwca—w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi: woły pełno mięsiste wytuczony nieoprzęgany 66 ÷ 72, mięsiste tuczone do 3 lat 56 ÷ 60, starsze 46 ÷ 50, miernie odżywione 40 ÷ 46, krowy wytuczony pełno mięsiste 66 ÷ 72, tuczone mięsiste

52÷60, nietuczone dobrze odżywione 42÷44, miernie odżywione 24÷32, jałowice wytuczone pełno mięsiste 66÷72, tuczone mięsiste 56÷60, nietuczone dobrze odżywione 46÷50, miernie odżywione 40÷44, owce I gat. 62÷68, II gat. 50÷60, III gat. 40÷46, świnie pełno mięsiste 120 ÷ 150 kg żywej wagi 108÷110, —100÷120 kg żywej wagi 104÷106, mięsiste świnie ponad 80 kg 90÷96, maciory i późne kastraty 86÷100, młode też dobrze odżywiona 40÷44, miernie odżywiona 36÷40, cielęta najprzedniejsze tuczone 68÷76, tuczone 56÷66, dobrze odżywione 48÷54, miernie odżywione 40÷44.

MASŁO

— Na krajowych rynkach masła panowała w czerwcu tendencja utrzymana. W I połowie miesiąca na południowych rynkach Polski wystąpiła tendencja zniżkowa, w II połowie—nastrój był spokojny. Ceny masła w porównaniu z notowaniami z końca ub. okresu uległy niedużemu niższości; różnica wynosiła gr 10÷20 na 1 kg masła. W końcu czerwca ujawniła się znowu lekka tendencja zwyżkowa, wystąpiła ona na rynku warszawskim i w Sosnowcu.

Warszawa.—Oficjalne notowania masła z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen Nabiału M. St. Warszawy—w zł za 1 kg masła w hurcie: masło ze śmietanki pasteryzowanej w beczkach i blokach 2·90, wyborowe I gat. w beczkach i skrzyniach 2·70, wyborowe w opakowaniu firmowym drobnym 2·80, mleczarskie deserowe II gat. 2·50, mieczarskie solone 2·40, oselkowe 2·10.

Poznań.—Oficjalne notowania masła z końca miesiąca wg Zw. Gospod. Spółdz. Mleczarskich—w zł za 1 kg masła w hurcie franco stacja nadawcza: masło eksportowe standaryzowane 3·00, I gat. 2·80, II gat. 2·70, III gat. 2·60.

Sosnowiec.—Urzędowe notowania masła z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz. Oddział Śląsko-Dąbrowski—w zł za 1 kg masła w hurcie: masło wyborowe 2·70, stołowe 2·50, kuchenne 2·30.

JAJA

— Na krajowym rynku jaj w czerwcu panowała tendencja mocniejsza w porównaniu z ub. okresem. Ceny jaj na wszystkich rynkach wewnętrznych uległy zwyższości. W okresie tym jaja są zakupowane celem porobienia zapasów na okres mniejszej produkcji jaj. W związku z tym organizacje zawodowe podjęły akcję, mającą na celu uzyskanie niższych cen jaj do chłodni w Gdyni, Warszawie i Łodzi.

Warszawa.—Urzędowe notowania jaj z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen Nabiału M. St. Warszawy—w zł za 1 kg jaj w hurcie: świeże I gat. 1·25, II gat. 1·15, III gat. 1·05.

Poznań.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Zw. Gospod. Spółdz. Mlecz.—w zł za 1 kg jaj w hurcie: gwarantowane 1·10, oryginalne 1·00.

Łwów.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz.—w zł za 1 kg jaj w hurcie: świeże 1·15.

Sosnowiec.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Małopolskiego Zw. Mlecz. Oddział Śląsko-Dąbrowski—w zł za 1 kg masła w hurcie: świeże I gat. 1·15, świeże nieprzebieżane 1·05.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 3 do 7 lipca 1939 r.

Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej minął pod znakiem słabego nastroju. Obroty nie wykazały istotniejszej zmiany w stosunku do stanu z okresu poprzedzającego. Straty kursowe (w zł) poszczególnych akcji przedstawiają się następująco: Banku Polskiego 1·50, Warsz. Tow. Fabryk Cukru—1·00, Warsz. Tow. Kopalń Węgla—0·50, Lilpopa—1·50, Modrzejowa—1·00, Ostrowca (ser. B)—1·75, Starachowic—2·00, Zjedn. Fabryk Zieleniewski i Fitzner-Gamper—6·00, Tow. Zakładów Żyrardowskich—2·00 oraz Haberbuscha i Schielego—2·75. Z dniem 3/VII b. r. następujące akcje są notowane bez kuponów dywidendowych: S. A. „Cerata”—za rok 1938 wartości zł 2·00, Tow. Fabr. Portl. Cementu „Wysoka”—za rok 1938 wartości zł 6·00 oraz Zjedn. Fabryk Zieleniewski i Fitzner-Gamper—za rok 1937/38 wartości zł 5·00.

Na giełdach prowincjonalnych zawierano sporadyczne transakcje po również obniżonych kursach.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	103·00	102·00	102·00 -102·50
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	35·50	34·25	35·50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	31·00	29·50	31·00
Lilpop	zł 100	78·00	74·00	78·00
Modrzejów	zł 50	17·00	16·50	16·50
Ostrowiec ser. B	zł 100	79·00	75·00	77·50
Starachowice	zł 100	47·50	44·50	47·00 -47·50
Zjedn. Fabr. Maszyn, KotłowiWag. Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100	54·50	49·00	54·50
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	47·00	45·00	46·25
Haberbusch i Schiele	zł 100	57·00	51·50	56·25

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 103·50.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 103·00 — 101·00 (104·00), H. Cegielski 50·00 (53·00), Herzfeld i Victorius 52·00 — 50·00 (52·00).

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

CŁO WYWOZOWE NA GLICERYNĘ, ŁUGI POMYDLANE I WODĘ GLICERYNOWĄ.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 399 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28/VI 1939 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. w sprawie zmiany taryfy celnej wywozowej.

Na mocy tego rozporządzenia wprowadzona została do grupy V taryfy celnej wywozowej nowa pozycja 52, przewidująca cło w wyso-

kości zł 150 od 100 kg przy wywozie gliceryny nieoczyszczonej i oczyszczonej oraz ługów pomydlanych i wody glicerynowej. Jednocześnie rozporządzenie przewiduje w uchwadze 1 do grupy V możliwość wywozu tych artykułów bez cła za pozwoleniem Ministra Skarbu.

Wprowadzenie prohibicyjnego cła wywozowego na glicerynę itd. pozostaje w związku z potrzebą ograniczenia wywozu tych towarów, potrzebnych dla celów przemysłu krajowego.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 7/VII 1939 r.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

ZMIANY I UZUPEŁNIENIA W POLSKO-RUMUŃSKICH TARYFACH ZWIĄZKOWYCH.—W ostatnich „Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” ogłoszono szereg zmian w powyższych taryfach, mianowicie:

W ramach taryfy związkowej cz. II—wejście w życie Dodatku IV, którego treść omówiliśmy w zes. 25 tygodnika (tr. 966), przesunięto z dn. 20/VI na dz. 1/VII b. r.

Z ważnością od dn. 19/VI b. r. rozszerzono listę towarów, korzystających w ramach taryfy aneksowej Nr 211 dział L z bezpośrednich

stawek od granicy rumuńsko-bułgarskiej do stacyj portowych p. o. c., na miąższ z malin („Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” Nr 26).

W ramach taryfy towarowej dla komunikacji między Rumunią i portami morskimi Gdynia/Gdańsk—z ważnością od dn. 1/VII b. r. weszła w życie nowa taryfa artykułowa Nr 190 na samochody w kierunku do Rumunii. Taryfa ta obejmuje zarówno samochody nierozbrane, jak również osobno podwozia—tak z motorem, jak i bez niego, karo-serie, poszczególne części żelazne w stanie surowym, a wieszaki samochodowe, całkowicie rozbrane i zapakowane w skrzyniach.

Taryfa zawiera dwojakiego rodzaju stawki, a więc stawki normalne, a poza tym w osobnej tablicy stawki, uzależnione od zebrania minimalnego kontyngentu 3 tys. t, które są znacznie niższe od stawek normalnych.

Na poczet powyższego kontyngentu mogą być jednak zaliczone również przesyłki szeregu innych towarów na podstawie poszczególnych tariff artykułowych tejże tariffy związkowej, zawierających w swych postanowieniach odnośną uwagę.

Stawki tariffy Nr 190 zawierają już 15%-owy dodatek, pobierany na kolejach rumuńskich.

Z tą samą ważnością wprowadzono uzupełnienie do tariff artykułowych Nr 145 na szmaty oraz Nr 195 na gumę surową, zawierające postanowienia, dopuszczające zaliczenie przesyłek tych towarów na poczet zbiorowego kontyngentu 3 tys. t, o którym powyżej mowa.

Wreszcie, uzupełniono tariffy artykułowe Nr 118 na farby i przetwory farbiarskie, Nr 171 na kable elektryczne i druty izolowane oraz Nr 192 na wyroby z gumy—brakującymi postanowieniami, regulującymi warunki stosowania stawek tablicy B w ramach teoż zbiorowego kontyngentu („Dz. Tar. i Zarządz. Kolej.” Nr 29).

M. Brz.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH STATKÓW W PORTACH POLSKICH W ROKU 1938

Ruch statków w portach polskiego obszaru celnego przedstawiał się — według danych zarządów portowych — w roku 1938 oraz porównawczo w latach 1935 — 1937 w sposób następujący:

	G d y n i a		G d a ń s k		R a z e m	
	liczba statków	pojemność nrt	liczba statk.	pojemność nrt	liczba statk.	pojemność nrt

N a w e j ś c i u						
1938	6 498	6 506 045	6 601	4 768 757	13 099	11 274 802
1937	5 766	5 638 318	5 935	4 025 712	11 701	9 664 030
1936	4 911	4 919 765	5 404	3 294 621	10 315	8 214 385
1935	4 778	4 559 140	4 455	2 843 755	9 233	7 402 895

N a w y j ś c i u						
1938	6 492	6 506 116	6 585	4 747 668	13 077	11 253 784
1937	5 759	5 635 243	5 942	4 035 095	11 701	9 670 338
1936	4 907	4 895 419	5 398	3 292 097	10 305	8 187 516
1935	4 772	4 565 120	4 480	2 858 714	9 252	7 423 834

R a z e m						
1938	12 990	13 012 161	13 186	9 516 425	26 176	22 528 586
1937	11 525	11 275 561	11 877	8 060 807	23 402	19 334 368
1936	9 818	9 815 184	10 802	6 586 718	20 620	16 401 902
1935	9 550	9 124 260	8 935	5 702 469	18 485	14 826 729

Ruch statków wzrasta w naszych portach z roku na rok — zarówno pod względem ilości, jak i ich tonażu. Wzrost ogólnej tonażu statków w Gdyni wyniósł w roku 1938 w porównaniu z rokiem 1937 — 15·4%, w Gdańsku — 18·1%, a łącznie w obu portach — 16·6%.

Średni tonaż statku, zawijającego do portów polskich, kształtował się w ostatnich latach następująco (w nrt):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
1938	1 001	722	860
1937	978	678	826
1936	1 002	610	796
1935	955	638	802

Jak z powyższego zestawienia widać, wzrosła również średnia wielkość statku w portach p. o. c., przy czym w Gdyni osiągnęła ona znowu prawie poziom z roku 1936, a w Gdańsku dość znacznie przewyższyła liczby z lat ubiegłych.

Stosunek statków z ładunkiem do ogólnej liczby statków, przychodzących i wychodzących, podaje poniższe zestawienie:

G d y n i a		G d a ń s k		R a z e m	
Statki ogółem z ładunkiem	Statki ogółem z ładunkiem	Statki ogółem z ładunkiem	Statki ogółem z ładunkiem	Statki ogółem z ładunkiem	Statki ogółem z ładunkiem
liczba	%	liczba	%	liczba	%

N a w e j ś c i u						
1938	6 498	2 435	37	6 601	3 862	58
1937	5 766	2 454	43	5 935	3 017	51
1936	4 911	2 185	44	5 404	2 423	43
1935	4 778	2 020	42	4 455	2 071	46
				9 233	4 091	44

Na wyjściu

1938	6 492	4 152	64	6 585	6 117	93	13 077	10 269	79
1937	5 759	4 093	71	5 942	5 448	92	11 701	9 541	82
1936	4 907	3 723	76	5 398	5 098	94	10 305	8 821	86
1935	4 772	3 753	79	4 480	4 180	93	9 252	7 933	86

Razem

1938	12 990	6 587	51	13 186	9 979	76	26 176	16 566	63
1937	11 525	6 547	57	11 877	8 465	71	23 402	15 012	64
1936	9 818	5 908	60	10 802	7 521	70	20 620	13 429	65
1935	9 550	5 773	60	8 935	6 251	70	18 485	12 024	65

Z powyższego zestawienia wynika, że stosunek liczby statków, przybywających i odchodzących z Gdyni z ładunkiem, do ogólnej liczby statków pogorszył się w ostatnim roku, podczas gdy w Gdańsku stosunek ten wykazuje polepszenie.

Jeżeli chodzi o stopień wykorzystania tonażu w stosunku do liczby towarów, przeladowanych w ruchu zamorskim portów — to widzimy, że na jedną tonę rejestrową netto wypada następująca ilość (ton) towarów:

Gdynia Gdańsk Razem

N a w e j ś c i u

1938	0·235	0·328	0·274
1937	0·305	0·377	0·335
1936	0·271	0·295	0·281
1935	0·244	0·274	0·255

N a w y j ś c i u

1938	1·175	1·172	1·174
1937	1·293	1·409	1·342
1936	1·309	1·420	1·354
1935	1·394	1·509	1·438

Razem

1938	0·705	0·749	0·724
1937	0·799	0·893	0·838
1936	0·789	0·857	0·816
1935	0·819	0·893	0·848

Nastąpiło więc wyraźne pogorszenie stopnia wykorzystania pojemności statków w obu portach. Jest to głównie spowodowane ożywionym ruchem statków, które zachodzą do portów bez ładunku li tylko w celu zabrania węgla bunkrowego na własny użytek. Gdybyśmy odliczyli tonaż statków, zachodzących wyłącznie po bunkier, to wskaźnik wykorzystania pojemności statków w 1938 r. byłby nieco wyższy. Dla ilustracji powyższego podajemy poniższe liczby, dotyczące statków, zawijających wyłącznie w celu bunkrowania:

	G d y n i a		G d a ń s k	
	liczba statków	pojemność nrt	liczba statków	pojemność nrt
1938	1 123	1 327 996	1 636	1 424 609
1937	382	439 626	807	718 881

Jak widać, ilość i tonaż tych statków w Gdyni potroił się, a w Gdańsku podwoił się w porównaniu z rokiem 1937.

Udział ważniejszych bander w ruchu statków, przychodzących do portów p. o. c., przedstawiał się w latach 1938 i 1937 następująco:

	1938			1937		
	liczba statków	nrt	%	liczba statków	nrt	%
G d y n i a						
Szwecja	1 415	967 319	14·9	1 399	941 272	19·6
Polska	799	876 311	13·5	668	815 490	14·5
Finlandia	598	677 143	10·4	341	400 888	7·1
Dania	956	654 313	10·1	701	446 516	7·9]
Włochy	173	548 588	8·4	116	348 536	6·2
Anglia	242	522 935	8·0	243	465 106	8·2
Norwegia	575	510 791	7·8	471	380 064	6·7
Niemcy	661	465 457	7·2	786	546 262	9·7
Stany Zjedn.	95	297 962	4·6	96	311 427	5·6
Łotwa	200	276 011	4·2	209	251 565	4·5
Grecja	97	250 588	3·9	94	237 273	4·2
Estonia	307	218 999	3·4	262	169 860	3·0
Holandia	244	102 282	1·6	229	102 916	1·8
Z. S. R. R.	18	26 393	0·4	17	29 924	0·5
W. M. Gdańsk	36	13 106	0·2	55	23 276	0·4
Pozostałe	72	97 807	1·5	53	53 218	0·9

G d a ń s k						
Szwecja	1 362	905 642	19·0	1 128	712 629	17·7
Niemcy	1 405	704 277	14·8	1 606	821 157	20·4
Dania	876	588 756	12·3	843	541 335	13·5
Finlandia	407	438 914	9·2	290	355 656	8·8
Norwegia	547	404 750	8·5	415	271 988	6·8
Anglia	256	333 608	7·0	230	262 612	6·5
Polska	380	281 291	5·9	327	263 226	6·6
Estonia	380	270 771	5·7	260	153 179	3·8
Łotwa	214	246 497	5·2	127	126 612	3·1
Włochy	46	148 482	3·1	40	121 116	3·0
Grecja	60	145 791	3·0	49	114 630	2·8
Holandia	384	112 084	2·4	317	103 432	2·6
Litwa	66	58 451	1·2	56	30 111	0·7
Francja	35	52 130	1·1	51	73 407	1·9
W. M. Gdańsk	66	17 262	0·4	141	27 642	0·9
Pozostałe	53	55 233	1·2	55	46 980	1·7

Porty polskie łącznie

Szwecja	2 777	1 872 961	16·6	2 527	1 653 901	17·1
Dania	1 832	1 243 069	11·0	1 544	987 851	10·2
Niemcy	2 066	1 170 184	10·4	2 392	1 367 419	14·1
Polska	1 179	1 157 602	10·3	995	1 078 716	11·2
Finlandia	1 005	1 116 057	9·9	631	756 544	7·8
Norwegia	1 122	915 541	8·1	886	625 052	6·7
Anglia	498	856 543	7·6	473	727 718	7·5
Włochy	219	697 070	6·2	156	469 652	4·9
Łotwa	414	522 508	4·6	336	378 177	3·9
Estonia	687	489 770	4·3	522	323 039	3·4
Grecja	157	396 379	3·5	143	351 903	3·6
Stany Zjedn.	95	297 962	2·6	98	319 319	3·3
Holandia	628	214 366	1·9	546	206 348	2·1
Litwa	136	67 176	0·6	61	32 857	0·3
Francja	43	66 778	0·6	77	186 575	1·9
Z. S. R. R.	21	33 805	0·3	22	40 297	0·4
W. M. Gdańsk	102	30 368	0·3	196	50 918	0·6
Pozostałe	118	129 667	1·2	96	80 744	0·9

Polska bandera zajęła w ubiegłym roku w Gdyni drugie miejsce, podobnie jak i w ub. latach; w Gdańsku — przesunęła się ona z szóstego miejsca na siódme mimo wzrostu tonażu. W łącznym ruchu statków bandera polska zajęła czwarte miejsce — wobec trzeciego miejsca w 1937 r.

Omawiając pozycje innych bander, należy przede wszystkim wymienić banderę szwedzką, która w obu portach zajęła pierwsze miejsca. Poważne pozycje w Gdyni zajmują także bandery innych państw skandynawskich: Finlandia — trzecie, Dania — czwarte i Norwegia — siódme miejsce, a w Gdańsku: Dania, Finlandia i Norwegia — kolejno — trzecie, czwarte i piąte. Udział niemieckiej bandery w ruchu okrętowym obu portów od kilku lat zmniejsza się; w Gdyni zajęła ona w ubiegłym roku ósme miejsce — wobec trzeciego w 1937 r., a w Gdańsku — spadła z pierwszego na drugie — przy równoczesnym zmniejszeniu globalnych liczb swego tonażu. Na uwagę zasługuje jeszcze wzrost tonażu bandery włoskiej w Gdyni oraz angielskiej w Gdańsku, natomiast inne bandery nie wykazują większych wahań w swym tonażu i na ogół zachowały kolejność z 1937 r.

L. Radzikowski

**PRACA POLSKIEJ FLOTY HANDLOWEJ
W I KWARTALE 1939 R.¹⁾**

Pierwszy kwartał bież. r. nie przyniósł w dziedzinie międzynarodowego transportu morskiego nie tylko żadnych zmian na lepsze, ale przeciwnie — kryzys z 1938 r. pogłębiał się nadal, spadały stawki frachtowe, rosło bezrobocie tonażu.

Gdy przeciętny wskaźnik frachtowy, obliczany przez angielską Izbę Żeglugową (przy podstawie 1929 r.=100), wynosił w 1938 r. 95·0 — to w styczniu b. r. spadł do 90·5, w lutym do 91·0, w marcu — do 88·0. Liczby wskaźnika ważonego przy podstawie 1935 r.=100 przedstawiały się następująco: przeciętny dla roku 1938 — 126·9, w pierwszych 3 miesiącach bież. r. — kolejno — 120·8, 121·5 i 117·5.

Tonaż unieruchomiony, według danych Bałtyckiej i Międzynarodowej Konferencji Morskiej, wzrósł w I kwartale b. r. z 3 174 tys. brt do 4 000 tys. brt.

Wiele przyczyn składa się na ten niepomyślny stan interesów w żegludze międzynarodowej, z których zasługują na wzmiankę — jako elementy zasadnicze o charakterze już niemal strukturalnym: wchodzenie do pracy tonażu nowobudowanego przy wszechstronnym poparciu zainteresowanych państw oraz postępujący proces nacjonalizacji obsługi obrotów przy równoczesnym utrudnianiu i ograniczaniu tych obrotów. Jedno i drugie ma ścisły związek z następującymi niepokojami politycznymi, z postępiami zbrojeniowymi, z dążeniem poszczególnych państw do zapewnienia sobie środków transportowych na wypadek wojny, a w tym celu nawet tworzone są specjalne rezerwy tonażowe z tych jednostek, które w normalnych warunkach zostałyby rozebrane na złom. Rezerwy te usiłuje się utrzymać w ruchu, a to oddziałuje obniżająco na kształtowanie się cen usług, na kształtowanie się stawek frachtowych.

Pomimo tych i wielu innych niepomyślnych objawów w żegludze międzynarodowej polska flota handlowa wykazuje dalszy systematyczny rozwój w zakresie wzrostu tonażu na obsługę obrotów towarowych.

Na szczególne podkreślenie zasługuje przejaw działalności inicjatywy prywatnej. Założona w końcu roku ubiegłego Bałtycka Spółka Okrętowa, Sp. z o. o. w Gdyni, zakupiła 2 statki towarowe typu trampowego ss „Narocz” i ss „Wigry”, z których pierwszy został przejęty do eksploatacji w okresie sprawozdawczym (nie znajduje to jeszcze wyrazu w poniższych liczbach, ilustrujących przewozy — wobec nienadesłania przez wymienioną spółkę odrębnych danych).

Towarzystwo „Gdynia—Ameryka L. Ż.” powiększyło swój stan taboru przez nabycie 2 motorowców towarowych, przystosowanych do przewozu drobnicy — m/s „Morska Wola” i m/s „Stalowa Wola”, z których pierwszy został przejęty do eksploatacji w marcu b. r.

Wykorzystanie tonażu polskiego w zakresie przewozu towarów było dobre i nie nasuwa żadnych uwag, natomiast przewozy emigrantów nadal kurczyły się tak dalece, iż zaszła potrzeba unieruchomienia ss „Kościszko”. W tym względzie jednak decydującą rolę odgrywa polityka w zamorskich krajach imigracyjnych, od której w dużej mierze zależy lepsze lub gorsze wykorzystanie naszych statków, przeznaczonych na obsługę emigracji.

Ogólne przewozy morskie naszych przedsiębiorstw żeglugowych kształtowały się w I kwartale b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku następująco (w tonach):

	Wywóz	Przywóz	Tranzyt	Razem
I kwart. 1939	274 852	79 936	50 013	404 801
„ „ 1938	267 204	87 983	28 153	383 340
Różnica w I kwart. 1939	+7 648	— 8 047	+21 860	+21 461

Ogólne obroty wzrosły o 21 461 t (5·6%), przy czym wzrost ten przypada całkowicie na „tranzyt”, a ściślej — na przewozy między portami obcymi, natomiast wzrost wywozu został z nawiązką pochłonięty przez spadek liczb przywozu.

Wywóz polskich przedsiębiorstw żeglugowych ogarnął zaledwie 7·8% ogólnego wywozu (2 521 793 t) przez porty polskie, przywóz — 12·7%, wreszcie wywóz i przywóz razem (354 788 t) stanowią zaledwie 8·5% ogólnych obrotów naszych portów (4 150·5 tys. t).

W porównaniu z I kwartałem ub. r. nastąpił stosunkowy spadek udziału naszych przedsiębiorstw żeglugowych zarówno w wywozie, jak i w ogólnych obrotach portów polskich. Jest to spowodowane — z jednej strony — wzrostem zamorskich obrotów portowych, a z drugiej, jak to zobaczymy niżej — ciągłe różniczkującymi się i uszlachetniającymi się transportami, przejmowanymi przez banderę narodową, tzn. że w zamian obsługi transportów masowych na bliższych odległościach, bandera nasza penetruje na dalsze tury i bardziej zróżniczkowane ładunki.

¹⁾ Sprawozdanie za rok 1938 — p. „Polska Gospodarcza” zesz. 14/1939, str. 596, a za I kwartał 1938 r. — zesz. 25/1938, str. 947.

Potwierdzeniem powyższego są liczby, ilustrujące przewozy w żegludze nieregularnej (trampowej), które w okresach porównawczych kształtowały się następująco (w tonach):

	Wywóz	Przywóz	Tranzyt	Razem
I kwart. 1939	158 734	12 529	35 940	207 203
„ „ 1938	181 736	20 781	9 756	212 273
Różnica w I kwart. 1939	-23 002	-8 252	+26 184	-5 070

Z powyższych liczb widzimy, że spadek zarówno wywóz, jak i przywóz na polskich trampach—i to stosunkowo bardzo znacznie, natomiast wzrosły przewozy między portami obcymi. W rezultacie obroty trampowe spadły o przeszło 2%, przy czym nastąpiło to na skutek wycofania z obsługi transportów masowych kilku statków „Żegluga Polskiej”. Mianowicie, największy tramp tego przedsiębiorstwa ss „Wisła” został odnajęty towarzystwu Gdynia—Ameryka Linie Żeglugowe, które skierowało ten statek na linię do Ameryki Południowej, a 3 statki trampowe typu „Wilno” były zatrudnione na liniach regularnych, w tym jeden na linii lewantyńskiej. Przewozy, dokonane na tych statkach, zostały uwzględnione w zestawieniach linii regularnych.

Wobec powyższego, przewozy trampowe „Żegluga Polskiej” wykazują w okresie sprawozdawczym zaledwie 64 712 tys. t, w tym wywóz 49 769 t, przywóz 12 529 t i „tranzyt” 2 414 t. W I kwartale 1938 r. odnośne liczby wynosiły 103 900 t, w tym wywóz 76 170 t, przywóz 20 781 t i między portami obcymi 6 949 t.

Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe S. A. „Polskarob” przewiozło ogółem 142 491 t, w tym w wywozie 108 965 t i w przewozach między portami obcymi 33 526 t. Towarzystwo to wykazuje więc w porównaniu z I kwart. 1938 r. wzrost przewozów o 36 925 t (35%) dzięki zwiększonej ilości statków.

Z ogólnej sumy 158 734 t, wywiezionych na trampach polskich—przypada na węgiel 156 470 t, co stanowi zaledwie 6% tego surowca, wywiezionego przez porty polskie (2 565 tys. t).

Na liniach regularnych polskie przedsiębiorstwa żeglugowe wykazują w omawianych okresach następujące obroty (w tonach):

	Wywóz	Przywóz	Tranzyt	Razem
I kwart. 1939	116 118	67 407	14 073	197 598
„ „ 1938	85 468	67 202	18 397	171 067
Różnica w I kwart. 1939	+30 650	+205	+4 324	+26 531

W tym dziale transportów wzrost przewozów wynosi 26 531 t (15·5%)—pomimo mniejszej ilości statków obcych, eksploatowanych przez polskie przedsiębiorstwa, przy czym w wywozie wzrost ten jest znacznie większy, bo przeszło 35%-owy, przywóz zaś utrzymał się na poziomie I kwart. 1938 r., natomiast „tranzyt” wykazuje dalszy spadek.

Poszczególne towarzystwa żeglugowe przewiozły w okresach sprawozdawczych następujące ilości towarów (w tonach):

	„Gdynia- Ameryka L. Ż. S. A.”	„Żegluga Polska” S. A.	„Polbrit”	Razem
I kwart. 1939	64 176	100 354	33 068	197 598
„ „ 1938	52 013	88 483	30 571	171 067
Różnica w I kwart. 1939	+12 163	+11 871	+2 497	+26 531

Z powyższego zestawienia widzimy, że wszystkie przedsiębiorstwa wykazują wzrost przewozów na liniach regularnych.

Największy wzrost notujemy w przewozach Tow. Gdynia—Ameryka Linie Żeglugowe S. A. Na poszczególnych liniach tego Towarzystwa obroty kształtowały się następująco:

1) Linia do Ameryki Północnej—9 040 t, w tym w wywozie 4 621 t, w przywozie 3 855 t i w „tranzycie”, obejmującym i przewozy między portami obcymi—564 t. Nadto na linii tej przewieziono w obu kierunkach 2 120 worków poczty. W porównaniu z I kwartałem 1938 r. przewozy te nieznacznie spadły, pomimo iż ilość podróży wzrosła.

2) Linia do Ameryki Południowej wykazuje ogółem 30 308 t, z czego na statkach dzierżawionych (m. in. i na statku „Żegluga Polskiej” ss „Wisła”) 23 507 t. W porównaniu z I kwart. 1938 r. (22·5 tys. t) przewozy na tej linii wzrosły o 7·8 tys. t, przy czym cały ten wzrost przypada na statki dzierżawione, podczas gdy statki własne przedsiębiorstw (pasażerskie)—wobec zmniejszonej ilości odjazdów—wykazują spadek przewozów towarów.

3) Linia do portów zatoki Meksykańskiej—24 828 t w porównaniu z 16 045 t w I kwart. 1938 r., czyli wzrost tutaj przekracza 50% i przypada wyłącznie na wywóz, gdy tymczasem przywóz nieznacznie zmalał. Dodać trzeba, że na linii tej w okresie sprawozdawczym pracowały 3 statki—wobec 2 w 1938 r.

„Żegluga Polska”, S. A. zwiększyła przewozy na liniach regularnych o 11 871 t, z czego na nowouruchomionej linii do Włoch przewieziono ok. 4·5 tys. t, a pozostały wzrost przypada na inne linie, obsługiwane już przed rokiem.

W okresie sprawozdawczym przedsiębiorstwo to utrzymywało 10 linii regularnych, mianowicie: do Rotterdamu, Antwerpii, do portów Finlandii Południowej, Finlandii Zachodniej, do Hamburga (i Gandawy), do portów Szwecji Wschodniej, do portów Szwecji Zachodniej, do portów wschodniego Bałtyku, do portów Lewantu i do Włoch.

Obok nowej linii do Włoch—„Żegluga Polska” rozszerzyła zasięg pracy na linii lewantyńskiej, obsługując coraz regularniej zachodnie porty morza Śródziemnego, a w miarę zgłaszanych ładunków kieruje statki i do portów Afryki Francuskiej.

Ogółem na wymienionych liniach „Żegluga Polska” przewiozła 100 354 t, w tym w wywozie 59 618 t, w przywozie 29 434 t i w „tranzycie” 11 302 t. Wzrost przewozów przypada całkowicie na wywóz, podczas gdy przywóz i „tranzyt” wykazują, nieznaczny zresztą, spadek.

Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe, S. A. przewiozło w okresie sprawozdawczym 33 068 t różnych towarów, czyli o 2 497 t więcej aniżeli w I kwart. 1938 r. Wzrost ten nastąpił dzięki pracy nowego statku ss „Lida”, który obsługiwał porty Anglii Zachodniej, przewożąc 6·5 tys. t.

Na linii do Londynu przewieziono 11 192 t w porównaniu z 13 447 t w I kwart. 1938 r., a na linii do Hull—13 787 t w porównaniu z 16 521 t, wreszcie na linii do Havru przewieziono 1 559 t. Zatem tylko ta ostatnia linia wykazuje wzrost przewozów, które zresztą utrzymują się nadal na niskim poziomie.

Ogółem polskie przedsiębiorstwa żeglugowe obsługiwały w okresie sprawozdawczym 16 linii regularnych, w tym 2 transatlantyckie o charakterze pasażersko-towarowym i 1 linia wyłączną towarową. Nadto Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe utrzymywało stałe połączenia statkiem „Lida” do zachodnich portów Anglii.

Ruch pasażerski i emigracyjny, a ściślej ten ostatni, znacznie zmalał. Przewieziono ogółem 5 691 osób, nie licząc przewozów na statkach „Żegluga Polskiej”. Spadek ten został wywołany powstrzymaniem emigracji do Palestyny, w związku z czym unieruchomiono linię palestyńską, oraz zmniejszeniem się emigracji do Ameryki Południowej, na skutek czego został unieruchomiony statek ss „Kościszko”. Tylko linia do Ameryki Północnej wykazuje wzrost przewozów pasażerów i emigrantów z 1929 osób w I kwart. 1938 r. do 2 437 osób w okresie sprawozdawczym.

Na linii do Ameryki Południowej przewieziono zaledwie 1 659 osób—w porównaniu z 4 052 przed rokiem.

Polsko-Brytyjskie Tow. Okrętowe S. A. wykazuje również spadek przewozu emigrantów, wskutek czego na ss „Warszawa” zanotowano 1 328 osób—wobec 1 742 w okresie porównawczym. Natomiast na linii do Londynu przejazdy pasażerów wzrosły z 99 do 124, a na linii do Hull—z 48 do 93 osób.

Na wycieczkach, organizowanych jak co roku w sezonie zimowym na wodach amerykańskich, przewieziono ogółem 2 201 turystów. Motorowiec „Piłsudski” wykonał tam 6 rejsów wycieczkowych.

Morski tonaż polskiej floty handlowej powiększył się w okresie sprawozdawczym ilościowo o 2 jednostki—używane statki towarowe: ss „Narcz” (ex „Pegasos”), nabyty w początku lutego przez Bałtycką Spółkę Okrętową, o nośności 2 520 TDW., pojemności 1 795 brt i 881 nrt, oraz m/s „Morska Wola” (ex „Rio Pardo”) o nośności 4 556 TDW., pojemności 3 121 brt i 1 859 nrt, nabyty przez T-w Gdynia—Ameryka L. Ż. w marcu. Powyższe dwa statki nie wyrównały jeszcze, jeżeli chodzi o tonaż, ubytku, jaki powstał wskutek skreślenia z rejestru ss „Polonia” o nośności 7 200 TDW., 7 500 brt i 4 519 nrt. W wyniku tych zmian tonaż morski naszej bandery obejmował 32 statki o pojemności brutto 90 823 ton. Nadto zakupiono dalsze 2 statki, mianowicie: „Stalowa Wola”—bliźniaczy z „Morską Wolą”, i „Wigry” bardzo zbliżony do „Narcz”, statki te jednak nie zostały przejęte do eksploatacji w okresie sprawozdawczym¹⁾.

J. Korolkiewicz

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Mniej więcej od II połowy czerwca do sierpnia każdego roku tendencja na międzynarodowym rynku frachtowym słabnie. Jest to t. zw. „off season”—sezon martwy. Sezon ten w żegludze spowodowany jest okolicznością, że podstawowe ładunki trampowe—wielkiego rodzaju zboża—są w tym okresie minimalne. Z jednej strony główny dostawca zboża—Argentyna—zamyka zwykle swoją kampanię eksportową, z drugiej strony—kupcy europejscy oczekują na wyniki zbiorów w krajach sąsiednich, co dopiero pozwala na zorientowanie się w rozmiarach zapotrzebowania z krajów zaocenicnych.

W „normalnych” czasach sezon ten jest wykorzystywany przez różnych spekulantów, którzy kontraktują tonaż po zniżonych stawkach na obsługę różnych innych transportów masowych.

¹⁾ Szczegóły, dotyczące zmian w całokształcie polskiego tonażu, zostały podane w „Polsce Gospodarczej” zesz. Nr 16/1939, str. 660.

Dzisiejsze jednak niepewne czasy nie pozwalają na grę spekulacyjną, bowiem nikt nie może przewidzieć, co przyniesie najbliższe jutro, jakie zarządzenie poczyni ten lub inny rząd. Zarządzenia w zakresie zaopatrzenia mogą zmienić w ciągu bardzo krótkiego czasu koniunkturę na rynku frachtowym. Tymbardziej obecnie kiedy ceny na zboże są wyjątkowo niskie, a zapasy eksportowe w podstawowych ośrodkach produkcji bynajmniej nie wyczerpane. Na razie jednak względy polityczne zmuszają europejskie kraje importujące do skonsumowania nadwyżek w krajach europejskich. Odnosną akcję zakupów prowadzą zainteresowane rządy. W ostatnich dniach prasa codzienna doniosła o zakontraktowaniu przez Anglię 200 tys. t zboża w Rumunii. W innych warunkach partia ta byłaby niewątpliwie kupiona w Argentynie lub w Australii, co stworzyłoby znacznie większe zapotrzebowanie na tonaż z uwagi na różnicę odległości.

Względy powyższe nie pozwalają na ocenę sytuacji w zakresie zapotrzebowania tonażu w nawet najbliższej przyszłości. Można jednak przewidywać, że bardzo małe są szanse wydatniejszej poprawy z uwagi na znaczny nadmiar tonażu, pozostającego na rynku.

Ostatnio obok zaniku transportów zboża, nastąpiło wyraźne zmniejszenie się zapotrzebowania statków pod transporty innych surowców, a więc rudy, złomu itp.

Złom z Ameryki Północnej jest wysyłany nadal w większych ilościach tylko do Anglii, natomiast do innych krajów importujących, a więc do Polski, Włoch i Japonii, kontraktowane są już tylko pojedyncze statki po stawkach mniej więcej dotychczasowych, ale z tendencją słabszą.

Dość nagle wzrosło zapotrzebowanie na cukier z Kuby, ale to nie może wywrzeć większego wpływu na ogólne zapotrzebowanie.

W portach morza Północnego i Bałtyckiego odczuwa się nadal brak tonażu, przy ożywionym zapotrzebowaniu głównie na rachunek Niemiec.

Obok zwykłych ładunków drzewa, które zresztą są nierównomierne, rudy i fosfatów ujawnia się ostatnio większe ożywienie w zakresie transportów zboża m. in. z portów polskich.

POCZTA I TELEGRAF

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W MARCU 1939 R. — W obrocie krajowym wpłacono w marcu przekazów pocztowych 2 088 490 szt. i przekazów telegraficznych 19 990 szt. na kwotę zł 175 749 120, wypłacono zaś przekazów pocztowych 2 039 618 szt. i przekazów telegraficznych 20 715 szt. na kwotę zł 172 204 324. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 516 szt. na kwotę zł 30 666, wypłacono zaś przekazów pocztowych 99 185 szt. i telegraficznych 46 szt. na kwotę zł 4 814 191.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacone przekazy:		Wypłacone przekazy:			
	pocz-telegratowe fizyczne	na kwotę	pocz-telegratowe fizyczne	na kwotę		
	liczba	zł	liczba	zł		
Argentyna	4	—	850	164	—	8 037
Belgia	63	—	5 957	1 694	5	54 085

Dania	4	—	354	94	2	2 874
Estonia	11	—	496	316	—	8 267
Francja	90	—	2 318	14 098	27	579 494
W. M. Gdańsk	5	—	77	984	1	17 777
Holandia	13	—	369	377	5	11 231
Kanada	23	—	1 058	4 139	—	213 254
Litwa	39	—	1 980	1 387	—	18 154
Luksemburg	2	—	120	126	—	5 807
Niemcy	45	—	425	12 822	—	426 957
Rumunia	15	—	467	74	—	3 410
Stany Zjedn.	84	—	8 856	61 682	—	3 399 954
Szwecja	5	—	95	122	5	6 700
W. Brytania	53	—	2 461	894	—	45 624

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

PROJEKT USTAWY O POROZUMIENIACH KARTELOWYCH

W uzupełnieniu artykułu „Poprawki Sejmu i Senatu do ustawy o porozumieniach kartelowych”, ogłoszonego w poprzednim zeszycie tygodnika — podajemy obecnie tekst całego projektu rządowego tej ustawy z uwzględnieniem wszystkich zmian, uchwalonych przez Izby Ustawodawcze¹⁾.

Pojęcie, forma i treść porozumień kartelowych

Art. 1

(1) Przepisom ustawy niniejszej podlegają wszelkie porozumienia dwu lub więcej osób, zawarte w dowolnej formie prawnej, mające na celu kontrolę lub regulowanie produkcji, zbytu, cen albo warunków wymiany w jakiegokolwiek dziedzinie przemysłu lub handlu (kartele, syndykaty itp.).

(2) Porozumienia kartelowe wymagają pod rygorem nieważności sporządzenia na piśmie oraz wpisania do rejestru kartelowego.

(3) Przepisom ustawy niniejszej podlegają również zrzeszenia przemysłowe, utworzone na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym, jeżeli prowadzą działalność kartelową.

Art. 2

(1) Każde porozumienie kartelowe powinno szczegółowo określać cele gospodarcze, którym ma służyć, oraz środki ich urzeczywistnienia. Cele te muszą odpowiadać interesom gospodarki narodowej.

(2) Minister Przemysłu i Handlu może żądać pod rygorem rozwiązania porozumienia kartelowego (art. 10) uzupełnienia celów, określonych w porozumieniu kartelowym, dodatkowymi celami gospodarczymi, związanymi z interesami Państwa.

Rejestracja porozumień kartelowych

Art. 3

(1) Każde porozumienie kartelowe i jego zmiana podlegają zgłoszeniu do rejestru kartelowego, prowadzonego przez Ministra Przemysłu i Handlu, i wchodzi w życie po wpisaniu do rejestru kartelowego.

(2) Orzeczenie Ministra Przemysłu i Handlu o wpisaniu lub odmowie wpisu porozumienia kartelowego winno być wydane w ciągu najdalej 2 miesięcy od dnia zgłoszenia porozumienia.

(3) Obowiązek zgłoszenia ciąży na każdym uczestniku porozumienia. Zgłoszenie, dokonane prawidłowo przez jednego z uczestników, zwalnia pozostałych uczestników od tego obowiązku.

Art. 4

(1) Minister Przemysłu i Handlu odmówi wpisu, jeżeli uzna, że zgłoszone porozumienie kartelowe albo jego zmiana nie odpowiadają postanowieniom art. 2.

(2) Od odmownego orzeczenia Ministra Przemysłu i Handlu służy każdemu uczestnikowi porozumienia kartelowego w ciągu 14 dni od dnia jego doręczenia odwołanie do Sądu Kartelowego, którego orzeczenie jest prawomocne.

Art. 5

(1) Wpisy w rejestrze kartelowym nie mogą zawierać danych, naruszających tajemnicę handlową.

(2) Wpisy te będą w wyciągu ogłaszane w „Monitorze Polskim” na koszt uczestników porozumienia.

(3) Każdemu służy prawo przeglądania rejestru kartelowego. Dokumenty, na których podstawie dokonano wpisu, nie mogą być przeglądane.

Art. 6

Zgłoszenie do rejestru kartelowego oraz wyciągi z rejestru, wydawane osobom prywatnym przez Ministra Przemysłu i Handlu, podlegają opłatom stemplowym, których wysokość i sposób uiszczania określi rozporządzenie Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

¹⁾ Projekt rządowy w pierwotnym brzmieniu ogłosiliśmy w zeszycie 5/1939 „Polski Gospodarczej” (str. 204).

Art. 7

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu określi szczegółowe przepisy co do sposobu i formy zawierania porozumień kartelowych oraz powziętych w ich ramach uchwał do rejestru kartelowego, jak również sposób prowadzenia rejestru kartelowego, dokonywania w nim wpisów oraz opłaszczania wyciągów z rejestru kartelowego w „*Monitorze Polskim*”.

Przedterminowe odstąpienie od porozumienia kartelowego

Art. 8

(1) Każdy uczestnik może za zgodą reszty uczestników bez wypowiedzenia odstąpić od porozumienia kartelowego przed upływem czasu, na jaki je zawarto, jeżeli porozumienie ogranicza jego działalność gospodarczą niezgodnie z celami porozumienia.

(2) W razie braku zgody pozostałych uczestników na przedterminowe odstąpienie od porozumienia orzeka o tym Minister Przemysłu i Handlu na wniosek odstępującego uczestnika w ciągu 30 dni po otrzymaniu wniosku.

(3) Od orzeczenia Ministra Przemysłu i Handlu służy każdemu uczestnikowi porozumienia w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia prawo odwołania się do Sądu Kartelowego, który orzeka o utrzymaniu lub uchyleniu orzeczenia Ministra Przemysłu i Handlu w trybie, określonym w art. 13.

Nadzór nad wykonywaniem porozumień kartelowych

Art. 9

(1) Minister Przemysłu i Handlu sprawuje nadzór nad wykonywaniem porozumień kartelowych.

(2) Uczestnicy porozumienia kartelowego są obowiązani do okazywania Ministrowi Przemysłu i Handlu lub osobie, przez niego upoważnionej, na pisemne żądanie ksiąg handlowych i dokumentów oraz do udzielania wszelkich danych, dotyczących porozumienia kartelowego.

Art. 10

(1) Jeżeli porozumienie kartelowe lub sposób jego wykonywania wyrządza szkodę interesom gospodarki narodowej, w szczególności, jeżeli nie prowadzi do osiągnięcia celów gospodarczych, określonych w danym porozumieniu, bądź powoduje gospodarczo nieusprawiedliwioną zwyżkę cen lub utrzymanie cen na poziomie gospodarczo nieusprawiedliwionym, albo spadek zbytu—Minister Przemysłu i Handlu orzeka rozwiązanie porozumienia kartelowego w całości lub w części.

(2) Rozwiązanie międzynarodowego porozumienia kartelowego może orzec tylko w stosunku do polskich jego uczestników.

Art. 11

(1) Każdy uczestnik rozwiązane porozumienia może w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia odwołać się do Sądu Kartelowego, który orzeczenie utrzymuje w mocy albo uchyla w całości lub w części.

(2) Odwołanie nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego orzeczenia.

Art. 12

(1) Ustanawia się przy Sądzie Najwyższym Sąd Kartelowy.

(2) Sąd orzeka w składzie 5 członków: 3 sędziów Sądu Najwyższego, delegowanych przez Kolegium Administracyjne, z których jeden jest przewodniczącym, oraz 2 członków, wyznaczonych z dwóch list osób, posiadających szczególną znajomość stosunków gospodarczych oraz inne kwalifikacje, wymagane od sędziów handlowych, po jednym z każdej listy.

(3) Minister Sprawiedliwości ustala listy: a) pierwszą po wysłuchaniu opinii Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Skarbu, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, Ministra Opieki Społecznej oraz Ministra Spraw Wewnętrznych, b) drugą spośród kandydatów, wskazanych w potrójnej liczbie przez Związek Iz Przemysłowo-Handlowych.

(4) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, określi prawa i obowiązki członków, wyznaczonych z list, okres ich urzędowania, tryb powoływania i zwalniania oraz sposób wyznaczania do orzekania w poszczególnych sprawach.

Art. 13

(1) Sąd Kartelowy przy rozpoznawaniu odwołań stosuje odpowiednie przepisy kodeksu postępowania cywilnego, przy czym:

a) Minister Przemysłu i Handlu lub osoba, przez niego upoważniona ma prawa strony,

b) postępowanie przed Sądem Kartelowym toczy się według przepisów o postępowaniu przed sądem okręgowym,

c) Sąd Kartelowy może dopuścić dowody na ustne przyrzeczenia, dane przy, przed lub po sporządzeniu dokumentu, choćby z nim nie były zgodne,

d) Sąd Kartelowy uchyli jawność rozprawy lub jej części, jeżeli jawność zagrażałaby interesowi publicznemu, a może ją uchylić na wniosek jednej ze stron, jeżeli podane przez nią przyczyny uzna za uzasadnione, w szczególności jeżeli jawność narażałaby stronę na ujawnienie tajemnicy handlowej,

e) prokurator może według swego uznania brać udział w rozprawie i przedstawiać swoje wnioski,

f) orzeczenie Sądu Kartelowego jest prawomocne.

(2) Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu wyda w drodze rozporządzenia przepisy wykonawcze o trybie postępowania w Sądzie Kartelowym.

Art. 14

Orzeczenie Sądu Kartelowego oraz prawomocne orzeczenia Ministra Przemysłu i Handlu (art. 10) wiążą wszelkie władze i sądy.

Przepisy karne

Art. 15

(1) Kto wbrew przepisom ustawy niniejszej nie dopełnia obowiązku złożenia do rejestru kartelowego zawarcia lub zmian porozumienia kartelowego, podlega karze grzywny do zł 100 000, którą orzeka Minister Przemysłu i Handlu.

(2) Skazany orzeczeniem Ministra Przemysłu i Handlu może w terminie zawitym 14-dniowym od dnia doręczenia orzeczenia zwrócić się do władzy orzekającej z żądaniem skierowania sprawy do Sądu Kartelowego.

(3) Sąd Kartelowy orzeka prawomocnie, stosując odpowiednie przepisy o postępowaniu w sprawach karno-administracyjnych (art. 640 ÷ 648 kodeksu postępowania karnego).

(4) Za grzywny, orzeczone w myśl artykułu niniejszego przeciwko osobom prawnym, odpowiadają solidarnie reprezentanci tych osób.

(5) W toku postępowania karnego reprezentanci osób prawnych, wobec których orzeczono odpowiedzialność solidarną w myśl ustępu 4, mają prawa oskarżonego.

Art. 16

(1) Kto wykonywa porozumienie kartelowe, nieważne z powodu braku formy pisemnej lub niewpisania do rejestru kartelowego albo rozwiązane orzeczeniem Ministra Przemysłu i Handlu, podlega karze grzywny do zł 500 000 i aresztu do lat dwóch, bądź tylko grzywny do zł 500 000.

(2) Za grzywny, orzeczone w myśl artykułu niniejszego przeciwko osobom prawnym, odpowiadają solidarnie reprezentanci tych osób.

Art. 17

Kto nie dopuszcza osoby, upoważnionej przez Ministra Przemysłu i Handlu, do przeglądania ksiąg i dokumentów lub do sporządzania z nich odpisów albo nie wykonywa zarządzeń co do ich okazania lub złożenia, podlega karze grzywny do zł 10 000 lub aresztu do 6 miesięcy albo obu tym karom łącznie.

Art. 18

(1) Kto przy wykonywaniu obowiązków, wynikających z ustawy niniejszej, składa wobec władzy nadzorczej świadomie nieprawdziwe zeznania albo przedstawia fałszywe dowody lub dane, podlega karze aresztu do roku i grzywny, bądź tylko grzywny.

(2) Tym samym karom podlega, kto stosuje represje względem świadka lub biegłego z powodu zeznań, złożonych przez nich przed sądem, albo względem osoby z powodu wyjaśnień, złożonych przez nią na żądanie władzy nadzorczej, jeżeli czyn ten nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą.

Art. 19

Sprawy o przestępstwa, określone w art. 16, 17 i 18, należą do właściwości sądu okręgowego, który orzeka w składzie 3 sędziów według przepisów kodeksu postępowania karnego, przy czym:

a) ściganie następuje na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu,

b) osoba, upoważniona przez Ministra Przemysłu i Handlu, może popierać oskarżenie obok prokuratora i ma prawa oskarżyciela publicznego,

c) w toku postępowania karnego reprezentanci osób prawnych, wobec których orzeczono odpowiedzialność solidarną w myśl art. 16 ust. 2 mają prawa oskarżonego; niestawiennictwo tych reprezentantów nie jest jednak przeszkodą do rozstrzygnięcia sprawy i nie czyni orzeczenia w stosunku do nich zaocznym.

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 20

(1) Porozumienia kartelowe, istniejące w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej, będą rozwiązane przez Ministra Przemysłu i Handlu w ciągu dwu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, jeżeli treść ich nie będzie odpowiadać postanowieniom art. 2.

(2) Przepis art. 10 ma tu zastosowanie.

Art. 21

(1) Sprawy, zawisłe w Sądzie Kartelowym lub w innych sądach przed wejściem w życie ustawy niniejszej, należy rozpoznawać aż do ich ukończenia według przepisów dotychczasowych.

(2) Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej traci moc obowiązującą ustawa o kartelach z dn. 28 marca 1933 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 31, poz. 270), zmieniona dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 listopada 1935 r. („*Dz. Ust. R. P.*” Nr 86, poz. 529).

Art. 22

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Przemysłu i Handlu, Sprawiedliwości oraz Skarbu.

Art. 23

Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Zastaw rejestrowy na maszynach i aparatach—ust. z dn. 15/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 394).

Wykonywanie pracy na rachunek grzywny—ust. z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 395).

Przedłużenie kadencji izb rzemieślniczych—ust. z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 396).

Ratyfikacja układu płatniczego polsko-francuskiego—ust. z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 397).

Wystawy i targi gospodarcze oraz aukcje—ust. z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 61/1939, poz. 400).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiana przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika—rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 22/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrem Wyzn. Rel. i Ośw. Publicznego („Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 398).

Zmiana taryfy celnej wywozowej—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 28/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 60/1939, poz. 399).

Wypuszczenie biletów skarbowych z ustalonymi przy ich sprzedaży terminami płatności—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 28/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 61/1939, poz. 402).

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE:

Ratyfikacja i wejście w życie porozumienia polsko-angielskiego, dotyczącego czenia pewnych wyrobów chemicznych—oświad. z dn. 3/VII 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 61/1939, poz. 405).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

25 lipca:

— Pol. Linia Lotn. „Aerolot”, S. A.—o g. 11 w kanc. Not. St. Małachowskiego Lempickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

28 lipca:

— „Polski Fiat”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Sa-pieżyńska 6.

29 lipca:

— „Warsz. S. A. Bud. Parowozów”—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Kolejowa 57.

— „Tartaki Nadwiślańskie”, S. A.—o g. 13 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— Zakł. Przem., Drzewn. i Metal. „Horacy”, S. A.—o g. 14 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— Krak. T-wo Ubezp. „Florianka”, S. A.—o g. 11 w lok. T-wa w Krakowie, Basztowa 6.

— Jen. Komp. Przem. Przędz. T-wo Anon. Zakł. „Allart, Rousseau i S-ka” (dawn. L. Allart i S-ka)—o g. 11 w lok. S-ki w Roubaix, 152 Grande Rue.

31 lipca:

— T-wo Ubezp. „Orzeł”, S. A.—o g. 17 w lok. B-ku Dysk. Warsz. w W-wie, Fredry 8.

— „Polskie Radio”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Mazowiecka 5.

— „S-ka Pedagogiczna”, S. A.—o g. 19 w lok. S-ki w Poznaniu, Podgórna 7.

— „Pomorskie Zakł. Chem.”, S. A.—o g. 19 w lok. Biura Sprzedaży w W-wie, Wiejska 12.

2 sierpnia:

— „Babino - Tomachowska Cukrownia”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, pl. Napoleona 3.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PIENIĄDZ I KREDYT

POWIĘKSZENIE EMISJI BILONU.—Między Ministerstwem Skarbu i Bankiem Polskim zostało osiągnięte porozumienie co do podwyższenia obecnej granicy emisji monet srebrnych, a więc 2-, 5- i 10-złotowych—o zł 50 miln.

Podwyższenie emisji bilonu o tę kwotę nie jest wywołane względami skarbowymi, a jedynie brakiem bilonu srebrnego, który daje się zaobserwować w niektórych miejscowościach.

Jak wiadomo, na emisji bilonu Skarb Państwa zyskuje, gdyż wartość kruszcu w monecie jest, oczywiście, zawsze niższa od nominalnej wartości monety obiegowej.

WYPUSZCZENIE BILETÓW SKARBOWYCH.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 61/1939, poz. 402 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu o wypuszczeniu biletów skarbowych z ustalonymi przy ich sprzedaży terminami płatności.

Bilety skarbowe zostaną wypuszczone z dniem 15/VII b. r. w od-cinkach po zł 1 000, 5 000, 10 000 i 50 000 z ustalonymi przy ich sprzedaży, stosownie do życzenia nabywców, dowolnymi terminami płatności, mieszczącymi się w granicach 3÷12 miesięcy włącznie. Na każdym bilecie będzie oznaczona data jego płatności.

▮ Rozporządzenie powyższe weszło w życie z dniem ogłoszenia, tj. z dniem 11/VII b. r.

WYJAZDY DO GDAŃSKA.—Na skutek pisma Komisji Dewizowej do Związku Banków w Polsce z dn. 27/VI 1939 r. Nr 11636 JP/UN.—Związek Banków zwrócił uwagę banków dewizowych, że—w związku ze zmianą przepisów § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r., obowiązujących obecnie w brzmieniu, ustalonym w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 20/I 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 7/1939, poz. 40)—osoby, wyjeżdżające za granicę przez obszar W. M. Gdańska i legitymujące się przy przekraczaniu granicy polsko-gdańskiej ważnym paszportem zagranicznym, mogą wywieźć w granicach kwoty zł 500 tylko równowartość zł 100 w zagranicznych środkach płatniczych, opiewających na inną walutę niż gdańska (a nie zł 200—jak podano w rozdz. I p 2 b okólnika Komisji Dewizowej Nr 27—p. „Polska Gospodarcza” zesz. 25/1937, str. 850, oraz 28/1937, str. 948.)

OPRACOWYWANIE WNIOSKÓW, SKŁADANYCH DO KOMISJI DEWIZOWEJ W SPRAWACH FINANSOWYCH.—W celu przyspieszenia załatwiania wniosków finansowych przez Komisję Dewizową oraz uniknięcia zwrotów dla uzupełnienia braków formalnych—Związek Banków w Polsce zwrócił się z polecenia Komisji Dewizowej do wszystkich banków dewizowych z prośbą o ścisłe przestrzeganie następujących zasad:

1. — **Uzasadnianie wniosków.**—Komisja Dewizowa stwierdziła, że banki dewizowe niekiedy albo wcale nie wypełniają we wnioskach rubryki „Uzasadnienie” lub też wypełniają ją w sposób niewłaściwy, powołując się niejednokrotnie jedynie na załączone (w jednym egzemplarzu) podanie petenta lub dokumenty, co Komisji Dewizowej utrudnia załatwianie wniosku, a w razie zwrotu tych dokumentów pozostawia decyzję, przechowywaną w archiwum Komisji Dewizowej, bez niezbędnych motywów.

Wobec tego zwraca się uwagę, że w rubryce „Uzasadnienie”—i w razie potrzeby na odwrocie wniosku—należy wypisać zwięzłą treść prośby o patent, która sama przez się mogłaby być podstawą decyzji Komisji Dewizowej, i przedstawić wyraźnie istotę sprawy, opartą na załączonych dokumentach. Szersze wyjaśnienie i umotywowanie należy umieszczać na stronie odwrotnej wniosku, zaznaczając to odnośnikiem na str. 1, a w razie braku miejsca należy doklejać w sposób trwały dodatkowe arkusze tak do oryginału, jak i do kopii wniosku.

2.—**Dokumenty.**—Ważniejsze dokumenty i wykazy (zwłaszcza spisy osób, odbiorców), które z istoty rzeczy stanowią nierozdzielną część uzasadnienia wniosku, należy dostarczać z dodatkowym odpisem, przeznaczonym dla akt Komisji Dewizowej. Dokumenty te należy wkładać w środek wniosku, spajając je usuwalnymi spinaczami.

3.—**Poprzednie pisma lub decyzje Komisji Dewizowej.**—Jeżeli wnioski wiążą się z poprzednimi decyzjami lub pismami Komisji Dewizowej, należy bezwzględnie podać numer i datę decyzji, jak również nazwę banku dewizowego, o ile wniosek poprzedni złożony był za pośrednictwem innego banku. W miarę możliwości winny być dołączone do wniosku kopie wniosków poprzednich lub poprzednie pisma Komisji Dewizowej w tej sprawie.

4.—**Równowartość w złotych.**—Należy stałe — o ile przedmiot wniosku da się określić w sumie pieniężnej — wypełniać rubrykę „równowartość w złotych”, co nie zawsze jest przestrzegane przez banki dewizowe. W razie trudności w określeniu dokładnej wartości obiektu lub transakcji, należy podawać przybliżoną równowartość w złotych z ewentualnym wyjaśnieniem.

5.—**Sposób wypełniania wniosku.**—Wnioski winny być, o ile możliwości, wypisywane tylko piśmem maszynowym; wypisywanie atramentem jest nie pożądane. Wnioski, wypisywane ołówkiem, zawsze będą zwracane, jako nieposiadające charakteru trwałego dokumentu; również będą zwracane wnioski, wypełnione piśmem nieczytelnym. Jeżeli podpis jest nieczytelny, należy obok powtórzyć wyraźnie imię i nazwisko wnioskodawcy.

6.—**Stwierdzenie tożsamości wnioskodawcy.**—Jeżeli osoba, podpisana na wniosku, nie jest bankowi znana, należy ustalić jej tożsamość i odnotować cechy dokumentu na wniosku; przy wnioskach zaś, złożonych w imieniu firm, upewnić się—ewentualnie drogą telefoniczną—że wniosek rzeczywiście został złożony w imieniu danej firmy, stwierdzić imiona i nazwiska osób, które wniosek w imieniu firmy podpisały, i odnotować je na wniosku.

Podpisywanie wniosku przez bank w imieniu petenta, zamieszkałego w kraju, dopuszczalne jest w zasadzie tylko, jeśli petent nie mieszka w miejscowości, w której znajduje się oddział Banku Polskiego lub bank dewizowy. W takich przypadkach, jak również wówczas, gdy wniosek podpisuje osoba trzecia w imieniu lub z pełnomocnictwem petenta—winno być do wniosku załączone podpisane przez petenta oświadczenie, skierowane do Komisji Dewizowej o treści, analogicznej jak oświadczenie, umieszczone na wnioskach formularz B.

7.—**Odbiorca-wierzyciel zagraniczny.**—We wszelkich wnioskach należy podawać dokładnie imię i nazwisko (firmę), jak również obecne stałe (oraz ewent. chwilowe) miejsce zamieszkania odbiorcy przekazu (wpłaty). Jeżeli wierzyciel zagraniczny nie jest identyczny z podanym w wniosku odbiorcą przekazu, należy podać—w myśl powyższych zasad—również miejsce zamieszkania wierzyciela.

Ponadto należy podać datę powstania stosunku prawnego (nabycia przedmiotów lub praw majątkowych, nieruchomości, papierów wartościowych itd.), stałe miejsce zamieszkania wierzyciela zagranicznego w dniu powstania stosunku prawnego, względnie—jeśli stosunek powstał przed dniem 26/IV 1936 r.—stałe miejsce zamieszkania w tymże dniu i wreszcie przynależność państwową wierzyciela zagranicznego.

8.—**Pochodzenie rachunku zablokowanego i wierzycielności waloryzacyjne.**—Przypomina się bankom dewizowym zalecenie Komisji Dewizowej, wskazane w okólnikach Nr 61 i Nr 93 Związku Banków w Polsce, iż we wnioskach do Komisji Dewizowej, dotyczących rachunków zablokowanych, należy zawsze podawać pochodzenie tych sum. Ponadto należy w takich wnioskach zawsze podawać adres posiadacza rachunku i przynależność państwową wedle jego oświadczenia, uwzględniając przy tym uwagę na to, czy posiadacz rachunku nie zmienił miejsca zamieszkania po wprowadzeniu regulacji dewizowej, lub czy rachunek nie został przemianowany na nowy rachunek po zmianie miejsca zamieszkania. W takich przypadkach winny banki dewizowe podawać również poprzednie miejsce zamieszkania posiadacza rachunku zablokowanego lub zaznaczać, że rachunek zablokowany został przeniesiony, względnie przemianowany na podstawie decyzji Komisji Dewizowej (numer, data).

Do wniosków o zezwolenie na wypłatę z rachunków zablokowanych należy dołączyć oświadczenie odbiorcy, mającego swe miejsce zamieszkania, względnie siedzibę w kraju—stwierdzające tytuł, z jakiego otrzymuje przekaz, kto jest zleceniodawcą, oraz czy i jakie odbiorca posiada należności od zagranicy, z podaniem ich tytułu.

We wnioskach o zezwolenie na dysponowanie należnościami osób, mających miejsce zamieszkania w Niemczech lub też przynależność

państwową niemiecką, należy zaznaczyć, czy wierzycielność nie jest wierzycielnością waloryzacyjną.

Przepisy, zawarte w niniejszym rozdziale, nie odnoszą się do wypłat z rachunków zablokowanych specjalnych, na które banki dewizowe mogą zezwalać we własnym zakresie działania—bądź to na podstawie indywidualnych zezwoleń Komisji Dewizowej, bądź to na podstawie okólników, jak np. o rachunkach szwajcarskich ogólnych i reinwestycyjnych, o rachunkach Reas. Zbyteczne jest podawanie we wnioskach pochodzenia sumy i przynależności państwowej posiadacza rachunku zablokowanego, jeżeli zlecenia wypłaty z rachunku zablokowanego, nadeszłe w ciągu jednego dnia, nie przekroczą sumy zł 100. Niepotrzebne również jest złożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. 11, jeżeli suma wypłat z rachunku zablokowanego na rzecz odbiorcy nie przekracza w ciągu jednego dnia zł 100.

9.—**Wnioski o dysponowanie mieniem, posiadanym za granicą.**—We wnioskach o dysponowanie mieniem, posiadanym za granicą, winno być zaznaczone—czy, kiedy i pod jakim numerem mienie to zgłoszone zostało w Banku Polskim.

10.—**Przywóz papierów wartościowych.**—Do wszystkich wniosków, składanych Komisji Dewizowej w sprawie przywozu z zagranicy papierów procentowych i dywidendowych lub kuponów od takich papierów, należy dołączać zaświadczenie (affidavit) banku zagranicznego, stwierdzające, że te papiery stanowią własność osoby fizycznej lub prawnej, mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym kraju, co wszystkie osoby, w których nieprzerwanym posiadaniu znajdowały się przynajmniej od dnia 27/IV 1936 r.

Jeżeli papiery procentowe lub dywidendowe zostały złożone do depozytu zagranicznego po dn. 26/IV 1936 r. na mocy indywidualnego zezwolenia Komisji Dewizowej, przy czym wówczas nie przedstawiono affidavitu—inkaso kuponów z tego depozytu winno być uzależnione od złożenia affidavitu—analogicznie, jak przewidują przepisy okólnika Komisji Dewizowej Nr 33 rozdz. III, p. a.

Do wniosków o przekazanie równowartości sprzedanych lub zainkasowanych papierów wartościowych i kuponów mają zastosowanie przepisy, zawarte w rozdz. 8 niniejszego okólnika.

ROLNICZE KREDYTY ZASTAWOWE — p. str. 1049.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 3 do 7 lipca 1939 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym kształtował się pod znakiem wzmocnienia nastroju; większość z notowań w cedule dewiz odnotowała zwykły kursowe. obroty były nieduże, przy czym nie obracano zupełnie dolarami gotówkowymi, markami niemieckimi, lirami włoskimi i guldenami gdańskimi. Poza zwykłymi o zł 0-00¹/₈ na \$ 1 dolarami telegraficznymi i o zł 0-03 na £ 1 funtami szterlingami—zyski pozostałych dewiz przedstawiają się następująco (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki francuskie 0-02, franki szwajcarskie 0-20, belgi 0-08, floreny holenderskie 0-15, korony szwedzkie 0-05 oraz korony duńskie 0-05.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn. . .	\$ 1	—	—	—
" " " telegr. . .	\$ 1	5-32 ¹ / ₄	5-32	5-32
Funty szterlingi . .	£ 1	24-92	24-89	24-92
Franki francuskie .	100 fr.	14-11	14-10	14-11
Franki szwajcarskie .	100 fr.	120-10	119-85	120-10
Belgi	100 blg.	90-60	90-50	90-60
Marki niemieckie .	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	282-70	282-15	282-70
Guldeny gdańskie .	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie .	100 kor.	128-45	128-15	128-45
Korony duńskie . .	100 kor.	111-30	111-20	111-25
Korony norweskie .	100 kor.	125-20	125-15	125-15

Jeśli chodzi o rynek papierów lokacyjnych państwowych—to pożyczki niepremiowe, podobnie jak i w okresie poprzedzającym, nie wykazały żadnych zmian w notowaniach. Premiówki natomiast w dalszym ciągu zmniejszały; i tak węc, sztuki I emisji 3% Poż. Inwestycyjnej straciły po zł 0-50, sztuki II emisji teje pożyczki—zł 0-75, a 4% Poż. Delarowa straciła zł 1-00. obroty były niewielkie, stosunkowo większe zainteresowanie występowało dla papierów premiovych.

Niejednolita tendencja z odcięciem słabszym cechowała w okresie sprawozdawczym rynek papierów lokacyjnych prywat-

n y c h. Przy obrotach ograniczonych—saldo tygodniowe (w % -ach nominalu; ze znakiem plus — zwyżka, ze znakiem minus — zniżka) kształtowały się następująco: 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie +0'50, listy zastawne Tow. Kred. m. Warszawy: 4½%-owe z 1925 r. —0'50, —5%-owe z 1925 r. —1'25, —5%-owe z 1933 r. —1'00 i 5%-owe z 1936 r. +1'00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. —0'50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r. —0'50 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. —1'25.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w ty-godniu			
					w zł	za sztukę	
Papiery państwowe							
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna							
I emisja sztuki	zł w zł. 100	75'50	74'00	75'50			
" " serie	" " " "			78'50			
II " " sztuki	" " " "	77'00	77'00	77'00			
" " serie	" " " "						
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾	39'00	39'00	39'00			
		w %	%	nominału			
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	61'00	61'00	61'00			
		-60'50 ²⁾	-60'50 ³⁾	-60'50			
		-60'50 ³⁾	-60'50 ³⁾	-60'50 ³⁾			
4½% " Wewnętrzna	zł	60'00	60'00	60'00			
5% " Konwersyjna	zł	65'00	65'00	65'00			
				-62'00 ³⁾			
				-60'00 ³⁾			
5% " Konwers. Kol.	zł	61'00	61'00	61'00			
Listy zastawne i obligacje banków							
5½% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00			
5½% " " " "	" " " " 1924	81'00	81'00	81'00			
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00			
5½% " " " "	" " " " 1924	81'00	81'00	81'00			
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00			

5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% " " " "	" " " " 1927	81'00	81'00	81'00
5% Obl. B. " Gosp. Kraj.	zł	97'00	97'00	97'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	55'50	51'50	54'00	-55'50		
4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kred.	zł w zł.	51'50	51'00	51'00	-51'50		
4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł				68'50		
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	69'75	67'50	69'75			
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	64'50	59'50	63'75	-64'50		
					-64'25		
					-65'00 ¹⁾		
					-65'50 ¹⁾		
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	63'75	60'00	63'75			
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	57'00	56'00	56'75	-57'00		
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r.	zł	56'50	54'00	56'50			
5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł	55'50	55'00	55'50			
5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	54'50	54'00	54'00			
5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	54'75	53'50	54'50			
5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł			55'00			
Obligacje miast							
VI 6% ¹⁾ Poż. Konwers. m. Warszawy	zł				67'00		
VIII i IX 6% " " " "	zł	65'00	65'00	65'00			
8% Poż. Szkolna m. Warszawy	zł w zł.				70'00		

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

HOLANDIA

SYTUACJA FINANSOWA W I PÓŁROCZU 1939 R.—Na rynku finansowym holenderskim pierwsza połowa 1939 r. stała pod znakiem nerwowości i częstych zmian nastrojów pod wpływem zarówno tarć wewnętrznych, jak też i naprężonej międzynarodowej sytuacji politycznej. Wpływało na to specjalne położenie geograficzne Holandii, która znajdując się w bliskim zasięgu ewentualnej agresji niemieckiej, przestała być zacisznym schronieniem dla własnych i obcych kapitałów. W polityce wewnętrznej obecny kryzys gabinetowy, związany z dosyć zasadniczym rozłamek w stanowisku młodej i starej grupy polityków, specjalnie w dziedzinie polityki finansowej Rządu—wywarł też swój ujemny wpływ na poczucie pewności i równowagi. Konieczność pogodzenia wydatków na uzbrojenie kraju z dalszym finansowaniem walki z bezrobociem wymagała nowych przekroczeń budżetowych, co spowodowało ustąpienie Ministra Skarbu, a później całego gabinetu.

Bezpośrednim przejawem istniejącej niepewności była, trwająca przez prawie całe

I półrocze 1939 r., ucieczka od guldena i znaczny popyt na obce waluty, głównie dolary. Wynikiem tego była pewna deprecjacja waluty holenderskiej i zwyżka kursu walut obcych. Gulden holenderski po kryzysie wrześniowym roku ubiegłego przeszedł z dotychczasowego orientowania równowagi swej wag funta angielskiego na współpracę z dolarem. Stąd interwencja Funduszu Wyrównawczego Banku Narodowego, polegająca w roku lieżącym na poważnych zakupach dolarów i rzucania ich potem na rynek celem przeciwdziałania nadmiernej zwyżce dolara. Fundusz Wyrównawczy trzymał się z góry ułożonych ram, według których nie dopuszczal do deprecjacji guldena poniżej 22%, zaczynając interwencję od poziomu deprecjacji 20%; równa się to kursowi dolara 1'837÷1'883/8 guld.

Po okresie względnego spokoju—od września ub. roku do początku bieżącego roku, w którym to okresie kursy walut układały się mniej więcej normalnie, tj. \$ 1 = ok. 1'83 flor., a £ 1 = ok. 8'55 flor.—zwyżka dolara wystąpiła po raz pierwszy w lutym b. r., dochodząc w marcu (wypadki czeskie) do 1'88 1/8. W maju dolar uległ znowu pewnej obniżce—do 1'86, poczem w czerwcu nastąpiła najwyższa haussa, bo dochodząca prawie do 1'89 i tylko dzięki interwencji Funduszu Wyrównawczego ograniczona do 1'88 3/8. Kurs funta w tym okresie podniósł się do 8'82 i 8'82 3/8 guld.

Trudno jest, oczywiście, określić, jak duże sumy Fundusz Wyrównawczy zużył na obronę guldena, gdyż obroty jego nie są oficjalnie publikowane—tak, jak to się dzieje w innych krajach, np. w Anglii. Pewien sąd o tym wyrobić sobie jednak można na podstawie obserwacji ruchu złota Banku Narodowego, który wykazał w ciągu bieżącego roku poważną obniżkę. Z 1 481 miln. pełnowartościowych guldenów w grudniu 1938 r. zapasy złota spadły do 1 176 miln. flor. w czerwcu b. r., a więc różnica wynosi 305 miln. flor. przeddevaluacyjnych, czyli 1/8 ogólne-go zapasu.

Złoto to nabyte zostało w przeważnej części przez Fundusz na zakup dolarów dla wzmoczonych potrzeb rynku; jednak część złota Fundusz zużył również na transakcje zarobkowe guldenem, by zapewnić sobie większe zapasy gotówki. Transakcje te polegają na zakupie złota od banku emisyjnego po kursie oficjalnym, tzn. przeddevaluacyjnym, celem odprzedaży po kursie dnia. Fundusz dokonywał tego rodzaju transakcyj w momentach, gdy sytuacja ogólna wskazywała na konieczność zwiększenia kapitału obrotowego, by mieć ułatwione nabywanie w razie potrzeby kruszcu bez zaciągania pożyczki w banku emisyjnym.

1) \$ 5 = zł 44'57.

2) Dotyczy odcinków po 100.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

1) Dotyczy drobnych odcinków.

Reszta odpływu złota jest zewnętrznym obrazem ucieczki prywatnych kapitalistów od florena.

Z kraju, do którego złoto z innych krajów napływało, Holandia stała się obecnie rynkiem, z którego kapitały uciekają. Do tejsze ucieczki dorzucić należy jeszcze repatriację kapitałów takich krajów, jak np. Francja, która po uporządkowaniu swej polityki wewnętrznej przyciągnęła z powrotem swój płochliwy pieniądź, który w okresie rządów frontu ludowego chronił się w dużej części do Holandii.

Jeśli chodzi o wysyłki złota do Stanów Zjedn. i Kanady—to są one znaczne.

Wszystkie wyżej wymienione objawy nie są dotychczas jeszcze niebezpieczne dla rynku holenderskiego i waluty, z uwagi na bardzo wysokie pokrycie kruszców guldna i wielkie zapasy złota banku emisyjnego.

Pokrycie zlotowe guldna wynosiło w dn. 3/VII 1939 r. 80-71%, kruszcowe 82-18%. Jest to pewna obniżka w porównaniu z pierwszym miesiącem bież. roku (marzec 1939 r.—83-82% pokrycia zlotowego i 85-3% pokrycia kruszcowego), nieznaczna podwyżka jednak w porównaniu z dn. 1/I 1939 r. (79-90% pokrycia zlotowego i 81% kruszcowego).

Jeśli chodzi o rynek emisyjny—to w I półroczu b. roku był on raczej słaby. Po latach konwersji 1937 i 1938, proces pożyczek konwersyjnych prawie całkiem zatrzymał się, uwzględniwszy choćby fakt, że większość tutejszych emisji osiągnęła już najniższe dopuszczalne na rynku holenderskim oprocentowanie. Ogół emisji konwersyjnych wyniósł w I półroczu b. r. 85 miln. flor., gdy w I półroczu 1938 r. wynosił on 1 276 miln. flor. Tendencja rynku skierowana była w tym roku raczej w kierunku nowych emisji, których ilość wzrosła w I półroczu b. r. do 165 miln. flor. w porównaniu z 73 miln. flor. w analogicznym okresie ub. roku. Pierwszeństwo miały w bieżącym roku emisje prywatne, pokrywające 119 miln. flor.—na 165 miln. ogółu. W 1938 r. stan był raczej odwrotny, bo większość emisji stanowiły pożyczki komunalne.

Z nielicznych emisji zagranicznych do zainicjowania jest jedna nowa emisja miasta Montrealu na 4 miln. flrenów z marca na 4%, o kursie emisyjnym 75½ oraz jedyna poważna transakcja zagraniczna z roku bieżącego, mianowicie dwie konwersje francuskie. Pierwsza na 70 miln. flor. ze stycznia b. r. 4%-owa o kursie emisyjnym 95 była transzą holenderską międzynarodowej konwersyjnej pożyczki kolejowej francuskiej na ogólną sumę 175 miln. flor. Druga transakcja na 205 miln. flor. z maja i czerwca bieżącego roku była generalną konwersją wszystkich zobowiązań Rządu francuskiego na terenie Holandii. Część tej transakcji na kwotę 155 miln. flor., dokonana w maju b. r., była właściwie prolongatą o formie introdukcji guldenowych promes Skarbu francuskiego na rynek holenderski. Promesy te opatrzone są klauzulą dolarową, oprocentowanie wynosi 4%, termin spłaty najdłużej 6 lat. Druga część transakcji to nowa emisja na 100 miln. flor., z której połowę objęła Szwajcaria, a połowę, czyli 50 miln. flor.—Holandia; waluta—do wyboru: holenderska, szwajcarska lub amerykańska, oprocentowanie 3¼%, kurs emisyjny 97½, ostateczny termin spłaty 6 lat.

Prywatna stopa dyskontowa utrzymuje się na poziomie 11/16 + ¼%, stopa prolongacyjna z ½% w początku b. roku podniosła się do ¾% w czerwcu. Stopa lombardowa wynosi 2½%.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 26/VI÷8/VII 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu—w \$—za 100 kg):

	26/VI÷7/VII	3÷8/VII	Różnica %
Pszenvica			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2'41	2'60	+ 7'8
Buenos Aires . . .	2'34	2'32	— 0'8
Liverpool . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2'94	2'86	— 2'6
Żyto			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	1'76	1'73	— 1'7
Hamburg . . .	2'17	2'16	— 0'4
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2'31	2'25	— 2'6
Buenos Aires . . .	1'43	1'39	— 2'7
Liverpool . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2'00	2'01	+ 0'5
Jęczmień browarny			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2'45	2'45	—
Hamburg . . .	—	—	—

METALE

ŻELAZO.—W II połowie czerwca światowy rynek żelaza wykazywał znaczne ożywienie, spowodowane w przeważającej mierze intensywnie prowadzonymi zbrojeniami. Na porządku dziennym najbliższego posiedzenia E.I.A. znajduje się sprawa nowego podziału kwot wywozowych, spowodowana zaborem Czecho-Słowacji przez Niemcy; przewidywane są duże trudności w załatwieniu tej kwestii, co może wywołać odroczenie obrad do października. Ponieważ podaż żelastwa europejskiego nie może pokryć obecnego wzmożonego zapotrzebowania na ten surowiec—międzynarodowe porozumienie złomowe wszczęło pertraktacje o dostawę żelastwa ze Stanów Zjedn. Największym odbiorcą złomu amerykańskiego jest Anglia, która reflektuje na nabycie 250 tys. t. dalej idzie Polska, pragnąca kupić 75 tys. t. Dostawcy amerykańscy oferują cenę \$ 15 za t złomu I gatunku franco brzeg morski i \$ 13½ za II gatunek. Na odbytych w dn. 26÷27/VI w Londynie posiedzeniu międzynarodowego kartelu blachy ciennej postanowiono utrzymać ceny eksportowe bez zmiany. Wobec wzrastającego popytu, uchwalono skasowanie stosowanych dotąd rabatów na blachę czarną i ocynkowaną.

Stan rynku żelaznego w poszczególnych krajach przedstawiał się następująco:

W Stanach Zjedn. sytuacja na rynku żelaznym nie uległa większym zmianom. Stan zatrudnienia w hutach żelaznych wynosił w ostatnim tygodniu sprawozdawczym 54·5% zdolności wytwórczej — wobec 55% w tygodniu poprzedzającym i 28·7% w odpowiednim tygodniu ub. r. Wywóz wyrobów walcowanych ze Stanów Zjedn. wyniósł w maju b. r. 147 tys. t. a złomu—385 tys. t. Głównymi nabywcami złomu byli: Japonia—199 tys. t, Anglia — 61 tys. t, Włochy—48 tys. t i Polska—27 tys. t.

W Niemczech wytwórczość hut żelaznych była utrzymywana nadal na wysokim poziomie. Wytwórczość wyrobów wal-

cowanych gotowych wyniosła w maju b. r. 1 459 tys. t—wobec 1 327 tys. t w kwietniu b. r., a półwyrobów—61 tys. t wobec 56 tys. t. W okresie 5 miesięcy b. r. wyprodukowano (łącznie z półwyrobami) 7 496 tys. t wyrobów walcowanych—wobec 6 708 tys. t w analogicznym okresie ub. r.

We Francji w dalszym ciągu utrzymuje się na rynku żelaznym tendencja dosyć mocna. W związku z wprowadzoną od dn. 15/VI b. r. zwyczajną cen wyrobów hutniczych o 7%, cena drutu ciągnionego została podwyższona o 12÷13 fr.—do 202÷203 fr. za kg. Rury spawane podrozały o 4%. Produkcja surowki wyniosła w pierwszych 5 miesiącach b. r. 3 016 tys. t—wobec 2 715 tys. t w analogicznym okresie ub. r., a wytwórczość stali—3 185 tys. t—wobec 2 751 tys. t. Przeważająca część produkcji hutniczej kierowana jest na zaspokojenie potrzeb obrony kraju. Z tego względu szczególnie forsowana jest wytwórczość stali martenowskiej i specjalnej, zwłaszcza w mniej zagrożonych inwazją niemiecką okręgach Francji środkowej, południowo-zachodniej i południowej. Eksport rozwija się również pomyślnie, przy czym najpoważniejszy odbiorcą półwyrobów jest Anglia. Duże ilości żelaza handlowego i blach wysyłane są do krajów skandynawskich i do Holandii.

Na rynku belgijskim trwał ruch dosyć ożywiony, wyrażający się zwłaszcza w dużym eksporcie. Do dn. 20/VI Cosibel zaksięgował 108 tys. t zamówień na wyroby walcowane, należy się więc spodziewać, że w całym czerwcu ilość ta wzrośnie do 150 tys. t. Około 75% wszystkich zamówień przypada na eksport. Produkcja hutnicza wzrosła w maju bardzo znacznie. W końcu maja b. r. pracowały w Belgii 43 wielkie piece—wobec 37 w kwietniu b. r. i 33 w maju ub. r. Wytwórczość surowki osiągnęła w maju b. r. 270 tys. t—wobec 225 tys. t w kwietniu b. r. i 177 tys. t w maju ub. r. W pierwszych 5 miesiącach b. r. produkcja surowki wyniosła 1 150 tys. t—wobec 1 011 tys. t w analogicznym okresie ub. r. Produkcja stali wyniosła w maju b. r. 274 tys. t—wobec 213 tys. t w kwietniu b. r. i 158 tys. t w maju ub. r. W pierwszych 5 miesiącach b. r. wytwórczość stali osiągnęła 1 101 tys. t—wobec 875 tys. t w analogicznym okresie ub. r.

Na rynku angielskim panowało w okresie sprawozdawczym wielkie ożywienie, wywołane przeważnie wzmocnionymi zbrojeniami. Pomimo znacznego ożywienia wytwórczości hutniczej w Anglii i zwiększenia przywozu półwyrobów kontynentalnych przeszło w dwójnasób, zapotrzebowanie na żelazo nie zostało jeszcze w zupełności zaspokojone i hutnictwo angielskie musiało się zwrócić do dodatkowego źródła zaopatrzenia, mianowicie do Australii, skąd ma przybyć w ciągu najbliższych kilku tygodni 150÷170 tys. t stali. Przywóz półwyrobów zwiększył się znacznie, gdyż wlewoków i kęsów przywieziono w maju 29 tys. t—wobec 15 tys. t w kwietniu, a platyn 17 tys. t—wobec 4 tys. t. Zwiększył się również przywóz surowki; w maju b. r. przywieziono jej 36 tys. t (w tym 27 tys. t z Indji Bryt.), podczas gdy w kwietniu b. r. importowano zaledwie 25 tys. t (w tym 18 tys. t z Indji Bryt.)

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji w £ zł. fob port — notowane były w dn. 24/VI 1939 r., jak następuje:

	Wielka Bry- tania	Belgia i Lu- ksemburg	Fran- cja
	za 1016 kg	za 1000 kg	
Surówka:			
odlewnicza Nr III (2.5-3.0% Si)	—	—	—
tomasowska	—	—	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	—	—
platyny	—	—	—
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	5. 5.0	5. 5.0
belki	—	4.17.6	4.17.6
kątowniki	—	5. 0.0	5. 0.0
blacha okrętowa, re- zerwuarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	—	—
bednarka	—	6. 0.0	6. 0.0
druk-walcówka	—	—	—
blacha tomasowska	—	5.17.0	5.17.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
druk ocynkowany	—	—	—
gwoździe druciane	—	—	—

METALE NIEŻELAZNE.—W II połowie czerwca na światowym rynku metali zaznaczyło się pewne ożywienie i wszystkie metale (z wyjątkiem cynku) zlekka zwykowały. Obecnie zbliża się sezon zastójny letniego i należy przypuszczać, że kursy metali nie wykażą większych wahań. W ogóle w ubiegłym półroczu b. r. rozpiętość między najwyższymi i najniższymi notowaniami była nieznaczna. Wyjątek stanowiła cyna, która z £ 217 na początku stycznia b. r. zwykowała stopniowo do £ 230 w końcu czerwca b. r.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się następująco:

Na rynku miedzi panowała w okresie sprawozdawczym tendencja mocniejsza i ceny zlekka zwykowały. Jednakże poprawa nie przybrała większych rozmiarów, gdyż na przeszkodzie stoją duże zapasy miedzi w Stanach Zjedn. Okoliczność ta skłania wytwórców amerykańskich do zwiększania wywozu, który też wzrósł z 4183 sh t w kwietniu do 12669 sh t w maju, czyli 3-krotnie. Jest to najwyższy poziom eksportu od szeregu miesięcy. Dotychczasowa przeciętna wywozu miedzi w okresie styczeń - kwiecień

wynosiła zaledwie 3870 sh t — wobec przeciętnej miesięcznej 10489 sh t w 1938 r. Wywóz w 1938 r. wzrósł 2-krotnie w stosunku do 1937 r. i wynosił 125 tys. sh t. Jest rzeczą możliwą, że następne miesiące przyniosą dalszy wzrost eksportu miedzi ze Stanów Zjedn. Obecnie kończy się termin obowiązywania amerykańskiego cła przywozowego na miedź w wysokości 4 cts. od lb. Pomimo protestu wytwórni kabli, cło to zapewne będzie utrzymane — dla obrony przemysłu miedzi Stanów Zjedn. Cena krajowa miedzi w Stanach Zjedn. utzymała się na poziomie 10 cts. za lb, a cena eksportowa do Europy wynosi 10.10 cts.

Na rynku cyny panował nastroj mocniejszy i notowania tego metalu osiągnęły wreszcie poziom, pożądaný przez producentów, mianowicie £ 230. Na osiągnięcie wysokich notowań wpływa dodatnio duże ożywienie, panujące w amerykańskich i walijskich wytwórniach białej blachy. Jeszcze większego wzrostu kursu cyny należałoby się było spodziewać w wypadku dojścia do skutku projektowanej miedzy Anglią i Stanami Zjedn. wymiany cyny na bawełnę lub pszenicę. W czerwcu widoczne zapasy cyny zmniejszyły się o 3-4 tys. t i doszły do 26 tys. t.

Rynek ołowiu poważniejszych zmian nie wykazał. Popyt na ołów jest w dalszym ciągu dostateczny, lecz przemysł przetwórczy wstrzymuje się od zamówień długoterminowych i ogranicza się jedynie do pokrywania bieżącego zapotrzebowania. Produkcja ołowiu w b. r. cokolwiek się zwiększyła, gdyż wyniosła w pierwszych 4 miesiącach 564 tys. t—wobec 543 tys. t w analogicznym okresie ub. r. Krajowa cena ołowiu w Stanach Zjedn. została ustalona na 4.85 cts. za lb.

Rynek cynku w okresie sprawozdawczym cechował zastój. Cena nie uległa żadnej zmianie. Taki brak reakcji ze strony cynku na ogólną tendencję zwykowaną na rynku metalowym tłumaczy się brakiem organizacji, normującej produkcję i zbyt tego metalu. Wskutek tego wytwórczość przewyższa rzeczywisty popyt i zapasy wzrastają. W 4 pierwszych miesiącach b. r. produkcja cynku wyniosła 604 tys. t—wobec 589 tys. t w analogicznym okresie ub. r. Cena cynku na rynku wewnętrznym Stanów Zjedn. utrzymała się na dotychczasowym poziomie 4.50 cts. za lb.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga—terminowe): miedź standard zwykowała o £ $\frac{5}{16}$ wzgl.

$\frac{7}{8}$, miedź elektrolityczna i rafinowana podniosły się w cenie o £ $\frac{3}{4}$, cyna zyskała na kursie £ $2\frac{3}{4}$ wzgl. straciła $\frac{1}{4}$, ołów zwykował o £ $\frac{1}{4}$ wzgl. $\frac{3}{16}$, cynk pozostał bez zmiany wzgl. zwykował o £ $\frac{3}{16}$, srebro straciło na kursie d $2\frac{1}{16}$ wzgl. $2\frac{1}{8}$ na uncji, a złoto podrożało o sh $0\frac{1}{2}$ na uncji, cena innych metali pozostała bez zmiany.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali w £ za 1016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. $20'' \times 14'' \times 0.24$ m., platyny—w £ za uncję, złota w sh za uncję i srebra—w d za uncję.

Metal	Poprzedni Okres sprawozdawczy:			
	okres ultimo	maksi- mum	mini- mum	ultimo
Miedź				
standart:				
kasa . 41 $\frac{7}{16}$ - $\frac{1}{2}$	42 $\frac{7}{16}$	41 $\frac{1}{2}$	42 $\frac{5}{16}$ - $\frac{7}{16}$	
term. 41 $\frac{3}{4}$ - $\frac{7}{8}$	42 $\frac{3}{4}$	41 $\frac{7}{8}$	42 $\frac{11}{16}$ - $\frac{3}{4}$	
elektrol. 47-48	48 $\frac{3}{4}$	47	48 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$	
rafinow. 46 $\frac{3}{4}$ -48	48 $\frac{3}{4}$	46 $\frac{3}{4}$	47 $\frac{1}{2}$ -48 $\frac{3}{4}$	
Cyna:				
kasa . 227 $\frac{1}{4}$	230	227 $\frac{1}{4}$	229 $\frac{3}{4}$ -30	
term. . 224 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{4}$	225	224	224 $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$	
Ołów:				
kasa . 14 $\frac{7}{16}$ - $\frac{1}{2}$	14 $\frac{15}{16}$	14 $\frac{7}{16}$	14 $\frac{11}{16}$ - $\frac{3}{4}$	
term. . 14 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{16}$	14 $\frac{15}{16}$	14 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{11}{16}$ - $\frac{3}{4}$	
Cynk:				
kasa . 13 $\frac{3}{4}$ -14 $\frac{1}{16}$	14 $\frac{9}{16}$	13 $\frac{7}{8}$	13 $\frac{15}{16}$ -14 $\frac{1}{16}$	
term. . 14 $\frac{1}{16}$	14 $\frac{9}{16}$	14	14 $\frac{1}{16}$ - $\frac{1}{4}$	
Glin:				
dla kraju	94	94	94	94
„ zagr.	95	95	95	95
Nikiel:				
dla kraju	180-185	185	180	180-185
„ zagr.	180-185	185	180	180-185
Blacha:				
biała . .	20 $\frac{1}{4}$	20 $\frac{1}{4}$	20 $\frac{1}{4}$	20 $\frac{1}{4}$
Platyna:				
„spong” .	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$
Srebro:				
kasa . .	21 $\frac{1}{2}$	21 $\frac{3}{16}$	19 $\frac{3}{8}$	19 $\frac{7}{16}$
term. . .	21 $\frac{3}{16}$	21	19 $\frac{1}{16}$	19 $\frac{1}{16}$
Złoto .	148.5 $\frac{1}{2}$	148.6 $\frac{1}{2}$	148.5	148.6

—Ceny starych metali nie uległy w okresie sprawozdawczym żadnej zmianie. Ceny hurtowe loco Paryż w dn. 26/VI 1939 r. były następujące (we fr. za 100 kg; w nawiasach — ceny z dn. 12/VI 1939 r.): miedź 520 (520), brąz 490 (490), mosiądz 270 (270), ołów 215 (215), cynk 165 (165).

PRZEDRUK DOZWOLOWY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 51266 (Red.), 51273 i 53535 (Adm.), 51250 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZA GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, $\frac{1}{2}$ str. — 200, $\frac{1}{4}$ str. — zł 125, $\frac{1}{8}$ str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, $\frac{1}{2}$ str. — zł 110, $\frac{1}{3}$ str. — zł 80, $\frac{1}{4}$ str. — zł 70, $\frac{1}{8}$ str. — zł 55, $\frac{1}{16}$ str. — zł 40, $\frac{1}{32}$ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor: **EDMUND CZAPLICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMAREKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Florianka”, Spółka Akcyjna w Krakowie

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się dn. 29 lipca 1939 r. o godz. 11 w biurze Zarządu Towarzystwa w Krakowie przy ul. Basztowej L. 6 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r. i powzięcie uchwał w sprawie wyników bilansowych;
- 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 4) Uzupełnienie składu Zarządu (§§ 28, 29 statutu) i Rady Nadzorczej (§§ 37, 38 statutu);
- 5) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1939 r.;
- 6) Zezwolenie członkom władz Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeń „Florianka”, S. A. w Krakowie, na uczestniczenie we władzach innych Towarzystw ubezpieczeń.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Zarządowi Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1658

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polskie Radio” w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 31 lipca 1939 r. o godz. 17 w Warszawie w lokalu Spółki przy ul. Mazowieckiej 5 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za rok operacyjny 1938/39 oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za r. op. 1938/39;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, rachunku strat i zysków oraz udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 6) Podział zysków;
- 7) Wybory członków Rady na miejsce ustępujących;
- 8) Wybory członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i delegatów Rady Nadzorczej oraz członków Komisji Rewizyjnej;
- 10) Sprzedaż placu w Łodzi. 1634

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Cegła”

podaje do wiadomości, że w dn. 8 sierpnia 1939 r. o godz. 12 w Grębocinie pow. toruńskiego w lokalu Spółki odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i r-ku strat i zysków za rok 1938;
- 2) Udzielenie władzom Spółki skwitowania z dotychczasowych czynności;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Zgromadzenia. 1663-28-29

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Nasz Sklep-Urania”, Spółka Akcyjna

niniejszym podaje do wiadomości, że — zgodnie z powziętą na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 19 czerwca 1939 r. uchwałą o podwyższeniu kapitału akcyjnego następującej treści:

„1) Podwyższenie kapitału nastąpi drogą emisji 4 000 (czterech tysięcy) nowych akcji imiennych wartości nominalnej po złotych 100 (sto) każda, z tym, że akcje te zostaną uprzywilejowane, tj., że każdej akcji będą przysługiwały 2 (dwa) głosy, 2) prawo poboru nowoemitowanych akcji przysługiwać będzie dotychczasowym akcjonariuszom, 3) nowoemitowane akcje uczestniczyć będą w dywidendzie od dn. 1 (pierwszego) kwietnia bieżącego 1939 roku oraz 4) Zarząd Spółki zostaje upoważniony do: określenia terminu otwarcia i zamknięcia subskrypcji oraz oznaczenia ceny emisyjnej”

przyjmuje zapisy na akcje nowej emisji

na następujących warunkach:

- 1) Cena emisyjna nowych akcji imiennych wynosi zł 100 za jedną akcję;
- 2) Dotychczasowi akcjonariusze mają prawo pobrania dwóch akcji na każde posiadane 5 akcji em. konwersyjnej na okaziciela wartości nominalnej zł 100 każda;
- 3) Wpłata na nowe akcje winna być dokonana w pełnej wysokości ceny emisyjnej w siedzibie Zarządu firmy „Nasz Sklep Urania”, Sp. Akc., w Warszawie przy ul. Siennej Nr 15 w terminie do dn. 2 sierpnia 1939 r. włącznie do godz. 12;
- 4) W razie niewykonania prawa poboru nowych akcji przez akcjonariuszów do wyżej oznaczonego terminu Zarząd — zgodnie z przepisami art. 437 K. D. — przydzieli nowe akcje według swego uznania. 1629-27-28-29

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polski Fiat”, Spółka Akc.

podaje do wiadomości, że w dn. 28 lipca 1939 r. o godz. 12 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Sapieżyńskiej Nr 6 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Podział części zysku, pozostawionego do dyspozycji PP. Akcjonariuszów na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 14 czerwca b. r.;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, najpóźniej do dn. 21 lipca 1939 r. włącznie do godz. 4 po poł., złożyć swe akcje w siedzibie Spółki Polski Fiat, S. A. w Warszawie, Sapieżyńska 6. 1616-27-28

II OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 441 § 1 Kodeksu Handlowego

Zarząd Banku Dyskontowego Warszawskiego, Spółki Akcyjnej

zawiadamia, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 10 czerwca 1939 r.

kapitał akcyjny Spółki został obniżony

z zł 10 000 000 do zł 7 110 000 przez umorzenie 28 900 akcji, będących w posiadaniu Banku.

Wierzyciele Spółki, nie zgadzający się na obniżenie kapitału akcyjnego, mogą wnieść sprzeciw w ciągu trzech miesięcy od daty niniejszego ogłoszenia.

**Bank Dyskontowy Warszawski,
Spółka Akcyjna**

1656

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 155 397'92; Nieruchomości (budynki): a) fabryczne zł 363 333'29, b) gospodarcze zł 37 662'22; Ruchomości: 1) Urządzenia techniczne zł 466 309'83; 2) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 500 00, b) martwy zł 24 166'94; Razem majątek stały zł 1 047 370'20; II. Majątek płynny: Kasa zł 14 944'70; Kasa fabryczna zł 387'02; Banki zł 63 931'24; Papiery wartościowe zł 25 422'50; Weksle (w porfelu) zł 185 655'69; Weksle w inkasie zł 17 034'10; Weksle w walucie obcej zł 339'30; Materiały: a) przędza i surowce zł 265 961'36, b) przędza i surowce w drodze zł 10 548'66, c) przędza i surowce do odbioru zł 1 223'55, d) materiały pomocnicze zł 2 623'58; Półfabrykaty zł 18 477'42; Towary zł 436 263'18; Dłużnicy (odbiorcy) zł 509 721'18; Saldo do spisania w r.n. zł 41 186'76; Należności wątpliwe zł 13 736'66; (Dostawcy) salda debetowe zł 580'37; Różni zł 156 593'55; Sumy przechodnie zł 6 982'50; Zarachowania na bonifik. dostawców zł 925'94; Zaliczki zł 590'00; Weksle protestowane zł 6 537'85; Należn. wątpliwe zł 4 640'54; Razem majątek płynny zł 1 784 307'65; **Ogółem stan czynny zł 2 831 677'85**

Sumy pozabilansowe. — Różni za zobowiązania hipoteczne zł 16 700'00; Weksle żyrowane w obiegu zł 410 582'31.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy; pozostałość z ub. r. zł 537 534'15, przeniesienie zł 200 000'00, dopisano w b. r. zł 4 159'59, pozostałość zł 341 693'74; Razem kapitały własne zł 1 341 693'74; II. Kapitał amrtyzacyjny; pozostałość z ub. roku zł 571 192'91, spisano w b. r. zł 19 372'30, dopisano w b. r. zł 38 405'89, pozost. zł 590 226'50; III. Zobowiązania: Wierzyciele (dostawcy) zł 327 315'58; Za materiały w drodze i do odbioru zł 11 772'21; (Odbiorcy) salda kredytowe zł 2 820'96; Różni zł 38 686'16; Sumy przechodnie: a) bonifik. i potr. 1938 r. zł 41 186'76, b) zarachow. na należn. wątpl. — otwarte i protesty — zł 18 377'20, c) niewypłacone koszty i in. zł 10 464'87, razem zł 70 028'83; Niewypłacona dywidenda zł 8 400'00; Akcjonariusze za niepodjęty kapit. zakł. zł 110 000'00; Akcepty zł 250 000'00; Razem zobowiązania zł 819 023'74; Zysk zł 80 733'87; **Ogółem stan bierny zł 2 831 677'85.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje udzielone zł 16 700'00; Zobowiązania za żyra zł 410 582'31.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 37 272'54.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 289 970'89; Koszty fabrykacji zł 2 476 140'43; Koszty sprzedaży (prowizja) zł 75 762'96; Podatki państwowe i komunalne zł 79 466'48; Odpisy amortyzacyjne zł 38 405'89; Odpisy z rachunku odbiorców zł 12 354'42; Procenty zł 30 821'03; Zysk zł 80 738'87; **Razem zł 3 083 655'97.**

MA. — Nadwyżka z rachunku towarów zł 3 069 315'74; Wpływ kwot, odpisanych w latach ubiegłych zł 983'68; Różnice kursowe zł 3 772'24; Różnica odpisanej amortyzacji zł 5 886'28; Różne zyski zł 3 698'03; **Razem zł 3 083 655'97.** 1654

II OGŁOSZENIE

Zarząd Pomorskich Zakładów Ceramicznych, Spółka Akcyjna

w G r u d z i ą d z u

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 lipca 1939 r. o godz. 19 w lokalu Biura Sprzedaży w Warszawie, ul. Wiejska 12 m. 2, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem :

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań bilansu, r-ku strat i zysków za rok 1938 oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych; 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium; 5) Wybór nowego członka Zarządu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Wybór pełnomocnika do zawierania z członkami Zarządu umów na eksploatację przez Spółkę patentów i licencji, jak również do zawierania z nimi innych umów, nie wyłączając umów kupna i sprzedaży nieruchomości; 8) Wolne wnioski.

1632-27-28

Bilans-na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały zł 670 689'32; Maszyny i urządzenia zł 891 374'63; Razem zł 1 652 063'95; Majątek płynny: Gotówka i walory zł 53 171'62; Towary i materiały zł 437 914'68; Dłużnicy zł 946 587'74; Dłużnicy wątpliwi zł 34 567'28; Sumy przechodnie zł 5 653'64; **Razem zł 3 039 958'91.**

PASYWA. — Kapitały własne zł 1 197 672'32; Kapitał amortyzacyjny zł 974 717'07; Zobowiązania: Banki zł 104 654'45; Wierzyciele zł 382 168'09; Długoterminowe kredyty zł 281 023'91; Zobowiązania specjalne zł 72 373'34; Zobowiązania warunkowe zł 9 833'67; Sumy przechodnie zł 281'10; Zysk zł 17 234'96; **Razem zł 3 039 958'91.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 318 657'53; Zakup i koszty fabrykacji zł 1 640 489'85; Koszty sprzedaży i prowizje zł 499 063'08; Koszty kredytów zł 66 103'84; Podatki państwowe i komunalne zł 38 786'88; Świadczenia socjalne zł 48 148'97; Odpisy na amortyzację zł 61 417'63; Utrzymanie i remont nieruchomości zł 7 171'13; Odpisy na straty wg załączników zł 152 329'23; Zysk zł 17 324'96; **Razem zł 2 849 403'10.**

ZYSKI. — Sprzedaż zł 2 802 832'06; Różnice kursowe zł 1 698'87; Komorne zł 20 822'72; Różne wpływy zł 24 049'45; **Razem zł 2 849 403'10.** 1651

Boryslawska Spółka Akcyjna Przetworów Oleju Skalnego

Bilans zamknięcia po dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — 1) Grunty zł 5 000'00; 2) Budynki i urządzenia zł 382 935'23; Rymesy zł 770'74; 4) Dłużnicy zł 16 581'45; 5) Zapasy zł 6 732'25; 6) Strata zł 322 855'00; **Razem zł 734 874'67.**

1) Niewykorzystana gwarancja Powszechnego Banku Związkowego zł 48 470'01.

PASYWA. — 1) Kapitał akcyjny zł 309 400'00; 2) Kapitał rezerwowy zł 13 492'30; 3) Kapitał amortyzacyjny zł 138 485'32; 4) Powszechny Bank Związkowy w Polsce S. A. zł 236 420'00; 5) Wierzyciele: Polski Eksport Naftowy, Lwów zł 37 077'05; **Razem zł 734 874'67.**

1) Niewykorzystana gwarancja Powszechnego Banku Związkowego zł 48 470'01.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Strata zł 322 855'00.

MA. — zł 322 855'00. 1653

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Orzeł”, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 31 lipca b. r. o godz. 5 po poł. w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego S. A. w Warszawie przy ul. Fredry Nr 8 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Reasumcja uchwał Zwyczajnych Walnych Zgromadzeń z dn. 15 czerwca 1936 r. i z dn. 15 czerwca 1937 r., dotyczących punktów 4 i 5 porządków dziennych tychże Zgromadzeń; 3) Wolne wnioski Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone Zarządowi z zachowaniem art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze posiadający akcje na okaziciela, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub zaświadczenia depozytowe co najmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Warszawie przy ul. Ś-to Krzyskiej 30 lub w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. w Warszawie przy ul. Fredry Nr 8. 1666

III OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Domu Handlowego Daniel Kraushar, Spółka Akc.

w l i k w i d a c j i

zawiadamiają po raz trzeci

o postawieniu Spółki w stan likwidacji

z dn. 1 stycznia 1939 r. i wzywają zainteresowanych do zgłoszenia wierzytelności w ciągu sześciu miesięcy w siedzibie Warszawa, Żórawia 22. 1660

Austriacka Spółka Akcyjna
Towarzystwo Akcyjne dla Fabrykacji Śrub i WYROBÓW KOTYCH
Brevillier S-ka i A. Urban Synowie
Ustroń (Śląsk Cieszy.)

Ogólny bilans majątkowy z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty RM 1 381 705'27; 2) Budynki biurowe, mieszkalne i gospodarcze RM 1 218 902'92; 3) Budynki fabryczne RM 1 257 235'74; 4) Maszyny i urządzenia maszynowe RM 930 385'41; 5) Narzędzia i wyposażenie ruchu RM 204 340'52; 6) Siły wodne RM 341 559'21; 7) Udziały RM 811 604'90; Razem RM 6 145 733'97; II. Majątek płynny: 1) Surowce, materiały pomocnicze i pędne RM 1 952 214'62; 2) Półfabrykaty RM 853 092'54; 3) Towary gotowe RM 1 646 990'13; Razem RM 4 452 297'29; 4) Papiery wartościowe RM 149 880'18; 5) Własne akcje RM 265 991'21; Razem RM 415 871'39; 6) Dłużnicy: a) przedpłaty dla dostawców RM 65 936'26, b) należności za dostawy towarowe RM 2 749 845'76, c) należności od przedsiębiorstw koncernowych RM 253 929'26, d) inne należności RM 322 589'58, razem RM 3 392 300'86; 7) Weksle RM 25 012'71; 8) Gotówka łącznie z gotówką na kontach w Banku Rzeszy i P. K. O. RM 109 912'88; 9) Inne należności na kontach bankowych RM 539 927'61; Razem RM 6 748 853'20; III. Pozycje przechodnie RM 140 204'82.

Gwarancje i poręki (suma pozabilansowa) RM 608 940'57.

Ogółem suma bilansowa RM 15 221 261'53.

PASYWA. — I. Kapitał akcyjny, 96 000 sztuk akcji po nom. w. szyl. 150'00 = szyl. 14 400 000'00 = RM 9 600 000'00; II. Fundusz rezerwowy (rezerwa kapitałowa I) RM 1 694 930'45; III. Rezerwy: 1) na zobowiązania podatkowe RM 992 429'02, 2) na należności z tytułu odpraw i pensyj RM 200 000'00, 3) na straty kursowe RM 200 000'00, razem RM 1 392 429'02; IV. Zobowiązania: 1) wobec dostawców (w tym z tytułu akceptów RM 262 376'18) RM 919 654'34, 2) wobec kas zapomogowych urzędników i robotników RM 109 424'33, 3) przedpłaty od odbiorców RM 29 515'12, 4) inne zobowiązania RM 157 211'72, razem RM 1 215 805'51; V. Pozycje przechodnie RM 259 701'05; VI. Zysk: przeniesienie z 1937 r. RM 295 140'66, za rok 1938 RM 763 254'84, razem RM 1 058 395'50.

Gwarancje i poręki (suma pozabilansowa) RM 608 940'57

Ogółem suma bilansowa RM 15 221 261'53.

Ogólny rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — I. Zużycie surowców, materiałów pomocniczych i pędnych RM 5 742 789'33; II. Robocizna i pensje RM 4 034 106'36; III. Wydatki socjalne: a) ustawowe RM 430 176'65, b) dobrowolne RM 273 288'32, razem RM 703 464'97; IV. Odsetki RM 13 144'17; V. Podatki i opłaty RM 879 479'28; VI. Odpisy RM 750 501'53; VII. Inne wydatki RM 966 853'38; VIII. Straty kursowe RM 755 078'23; IX. Rezerwy RM 200 000'00; X. Zysk: przeniesienie z 1937 r. RM 295 140'66, za rok 1938 RM 763 254'84, razem RM 1 058 395'50; **Ogółem RM 15 103 812'75.**

MA. — I. Przeniesienie zysku z 1937 r. RM 295 140'66; II. Zysk brutto na rachunku towarów RM 14 808 672'09; **Ogółem RM 15 103 812'75**

Wiedeń, dn. 15 czerwca 1939 r.

Specjalny bilans dla Polski z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty, fabryka w Ustrońiu z 628 670'68; Fabryka w Sporyszu z 134 565'19; Razem z 763 235'87; 2) Budynki: a) fabryczne Ustroń z 785 975'23, Sporysz z 400 479'33, razem z 1 186 454'56; b) mieszkalne i gospodarcze: Ustroń z 504 445'62, Sporysz z 353 744'30, inne z 518 828'53, razem z 1 377 018'45; 3) Maszyny: Ustroń z 1 513 068'31, Sporysz z 1 648 133'78, razem z 2 981 202'09; 4) Narzędzia i przybory: Ustroń z 62 816'89, Sporysz z 39 999'53, razem z 102 816'42; 5) Urządzenia fabryczne: Ustroń z 363 260'04, Sporysz z 136 009'62, razem z 499 269'66; 6) Siła wodna: Ustroń z 215 000'00, Sporysz z 158 176'47, razem z 373 176'47; 7) Ruchomości: Ustroń z 143 358'55, Sporysz z 32 785'58, inne z 111 237'21, razem z 287 381'34; 8) Patenty z 17 237'52, razem z 17 237'52; Razem fabryka w Ustrońiu z 4 233 832'84, fabryka w Sporyszu z 2 723 893'90, inne z 630 065'74; Razem z 7 587 792'38; II. Majątek płynny: 1) Gotówka: a) w kasach z 5 733'21, b) w P. K. O. z 32 088'94, c) w bankach z 814 894'47, razem z 852 716'62; 2) Papiery wartościowe z 105 027'95; 3) Weksle: a) w portfelu z 49 332'32, b) w inkasie z 400'00, razem z 49 732'32; 4) Materiały surowe, pomocnicze i pędne z 1 335 957'51; 5) Półfabrykaty z 804 803'56;

6) Towary gotowe z 1 449 611'44; 7) Dłużnicy: a) należności z tytułu umów kartelowych: 1) z operacji handlowych z 484 464'01, 2) z operacji finansowych z 80 525'00, razem z 564 989'01, b) odbiorcy z 1 250 369'98, c) dostawcy z 32 440'02, d) różni z 34 809'07, razem z 1 882 608'08; 8) Sumy przechodnie czynne z 27 582'50; Razem majątek płynny z 6 508 039'98.

9) Gwarancje (suma pozabilansowa) z 732 039'50.

Razem aktywa z 14 095 832'36.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał inwestycyjny z 3 925 297'37; II. Kapitał amortyzacyjny: amortyzacje za lata poprzednie z 3 334 267'53, odpisano w roku 1938 z 135 140'91, różnica z 3 199 126'62, dopisano w 1938 r. z 721 469'92, razem z 3 920 596'54; III. Zobowiązania: a) Wierzyciele: 1) dostawcy z 226 012'95, 2) odbiorcy z 16 857'50, 3) różni z 132 151'65, razem z 375 022'10; b) Zobowiązania wobec zakładu macierzystego z 2 564 251'86; f) Fundusze i zobowiązania specjalne: 1) a) rezerwa na podatek dochodowy 1937 r. z 220 000'00, b) rezerwa na pod. doch. 1938 r. z 354 000'00, c) rezerwa na pod. doch. 1939 r. z 600 000'00; 2) rezerwa towarowa i materiałowa z 1 200 000'00; 3) a) fundusz zapomogowy urzędników z 72 246'21, b) fundusz zapomog. robotników z 121 881'86, razem fundusze z 2 568 128'07; d) Sumy przechodnie bierne z 106 943'53; Razem zobowiązania z 5 614 345'56; IV. Czysty zysk za rok 1938 z 635 592'89.

V. Gwarancje (suma pozabilansowa) z 732 039'50.

Razem pasywa z 14 095 832'36.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych z 2 564 251'86. Zobowiązania z tytułu żyra (weksle zdyskontowane) z 169 565'59.

Specjalny rachunek strat i zysków dla Polski
z dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Fabrykacja: Zużycie materiałów z 3 184 313'89; Robocizna produkcyjna z 857 197'72; Koszty fabrykacji z 1 738 861'18; Razem z 5 780 372'79; Koszty sprzedaży i Zarządu z 791 303'94; Odsetki z 11 070'53; Ubezpieczenia społeczne z 286 904'50; Podatki z 761 833'74; Odpisy amortyzacyjne z 721 469'92; Czysty zysk za rok 1938 z 635 592'89; **Razem suma strony „winien” z 8 988 548'31.**

ZYSKI. — Zysk brutto na towarach z 8 650 554'39; Większy zapas towarowy z 337 993'93; **Razem suma strony „ma” z 8 988 548'31.**

Ustroń, dn. 31 grudnia 1938 r.

1650

II OGŁOSZENIE

K. Seipelt i S-ka Sprzedaż Hurtowa, Spółka Akcyjna

w Pabianicach, Traugutta 4, w likwidacji

donosi w myśl art. 449 K. H.

o otwarciu likwidacji

a zarazem wzywa wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

Likwidatorzy:

(—) S. Kostowski
Łódź, Wigury 6

(—) S. Dworman
Łódź, Piotrkowska 222
1577-26-28-30

I OGŁOSZENIE

Powołując się na art. 441 K. H.

Zarząd Spółki Towarzystwo Eksploatacji Terenów, Spółka Akc.

w Warszawie, ul. Zgoda 6

ogłasza po raz pierwszy, że w wyniku reasumacji bilansów za ubiegłe lata operacyjne 1930/1/2/3/4/5/6 7/8 — Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki z dn. 30 czerwca 1939 r. uchwaliło

obniżyć kapitał akcyjny Spółki

do sumy z 150 000, tj. do wysokości, zgodnej z nowymi (poprawionymi) bilansami za te same lata operacyjne, i wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie wnieśli swe sprzeciw w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

1665-28-29-32

ZARZĄD

Włocławska Fabryka Papieru, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 112 211'75; Budynki mieszkalne zł 234 369'54; Budynki fabryczne zł 248 601'38; Budynki gospodarcze zł 34 521'73; Maszyny i urządzenia techniczne zł 825 851'83; Inwentarz zakładowy: a) żywy zł 2 895'00, b) wozy i uprzęż zł 4 795'72, c) ruchomości biurowe zł 5 326'56; Majątek płynny: Gotówka w kasie fabrycznej zł 1 645'39; Gotówka w kasie Zarządu zł 2 014'75; Gotówka w bankach zł 4 429'12; Weksle zł 4 707'40; Papiery procentowe zł 9 680'00; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 256 524'00; Materiały: a) surowce zł 106 838'00, b) pomocnicze i pędne zł 10 251'53, c) towary w drodze zł 392'28; Towary gotowe zł 42 618'57; Półfabrykaty zł 23 301'12; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 11 196'13, b) dostawcy zł 4 259'73, c) różni zł 23 558'39, d) Centropapier w likwidacji zł 6 716'87, e) Biuro Sprzedaży Pap. Szren. Rozrach. zł 41 777'58; Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 1 110'00; b) różni zł 542'50, c) awanse zł 2 113'50; Strata za 1938 r. zł 39 457'60; **Razem aktywa zł 2 061 707'97.**

Różni za depozyty zł 302 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 244 830'00; Kapitał rezerwowy: saldo z roku ubiegłego zł 65 979'61, dopisano w roku spraw. zł 774'26, razem zł 66 753'87; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 860 370'43, dopisano w roku spraw. zł 19 056'84, razem zł 879 427'27; Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 7 186'00, b) akcepty zł 170 272'60, c) pożyczka hipoteczna zł 71 280'00, d) różni zł 53 931'15, e) odbiorcy zł 50'07, f) dostawcy zł 67 977'01; **Razem pasywa zł 2 061 707'97.**

Weksle i papiery depozytowe zł 302 000'00.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 117 487'00; Koszty fabrykacji zł 706 394'66; Koszty sprzedaży zł 9 358'58; Koszty kredytów zł 20 495'09; Koszty handlowe zł 39 098'71; Koszty ubezpiecz. od ognia zł 4 427'48; Podatki państwowe i komunalne zł 25 411'99; Świadczenia socjalne zł 23 991'14; Strata Centropapieru zł 7 223'13; Strata na koniach zł 1 470'00; Strata na należnościach nieściągalnych zł 1 276'90; Odpisy amortyzacyjne zł 19 056'84; **Razem zł 975 691'52.**

ZYSKI. — Wartość produkcji w roku 1938 zł 928 424'46; Różnica kursu zł 7 809'46; Strata za rok 1938 zł 39 457'60; **Razem zł 975 691'52.**

Zobowiązania zagraniczne wynoszą zł 121 812'12 1674

Fabryka i Pralnia Bielizny „Opus”, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Nieruchomości zł 315 378'46; Maszyny i urządzenia zł 374 450'97; Ruchomości zł 29 936'98; II. Majątek płynny: Kasa zł 19 950'20; Banki zł 5 024'56; Dostawcy zł 113 811'36; Weksle i inkaso zł 57 021'35; Odbiorcy zł 685 832'29; Papiery wartościowe zł 10 136'00; Towary (remanent) zł 785 994'81; Różni zł 45 547'11; **Ogółem zł 2 443 084'09.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 160 000'00; Kapitał zapasowy zł 35 536'50; Kapitał zapasowy specjalny zł 10 932'27; II. Kapitał amortyzacyjny zł 344 608'69; III. Zobowiązania: Wierzyciele zł 588 668'59; Skład konsygnacyjny w Katowicach zł 6 698'30; Sprzedaż komisowa zł 102 498'80; Zysk za 1938 r. zł 194 140'94; **Ogółem zł 2 443 084'09.**

Sumy pozabilansowe. — 1) Gwarancje hipoteczne zł 431 643'87; 2) Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 208 015'23.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

Dochód brutto zł 2 753 115'38; Wydatkowano zł 2 558 974'44; Zysk zł 194 140'94.

Zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 18 kwietnia 1939 r. 1657

Korzystajcie z poczty lotniczej !!!

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Przemysłowe Drzewne i Metalurgiczne „Horacy”, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 lipca 1939 r. o godz. 14 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego w gmachu hipoteki przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Powzięcie uchwały o zużyciu wykazanego zysku; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia dla tychże; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Królewskiej Nr 35 najdalej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, określone w art. 399 Kodeksu Handlowego. 1688

Steyr Daimler Puch w Polsce, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 107 733'20; Ruchomości zł 3 700'00; Kasa zł 14 448'44; P. K. O. zł 13 329'55; Papiery wartościowe zł 768'00; Weksle i listy płatnicze zł 430 915'56; Towary zł 265 343'32; Dłużnicy zł 683 535'66; Rachunek strat i zysków zł 13 778'66; **Razem zł 1 533 552'39.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 160 000'00; Kapitał rezerwowy zł 3 200'00; Kaucje Zarządu zł 800'00; Wierzyciele zł 992 879'88; Rachunek rozliczeniowy odbiorców waptliwych zł 4 354'45; Delcredere za dłużników waptliwych Steyr Daimler Puch A. G., Wiedeń zł 372 318'06; **Razem zł 1 533 552'39.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Przeniesienie straty z roku 1937 zł 38 895'83; Koszty ogólne zł 261 596'03; Koszty ogólne warsztatów zł 34 539'84; Świadczenia socjalne zł 9 994'14; Podatki zł 57 258'21; Ruchomości zł 973'00; Należności wątpliwe zł 814'91; **Razem zł 404 071'96.**

ZYSKI. — Zysk brutto na sprzedaży zł 378 087'43; Zysk na odsetkach zł 7 793'03; Zysk na różnicy kursu zł 4 412'84; Przeniesienie straty z roku 1937 zł 38 895'83, mniej zysk za rok 1938 zł 25 117'17 — zł 13 778'66; **Razem zł 404 071'96.** 1677

Motor Polski, Spółka Akcyjna w Żninie

Bilans za 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 95 250'00; Urządzenie fabryki zł 39 640'25; Efekty i udziały zł 1 165'81; Kasa zł 182'44; Banki zł 331'77; Dłużnicy zł 13 513'68; Weksle protestowane zł 196'55; Należności w windykacji zł 39 971'27; Składy konsygnacyjne zł 152'46; Fabrykacja zł 54 366'60; Wierzyciele za gwarancje zł 3'00; Akcje w depozycie zł 27 240'00; Straty za lata ubiegłe zł 75 278'57; **Razem zł 347 292'40.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 150 000'00; Fundusze amortyzacyjne zł 72 121'29; Banki zł 44 634'93; Wierzyciele zł 14 859'56; Zaległe pensje zł 25 000'00; Hipoteki zł 4 571'12; Akcepty zł 7 423'00; Depozytariusze zł 27 240'00; Zyski zł 1 442'50; **Razem zł 347 292'40.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Amortyzacja nieruchomości zł 1 688'50; Zużyty materiał zł 39 657'12; Robocizna, pensje i utrzymanie Zarządu zł 20 050'89; Podatki i świadczenia socjalne zł 12 986'30; Odsetki i koszty handlowe zł 8 124'68; Utrzymanie samochodu zł 914'65; Straty na dłużnikach zł 2 948'24; Zysk za 1938 r. zł 1 442'50; **Razem zł 87 812'88.**

ZYSKI. — Sprzedaż zł 85 409'95; Administracja domu zł 1 002'93; Nadzwyczajne zyski zł 1 400'00; **Razem zł 87 812'88.** K. Urbański Zarząd. 1676

Cukrownia „Wozuczyn“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 marca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty fabryczne zł 163 626'80; Budynki (fabryczne zł 811 692'52, gospodarcze zł 133 296'00, mieszkalne zł 467 268'00) zł 1 412 256'52; Urządzenia techniczne (maszyny, aparaty i urządzenia tech. zł 2 310 073'53, urządzenia na gruncie, tabor kolejowy i drogi bite zł 274 043'24) zł 2 584 116'77; Inwentarz zakładowy i biurowy (żywy zł 36 000'00, martwy ruch. zł 341 211'01) zł 377 211'01; Dobra ziemskie (grunty zł 737 961'46, budynki gospodarcze zł 181 039'07, budynki mieszkalne zł 23 286'67) zł 942 287'20; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 24 553'24; Papiery procentowe zł 74 925'03; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 130 377'84; Materiały pomocnicze i pędne zł 240 524'49; Gotowe wyroby (cukier zł 1 378 186'13, melas zł 26 042'93, produkty gospod. roln. zł 31 191'94) zł 1 435 421'00; Dłużnicy (plantatorzy zł 138 599'73, plantatorzy wątpliwi zł 6'00, różni zł 34 028'20, banki zł 1 067 169'05) zł 1 239 802'98; **Ogółem zł 8 625 102'88.**

Gwarancje i kaucje zł 1 371 000'00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 400 000'00; Kapitał zapasowy (saldo z 1937/38 r. zł 1 158 692'77, dopis. w roku sprawozdawczym zł 41 467'42) zł 1 200 160'19; Kapitały rezerwowe (rezerwa specjalna zł 704 181'45, rezerwa podatkowa zł 109 213'43, rezerwa inwestycyjna zł 196 315'06) zł 1 099 709'94; Razem zł 4 609 870'13; Kapitał amortyzacyjny (saldo z 1937/38 r. zł 3 294 671'62, odpisano w roku sprawozdawczym zł 1 762'43, dopisano w roku sprawozdawczym zł 89 718'57) zł 3 382 627'76; Zobowiązania: Wierzyciele (weksle zł 124 000'00, banki zł 39 239'57, plantatorzy zł 2 275'40, różni zł 75 485'56, opłaty wywozowe od cukru eksportowego 1923/24 zł 5 912'31) zł 246 912'84; Dywidenda niepodniesiona zł 222'50; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 12 262'86; Zysk po potrąceniu 10% na kapitał zapasowy zł 373 206'79; **Ogółem zł 8 625 102'88.**

Gwarancje i kaucje zł 1 371 000'00.

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1938/39

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 137 321'11; Koszty fabrykacji zł 2 106 194'94; Koszty sprzedaży cukru zł 32 938'19; Podatki państwowe i komunalne zł 98 119'08; Odpisy na umorzenia (amortyzacja) zł 89 718'57; Koszty przynależności do związków i organizacji zł 23 418'45; Strata jako umowne świadczenie z tytułu przyjęcia akcji Banku Handlowego S. A. w Warszawie zł 1 804'00; Ubezpieczenie od ognia budynków, maszyn, materiałów i inne zł 9 147'79; Koszty ubezpieczenia od ognia cukru, magazynowanie i ekspedycja cukru zł 19 774'24; Koszty kredytów, procenty i prowizje zapłacone zł 9 849'11; Wartość remanentów kamp. 1937/38 r. (cukru i melasu) zł 1 492 695'09; Zysk zł 414 674'21; **Ogółem zł 4 435 654'78.**

MA. — Wpływy za sprzedany cukier wewnętrzny i eksportowy w okresie od dn. 1/IV 1938 r. do dn. 31/III 1939 r. zł 2 861 989'80; Wartość remanentów cukru wewnętrznego i eksportowego w dn. 31/III 1939 r. zł 1 378 186'13; Ze sprzedaży melasu zł 57 065'42; Wartość remanentu melasu w dn. 31/III 1939 r. zł 26 042'93; Ze sprzedaży wyśłodków zł 20 927'88; Zysk na gospodarstwie rolnym zł 24 899'54; Procenty i dywidenda od papierów wartościowych — otrzymane zł 53 663'50; Niepodniesiona w terminie statutowym dywidenda za rok operacyjny 1932/33 zł 20'00; Różnice na kursie akcji i papierów procentowych zł 12 198'96; Wpływy z uprzednio odpisanych należności zł 542'32; Różnica kursowa na spłacie Skarbowi Państwa zł £ 118.12 z tyt. opłat. wywóz. kamp. 1923/24 zł 118'30; **Ogółem zł 4 435 654'78.**

1667

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Wyrobów Bawełnianych I. K. Poznańskiego w Łodzi

podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 24 maja 1939 r. kapitał akcyjny Spółki, wynoszący zł 28 465 000, na skutek umorzenia akcji własnych

został obniżony

o zł 605 000, tj. do sumy zł 27 860 000 i — w myśl art. 441 K.H. — wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty trzeciego ogłoszenia.

1558-25-28-31

Pierwsze Małopolskie Towarzystwo Rafinerii Spirytusu

Spółka Akcyjna we Lwowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 573 400'00; Realność Sygńówka zł 31 820'00; Budynki: a) fabryczne zł 1 722 224'47, b) gospodarcze zł 452 859'94, c) mieszkalne zł 659 299'35; Maszyny i aparaty zł 2 507 915'56; Beczki zł 10 998'00; Tereny kopalni „Natan” zł 204 604'67; Inwentarz i koszty wiercenia kopalni „Natan” zł 62 908'80; R-k inwentarza żywego zł 500'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie Lwów zł 1 210'78; Gotówka w kasie Borysław zł 427'45; Razem zł 1 638'23; Papiery wartościowe zł 28 770'29; Rymesy Lwów zł 1 547'20; Weksle Rafinerii w kopalni „Natan” zł 1 000'00; Remanenty: 1) Ingredience zł 44 514'41; 2) Adiustacje zł 22 152'54; 3) Flaszki zł 38 686'87; 4) Opał, smary zł 1 949'00; 5) Owies, siano, benzyna zł 110'28; 6) Likieri zł 24 073'16; Razem zł 131 486'26; Dłużnicy zł 484 543'16; III. Inne aktywa: Fundusz przejśc. różnic kursowych zł 10 329'39; Rk sum przechodnich zł 4 955'72; Strata 1938 r. zł 172 195'21; **Razem zł 7 062 996'25.**

Różni za kaucje zł 1 090 000'00; Różni za depozyt gwarancyjny zł 28 644'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 200 000'00; Kapitał zapasowy zł 60 997'80; Kapitał rezerwowy zł 264 984'96; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo na dz. 1/I 1938 r. zł 1 231 369'17, odpisano w r. sprawozdawczym zł 993'12, razem zł 1 230 376'06; III. Zobowiązania: Wierzyciele zł 1 844 352'96 i zł 2 320 689'58, razem zł 4 165 042'54; Akcepty zł 138 179'80; R-k sum przechodnich, Lwów zł 71'28; R-k sum przechodnich, Borysław zł 3 343'82, razem zł 3 415'10; **Razem zł 7 062 996'25.**

Udzielone zapisy kaucyjne zł 1 090 000'00; Depozyt gwarancyjny zł 28 644'00.

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Likieri, zapas w dn. 1/I 1938 r. zł i zapłacona w 1938 r. opłata monopolowa od sprzedanych wyrobów gatunkowych zł 38 312'96; Ingredience zł 1 677'60; Koszty sprzedaży zł 1 228'51; R-k kosztów rafinacji zł 13 434'27; Adiustacje zł 473'34; Flaszki zł 4'72; Utrzymanie auta i zaprzęgów zł 9 874'06; Konserwacja budynków i maszyn zł 14 068'30; Asekuracja zł 7 956'10; Koszty ogólne zł 86 835'27; Koszty utrzymania bocznicy kolejowej zł 3 016'87; Rk kosztów ruchu kopalni „Natan” zł 65 588'92; Odsetki zł 75 685'81; Podatki rządowe i komunalne zł 23 297'41; Rk nadzwyczajny strat i zysków inwentarzewych zł 1 114'44; Dubiosa i drobne wyśięgowania zł 8 857'74; R-k różnic kursowych zł 254'40; Płace, najmy i robocizna zł 87 180'23; Świadczenia społeczne zł 8 130'30; Koszty ruchu zł 86 038'57; **Razem zł 533 029'82.**

ZYSKI. — R-k sprzedaży likierów zł 13 067'89; Likieri — zapas zł 24 073'16; Rafinacja zł 267 472'09; Dzierżawy i najmy zł 42 739'87; R-k sprzedaży ropy i gazu zł 10 745'05; Najem beczek zł 598'06; R-k odzyskanych strat zł 2 138'49; Strata w 1938 r. zł 172 195'21; **Razem zł 533 029'82.** 1662

IOGŁOSZENIE

Ferrum, Spółka Akcyjna, Katowice II

zawiadamia, że w dn. 3 sierpnia 1939 r. o godz. 11 przed południem odbędzie się w siedzibie Spółki w Katowicach II

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu z działalności za okres gospodarczy od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za okres gospodarczy jak ad 1; 3) Udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi za okres gospodarczy jak ad 1; 4) Wolne wnioski.

Dla uzyskania prawa głosu i zgłaszania wniosków PP. Akcjonariusze winni złożyć w kasie Spółki w Katowicach II akcje lub poświadczenie depozytowe, wystawione albo przez notariusza, albo przez jeden z banków krajowych wzgl. na mocy zezwolenia Ministerstwa Skarbu z dn. 28 lutego 1939 r. Nr D. II. 3239/1/39 przez Deutsche Bank w Berlinie oraz oddziały tegoż banku w Niemczech — do dn. 27 lipca 1939 r. godz. 15. 1659-28-29

Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich, Spółka Akc.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Grunty zł 1 403 962'93; Budynki przemysłowe zł 10 900 729'38; Budynki gospodarcze zł 1 544 494'87; Budynki mieszkalne zł 4 432 288'59; Nowe budowle zł 24 186'70; Maszyny zł 19 779 758'12; Narzędzia i przyrządy zł 1'00; Licencje zł 26 840'00; Remanenty na dz. 31 grudnia 1938 r.: a) Towary gotowe i półfabrykaty zł 12 507 711'49; b) Surowce zł 3 452 220'87; c) Materiały pomocnicze zł 995 387'40; d) Węgiel zł 90 402'21; Dłużnicy: a) Klienci zł 2 482 278'21; b) Należności wątpliwe zł 173 571'26; c) Dostawcy zł 169 421'12; d) Różni zł 312 597'49; Papiery wartościowe zł 656 465'82; Kasy zł 42 733'99; Banki zł 213 724'37; Weksle: a) w portfelu zł 417 433'49; b) w inkasie zł 65 446'96; Straty z powodu wojny zł 1'00; Należności przedwojenne zł 1'00; Sumy przechodnie zł 58 299'30; **Ogółem zł 59 749 957'57.**

Różni za gwarancje zł 77 500'00; Depozyty dłużników zł 570 454'49.

PASYWA. — Kapitały: a) Zakładowy zł 15 120 000'00; b) Zapasowy zł 8 961 971'56; c) Amortyzacyjny zł 27 062 647'48; Ministerstwo Skarbu — umowa z 1932 r. zł 564 946'41; Wierzyciele i dostawcy: a) Klienci zł 109 465'40; b) Dostawcy zł 1 230 475'03; c) Różni zł 557 600'54; Banki zł 1 232 170'00; Rezerwa na waloryzację zł 1 583 058'58; Długi w rublach i markach: a) Banki w rublach zł 247 181'34; b) Wierzyciele w rublach zł 72 403'15; c) Fundacja K. A. Dittrich w rublach zł 7 191'14; d) Wkłady urzędników i robotników w rublach zł 82 977'67; e) Kasa Przechodności w rublach zł 13 861'81; Długi w złotych: a) Fundacja K. A. Dittrich zł 60 276'55; b) Wkłady urzędników i robotników zł 190 491'88; c) Kasa Przechodności urzędników zł 107 254'26; 5%-owe obligacje Towarzystwa zł 210 000'00; 5%-owe obligacje Towarzystwa wylosowane zł 737 000'00; Kupony obligacyjne płatne zł 95 400'00; Dywidenda: a) za rok 1936/37 zł 62 566'00; b) za II półrocze 1937 r. zł 17 330'00; Akcepty i traty: a) w złotych zł 66 872'00; b) w dolarach zł 113 654'00; c) w funt. ang. zł 75 406'55; Rezerwa na podatek dochodowy zł 251 500'00; Sumy przechodnie zł 215 991'43; Zysk netto za rok 1938 zł 700 264'79; **Ogółem zł 59 749 957'57.**

Weksle gwarancyjne i gwarancje zł 77 500'00; Depozyty wierzycieli zł 570 454'49.

Rachunek strat i zysków

za okres od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Pensje administracji ogólnej zł 660 401'60; Ubezpieczenia społeczne administracji ogólnej zł 29 506'42; Inne koszty ogólne zł 417 794'53; Koszty handlowe zł 857 455'28; Podatki: obrotowy zł 380 941'42, różne zł 6 472'50; Opłaty stemplowe zł 9 375'55; Różnice kursu zł 113 854'47; Koszty finansowe zł 172 213'54; Kupony od obligacji Towarzystwa zł 18 012'50; Straty różne zł 17 851'42; Amortyzacja: Budynki zł 394 054'81; Maszyny zł 291 023'76; **Ogółem zł 685 078'57;** Umarzenie nieściągalnych wierzytelności zł 65 240'93; Zysk netto zł 700 264'79; **Ogółem zł 4 134 463'52.**

MA. — Nadwyżka z eksploatacji zł 3 713 490'76; Różnice kursu zł 139 630'00; Procenty od papierów wartościowych zł 48 985'08; Zysk z przedsiębiorstw różnych zł 204 307'68; Przedawnione kupony od obligacji Towarzystwa zł 28 050'00; **Ogółem zł 4 134 463'52.**

Zarząd Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich S. A. zawiadamia, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 11 lipca 1939 r. uchwaliło wypłacenie dywidendy za rok 1938 na kupon 1938/39 w wysokości zł 2 od akcji stuzłotowej, co stanowi 2% w stosunku rocznym.

Wypłata ta będzie uskuteczniwana, poczynwszy od dn. 17 lipca 1939 r. w kasie Towarzystwa w Warszawie, Traugutta 8, w godz. od 9 do 12. 1681

Zarząd firmy Zakłady Mechaniczne Bormann, Szwede i S-ka SPÓŁKA AKCYJNA

stosownie do art. 441 K. H. podaje do wiadomości, że na Walnym Zebraniu Akcjonariuszów, odbytym w dn. 26 kwietnia 1939 r. uchwalono

obniżyć kapitał akcyjny Spółki

do wysokości zł 1 050 000. Wierzyciele Spółki, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, winni wnieść swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

1684

Polskie Fabryki Kabli i Walcownie Miedzi, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 297 150'00; 2) Budynki: a) fabryczne zł 2 211 908'53, b) gospodarcze zł 379 458'82, c) mieszkalne zł 64 470'51, razem budynki zł 2 655 837'86; 3) Urządzenia techniczne zł 5 572 936'53; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy zł 77 693'86; 5) Konie zł 1 325'00; 6) Patenty i licencje zł 1'00; 7) Bębny zł 1'00; II. Majątek obrotowy: 1) Środki płatnicze: a) gotówka w kasie i bankach zł 2 518 636'87, b) papiery wartościowe zł 70 469'44, c) weksle w inkasie i portfelu zł 188 120'69, razem zł 2 777 227'00; 2) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 49 000'00; 3) Zapasy: a) surowe zł 1 178 719'61, b) pomocnicze i pędne zł 119 783'91, c) półfabrykaty zł 767 658'74, d) wyroby gotowe zł 103 156'29, e) składy komisowe zł 6 501'97, razem zł 2 175 820'52; 4) Należności a) z tytułu umów kartelowych: z tytułu operacji handlowych zł 17 570 35, b) odbiorcy zł 2 770 446'44, c) dostawcy zł 117 009'31, d) różni zł 181 408'06, e) wątpliwe należności: odbiorcy zł 1 430'81, razem zł 3 087 864'97; 5) Kaucje zł 128 854'19; 6) Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 9 152'80, b) inne zł 5 549'24, razem zł 14 702'04; **Aktywa razem zł 16 838 413'97.**

Sumy pozabilansowe.—Gwarancje wydane zł 556 977'24; Gwarancje otrzymane zł 75 503'39; Depozyty zł 25 650'00; Kaucje wydane zł 128 854'19; Kaucje otrzymane zł 50'00; **Razem zł 787 034'82.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 4 500 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 973 075'44, b) dopisano w roku sprawozdawczym 1938 zł 616 523'75, razem zł 3 589 599'19, odpisano w roku 1938 zł 770'84, pozostaje zł 3 588 828'35; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) dostawcy zł 371 012'50, b) odbiorcy zł 2 997'43, c) różni zł 5 811 873'81, razem zł 6 185 883'74; 2) Zobowiązania z tytułu umów kartelowych: z tytułu operacji handlowych zł 3 768'25; 3) Kaucje zł 50'00; 4) Sumy przechodnie: a) podatki za grudzień 1938 r. zł 31 852'16, b) inne zł 22 166'39, razem zł 54 018'55; 5) Rezerwa na podatki i różne koszty: a) reszta z lat ubiegłych zł 1 150 000'00, b) rezerwa 1938 r. zł 650 000'00, razem zł 1 800 000'00; IV. Zyski: a) z roku 1937 zł 34 968'94, b) za rok 1938 zł 670 896'14, razem zł 705 865'08; **Pasywa razem zł 16 838 413'97.**

Sumy pozabilansowe.—Gwarancje wydane zł 556 977'24; Gwarancje otrzymane zł 75 503'39; Depozyty zł 25 650'00; Kaucje wydane zł 128 854'19; Kaucje otrzymane zł 50'00; **Razem zł 787 034'82.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRONA STRATY. — I. Koszty administracji ogólnej zł 506 206'26; II. Koszty fabrykacji zł 4 798 073'99; III. Koszty sprzedaży zł 813 446'16; IV. Koszty kredytów zł 332 494'19; V. Podatki państwowe i komunalne zł 189 888'98; VI. Różnice kursowe zł 13 144'99; VII. Odpisy amortyzacyjne łącznie z kosztami organizacji zł 629 135'04; VIII. Rezerwa na podatki i różne koszty zł 650 000'00; IX. Zyski: zysk z roku 1937 zł 34 968'94, zysk za 1938 r. zł 670 896'14, razem zyski zł 705 865'08; **Strona straty razem zł 8 638 254'69.**

STRONA ZYSKI. — I. Sprzedaż zł 8 467 557'12; II. Procenty zł 135 728'63; III. Zysk z roku 1937 zł 34 968'94; **Strona zyski razem zł 8 638 254'69.** 1686

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Tartaki Nadwiślańskiej, Spółka Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 lipca 1939 r. o godz. 13 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego w gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.; 3) Powzięcie uchwały w sprawie straty bilansowej; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia dla tychże; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Królewskiej pod Nr 35 m. 9 najdalej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. 1687

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunt fabryczny zł 421 480'80; Budynki: a) fabryczne zł 3 746 892'34, b) gospodarcze zł 598 001'64, c) mieszkalne zł 378 232'94; Urządzenia techniczne: a) maszyny i urządzenia techniczne zł 14 353 033'88, b) bocznica kolejowa zł 608 081'61, c) tabor kolejowy zł 72 725'10, d) garaże zł 15 267'00; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) ruchomości Centrali zł 39 083'62, b) ruchomości fabryki zł 41 950'50; Licencje zł 31 023'00; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 32 796'85; Papiery procentowe zł 44 160'00; Weksle w portfelu zł 8 609'36; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 764 761'42; Materiały: a) surowce zł 478 013'13, b) pomocnicze zł 677 049'33; Półfabrykaty zł 259 263'48; Gotowe towary zł 950 111'04; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 995 918'67, b) dostawcy zł 17 453'25, c) różni zł 252 345'09, d) wątpliwe należności — otwarte zł 154 555'36; Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące 1939 r. zł 11 840'00, b) materiały w drodze zł 43 221'44, c) inne zł 28 560'15; **Ogółem zł 25 024 431'00.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 7 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 84 730'79; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 8 471 011'70, b) odpisano w ciągu 1938 r. zł 199 990'68, c) dopisano w roku sprawozdawczym 1938 zł 1 138 262'44; Kapitał obligacyjny zł 2 759 000'00; Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 1 416 758'46, b) banki zł 482 368'85, c) podatki zł 57 405'63, d) dostawcy zł 846 275'68, e) odbiorcy zł 165 097'04, f) różni zł 2 268 814'63, g) obligacje wylosowane zł 234 000'00, h) niepodniesiona dywidenda zł 46 609'00; Sumy przechodnie: a) nieuskręconione wypłaty za grudzień zł 142 342'14, b) inne zł 60 403'96; Pozostałość z zysku z 1937 r. zł 18 393'87; Zysk za rok 1938 zł 32 947'49; **Ogółem zł 25 024 431'00.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Remanenty na dz. 1/I 1938 r. zł 1 024 489'32; Koszty administracji ogólnej zł 996 962'84; Koszty fabrykacji zł 7 166 425'63; Koszty sprzedaży zł 709 833'29; Koszty kredytów zł 616 813'38; Podatki państwowe i komunalne zł 354 600'88; Straty na dłużnikach zł 4 492'13; Straty na obiektach majątkowych zł 6 294'80; Różne straty zł 1 184'40; Koszty handlowe i ogólne zł 537 365'23; Asekuracja zł 34 612'75; Amortyzacja zł 1 138 262'44; Odszkodowania: a) dla Zarządu dóbr „Klucze” w Kluczach zł 90 000'00, b) dla Państwowych Zakładów Wodociągowych na Górnym Śląsku w Katowicach zł 974 568'00; Zysk za rok 1938 zł 32 947'49; **Ogółem zł 13 688 852'58.**

MA. — Wpływ ze sprzedaży zł 12 301 233'51; Odsetki i skonta zł 68 209'15; Odszkodowania za kontyngenty zł 33 773'76; Różne dochody zł 42 856'29; Odzyskane należności zł 2 939'53; Różnice kursowe zł 30 465'82; Remanenty na dz. 31/XII 1938 r. zł 1 209 374'52; **Ogółem zł 13 688 852'58.**

1672

I OGŁOSZENIE

Zarząd Kawencyńskich Zakładów Cegielnianych
Kazimierza Gracowa, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 sierpnia 1939 r. o godz. 18 w siedzibie Zarządu w Warszawie, ul. 6 Sierpnia 22, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i r-ku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności za okres sprawozdawczy; 4) Rozpatrzenie stanu majątkowego Spółki oraz powzięcie uchwały o wydzierżawieniu Zakładów; 5) Uchwalenie budżetu na 1939 r.; 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni do dn. 23 lipca b. r. złożyć swoje akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu.

1683

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Place zł 137 798'39; Budynki zł 689 849'65; Maszyny i urządzenia zł 1 041 255'09; Ruchomości i narzędzia zł 55 683'81; Inwentarz żywy zł 2 250'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 49 505'39; Papiery procentowe zł 35 388'13; Weksle zł 31 299'37; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 7 920'00; Kaucje złożone zł 12 307'52; Inskaso towarowe zł 18 221'81; Towary zł 3 085 880'46; Dłużnicy zł 582 430'38; Różne rachunki zł 103 860'91; **Ogólna suma stanu czynnego zł 5 853 650'91.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 35 000'00.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 3 000 000'00; Banki zł 2 320 555'29; Dostawcy zł 114 602'67; Odbiorcy zł 75 047'36; Różne rachunki zł 293 701'99; Sumy przechodnie zł 26 333'84; Zysk zł 23 409'76; **Ogólna suma stanu biernego zł 5 853 650'91.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 35 000'00.

Rachunek zysków i strat

STRATY. — Koszty administracji i handlowe zł 139 950'60; Podatki zł 10 338'95; Odsetki zł 26 730'72; Różne zł 6 674'99; Zysk zł 23 409'76; **Razem zł 207 105'02.**

ZYSKI. — Zysk brutto na towarach zł 202 736'54; Różne zł 4 368'48; **Razem zł 207 105'02.**

1680

Towarzystwo Ubezpieczeń „Przezorność”, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 21 873'76; II. Instytucje kredytowe zł 112 803'26; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 683 276'51; IV. Pożyczki hipoteczne zł 85 000'02; V. Nieruchomości zł 1 088 800'50; VI. Należności z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 50 632'78; VII. Ajenci zł 533 136'16; VIII. Różni z tytułu zaległej składki zł 730 381'08; IX. Zakłady ubezpieczeń zł 697 325'62; X. Inni dłużnicy zł 267 958'53; XI. Ruchomości biurowe zł 54 400'00; XII. Inne aktywa zł 313 357'10; XIII. Lokaty stanowiące kaucje (z wyjątkiem gotówki) zł 35 883'00; XIV. Strata zł 373 095'73; **Suma ogólna zł 5 047 924'05.**

STAN BIERNY. — I. Emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 20 625) zł 2 062 500'00; II. Kapitał zapasowy zł 5 000'00; III. Inne kapitały i fundusze własne zakładu zł 255 969'32; IV. Fundusz ubezpieczeniowy zł 450 810'01; V. Rezerwa na nieuregulowane szkody zł 432 868'34; VI. Należności z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej reasekuratorom przez zakład zł 791 190'64; VII. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 63 893'30; VIII. Zakłady ubezpieczeń zł 274 390'15; IX. Inni wierzyciele zł 464 292'18; X. Nieuiszczone podatki i opłaty zł 11 273'44; XI. Inne pasywa zł 199 853'67; XII. Kaucje zł 35 883'00; **Suma ogólna zł 5 047 924'05.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

ZYSKI. — Ubezp. inne. I. Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń od kradzieży zł 55 419'44; II. Czysty dochód z majątku ubezp. na życie zł 8 073'12; Ubezp. inne zł 40 789'95; **Razem zł 48 863'07;** III. Inne zyski, nie objęte poszczególnymi rachunkami: Ubezp. inne: 1) wpływ z odpisów na wątpliwe należności zł 50 190'71, 2) inne wpływy: ubezp. na życie zł 102 434'59; IV. Strata ubezp. inne zł 373 095'73; **Suma ogólna zł 630 003'54.**

STRATY. — I. Strata z roku poprzedniego: Ubezp. na życie zł 74 789'84; Ubezp. inne zł 143 318'21; **Razem zł 218 108'05;** II. Strata z roku sprawozdawczego na rachunku ubezpieczeń: 1) na życie zł 8 298'00, od nieszczęśliwych wypadków zł 2 323'02, od odpowiedzialności cywilnej zł 75 879'13, od ognia zł 56 010'03, transportów zł 93 389'29, razem zł 235 899'47; III. Niepodzielona część kosztów administracji: ubezp. inne zł 13 093'82; IV. Strata na kursie walut obcych: ubezp. inne zł 18 741'75; V. Inne odpisy i straty, nie objęte poszczególnymi rachunkami: 1) Odpisano z wartości ruchomości ubezp. na życie zł 7 750'00, ubezp. inne zł 15 495'00, razem zł 23 245'00; 2) Odpisano z wartości nieruchomości ubezp. na życie zł 2 762'55, ubezp. inne zł 4 731'80; razem zł 7 494'35; 3) Różnica kursu na papierach wartościowych: ubezp. na życie zł 10 445'07, ubezp. inne zł 11 499'79, razem zł 21 944'86; 4) Odpisano na rezerwę na wątpliwe należności: ubezp. na życie zł 6 462'25, ubezp. inne zł 85 013'99, razem zł 91 476'24; **Suma ogólna zł 630 003'54.**

1671

Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Włóknistego — Société Anonyme de l'Industrie Textile

52, rue de Châteaudun, Paris

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA	fr. fr.	fr. fr.	PASYWA	fr. fr.	fr. fr.
Majątek stały:			Kapitał zakładowy		36 000 000'00
Tereny:			Rezerwy:		
Tereny fabryczne	324 517'00		statutowa	1 468 911'41	
Tereny gospodarcze	295 387'68		specjalna	1 250 000'00	2 718 911'41
Nieruchomości			Premia emisyjna		16 334 153'10
Budynki fabryczne i domy mieszk.	4 546 696'08		Rezerwa na ryzyku bież.		2 027 667'70
— inwestycje w 1938 r.	260 400'39		Akcepty		3 627 375'00
Magazyny, mieszkania i biura w Łodzi	179 744'17		Wierzyciele różni		10 118 200'47
— inwestycje w 1938 r.	38 222'58		Rachunek przechodni		364 591'77
Nieruchomości w Berlinie	557 051'94		Rachunek zysków i strat (saldo)		4 199 763'02
Urządzenia techniczne:					
Maszyny i urządzenia	6 429 966'26				
Urządzenia nowe	136 431'58				
Centrala elektryczna	5 147 978'76				
— inwestycje w 1938 r.	6 274'63	17 922 671'07			
Kasa i banki		8 831 012'44			
Weksle w portfelu		4 076 867'01			
Papiery procentowe		1 038 096'68			
Dłużnicy różni		21 250 842'54			
Towary		20 142 649'30			
Materiały pomocnicze		2 128 523'43			
		<u>75 390 662'47</u>			<u>75 390 662'47</u>

Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Włóknistego — Francuska Spółka Akcyjna w Częstochowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 178 054'40; Budynki: a) fabryczne zł 3 730 932'87, b) gospodarcze zł 459 986'88, c) mieszkalne zł 1 118 060'20, d) dom i skład w Łodzi zł 121 660'70; Maszyny i urządzenia techniczne zł 7 054 278'26; Bocznicza kolejowa i lokom. samochodowa zł 122 689'13; Centrala elektryczna, urządzenia napędowe i transmisje zł 3 265 250'05; Meble i urządzenia biurowe zł 95 307'27; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, w bankach i w drodze zł 1 892 543'86; Papiery procentowe zł 132 471'14; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 900 705'00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 1 138 789'67; Materiały surowe zł 1 648 000'25; Materiały pomocnicze i pędne zł 594 559'62; Odpadki i półfabrykaty zł 1 716 825'39; Wyroby gotowe zł 1 665 121'12; Dłużnicy zł 3 170 272'46; Weksle protestowane zł 25 373'74; Kaucja P. K. P. zł 1 194'98; Sumy przechodnie zł 32 762'55; **Razem zł 29 064 839'54.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje, depozyty i weksle kaucyjne zł 5 391 038'73; Listy gwarancyjne zł 780 729'00; Biuro Rozrachunkowe zł 1 995 828'77.

Ogółem stan czyny zł 37 232 436'04.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał dla działalności w Polsce zł 5 000 000'00; Nadwyżka bilansowa pochodząca z przewalutowania zł 2 168 449'92; II. Kapitał amortyzacyjny zł 10 564 266'97; III. Zobowiązania: a) wierzyciele zł 3 675 382'90,

b) Fundusz Karny zł 222'75, c) Zarząd w Paryżu zł 7 010 026'63; IV. Sumy przechodnie zł 89 189'68; V. Zysk za rok 1938 zł 557 300'69; **Razem zł 29 064 839'54.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje, depozyty i weksle kaucyjne zł 5 391 038'73; Różni za złożone listy gwarancyjne zł 780 729'00; Biuro Rozrachunkowe zł 1 995 828'77.

Ogółem stan bierny zł 37 232 436'04.

Zobowiązania zagraniczne zł 10 438 499'42; Należności zagraniczne zł 10 987'11.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 614 318'00; Koszty fabrykacji zł 8 731 320'51; Koszty sprzedaży zł 514 421'50; Odsetki zł 441 392'93; Podatki zł 323 073'31; Różnice kursowe zł 69 353'48; Odpisy na dłużnikach zł 76 874'28; Odpisy na materiałach do wartości inwentarzowej zł 2 192'97; Amortyzacja zł 842 088'33; Różne straty zł 23 884'84; Zysk za rok 1938 zł 557 300'69; **Razem zł 12 196 220'84.**

MA. — Wpływy ze sprzedaży towarów zł 11 458 116'10; Odsetki zł 258 441'21; Różnice kursowe zł 441 448'48; Dochody z komornego zł 24 235'51; Odzyskane należności dawniej odpisane zł 2 436'75; Różne zyski zł 11 542'79; **Razem zł 12 196 220'84.**

Guerlain Parfumeur, Spółka Akcyjna w Polsce

Bilans netto na dz. 31 XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — Ruchomości zł 99'10; Kasa i banki zł 168 304'73; Papiery wartościowe zł 1 360'00; Towary zł 26 214'23; Dłużnicy zł 97 711'34; Sumy przechodnie zł 1 316'25; **Razem zł 295 005'65.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Kapitał rezerwowy zł 7 786'55; Wierzyciele zł 22 071'04; Sumy przechodnie zł 337'05; Zysk netto za rok 1938 zł 14 811'01; **Razem zł 295 005'65.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe zł 40 522'32; Różnica kursu franka zł 11 774'77; Zysk netto za rok 1938 zł 14 811'01; **Razem zł 67 108'10.**

ZYSKI. — Towary zł 62 604'00; Procenty zł 3 392'10; Różne zyski (wygrana na Poż. Inwest.) zł 1 000'00; Różnica kursu franka zł 112'00; **Razem zł 67 108'10.**

1682

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryka Łączników i Wyrobów Lano-Kutyh „Ernest Erbe”. Spółka Akcyjna w Zawierciu

podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 29 kwietnia 1939 r. paragraf 54 statutu Spółki o brzmieniu:

„Wymagane przez prawo ogłoszenia, pochodzące od Spółki, będą umieszczane w Monitorze Polskim oraz w czasopiśmie Polska Gospodarcza, względnie w innym, wskazanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, piśmie, oraz w Kurjerze Zachodnim”

zmieniono, nadając mu brzmienie:

„Wymagane przez prawo ogłoszenia, pochodzące od Spółki, będą umieszczane w Monitorze Polskim oraz w czasopiśmie Polska Gospodarcza, względnie w innym — wskazanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu — piśmie”.

1675

„Union Textile“, Spółka Akcyjna

w C z ę s t o c h o w i e

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: a) Fabryka Częstochowa: 1) Grunty fabryczne zł 348 700'00; 2) Grunty przy ul. Olsztyńskiej zł 150 692'69; 3) Budynki fabryczne z 1930 181'00; 4) Budynki mieszkalne zł 349 018'85; 5) Osiedle robotnicze przy ul. Olsztyńskiej zł 380 119'74; 6) Maszyny i urządzenia techniczne zł 8 352 424'54; 7) Urządzenia biurowe zł 87 557'32; Razem zł 11 598 694'14; b) Fabryka Łódź: 1) Grunty zł 73 628'00; 2) Budynki fabryczne zł 874 910'10; 3) Budynki mieszkalne zł 65 018'00; 4) Maszyny i urządzenia techniczne zł 2 466 391'63; 5) Urządzenia biurowe zł 12 408'00; Razem zł 3 492 355'73; c) Fabryka Lubliniec: 1) Grunty zł 100 000'00; 2) Budynki fabryczne zł 725 091'00; 3) Budynki mieszkalne zł 130 652'82; 4) Maszyny i urządzenia techniczne zł 1 861 769'69; 5) Urządzenia biurowe zł 20 124'78; Razem zł 2 837 638'29; d) Biuro sprzedaży Łódź: 1) nieruchomości położone przy ulicy Piotrkowskiej 171/173, Łódź zł 685 628'26; 2) Urządzenia biurowe i domowe zł 75 810'79; Razem zł 761 439'05; e) Skład w Łodzi: 1) Grunty położone przy ul. Piotrkowskiej Nr 175-a zł 56 000'00; 2) Budynki gospodarce przy ul. Piotrkowskiej Nr 175-a zł 85 100'90; 3) Budynki mieszkalne przy ul. Piotrkowskiej Nr 175-a zł 11 239'92; Razem zł 152 340'82; f) Nieruchomości różne: 1) Wartość części nieruchomości Fiszer-Bielski zł 23 644'74; 2) Budynki fabryczne Kołomyja zł 132 500'00; Razem zł 156 144'74; Łącznie zł 18 998 612'77; II. Majątek płynny: 1) Kasa zł 137 108'28; 2) Banki zł 8 963 448'23; 3) Papiery wartościowe i akcje przedsiębiorstw zł 1 006 724'80; 4) Weksle w portfelu i inkasie zł 3 356 825'34; 5) Materiały: a) surowe zł 2 978 542'23, b) półfabrykaty zł 4 585 281'47, c) gotowe i półgotowe wyroby zł 9 575 253'60, razem zł 17 139 077'30, d) materiały pomocnicze zł 1 119 437'84; 6) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 5 711 814'96, b) weksle protestowane zł 85 352'81, razem zł 5 797 167'77, c) należności zahipotekowane zł 221 260'94, d) dostawcy zł 216 289'31, e) różni zł 2 366 986'99, razem zł 2 804 537'24; 7) Sumy przechodnie zł 415 870'64; Łącznie zł 40 740 197'44; Razem zł 59 738 810'21.

III. Pozycje pozabilansowe. — 1) Biuro Rozr. Prz. W. Czesank. za zlecenia „Ordinario” zł 1 700 799'19; 2) Biuro Rozr. Prz. W. Czesank. za zlecenia „Separato” zł 138 927'52; 3) Biuro Rozr. Prz. W. Czesank. za zlecenia „Inkaso protesty” zł 12 218'77; 4) Biuro Rozr. Prz. W. Czesank. za depozyty wekslowe zł 2 089'00; 5) Gwarancje złożone w Biurze Rozr. Prz. W. Czesank. zł 1 361 661'00; 6) Gwarancje i kaucje hipoteczne obce zł 684 806'08; 7) Weksle regulacyjne obce zł 234 611'36; 8) Towary komisowe firmy „Chodaków” zł 243 361'30; 9) Depozyty celne zł 516 700'00; 10) Gwarancje otrzymane zł 953 625'71; **Ogółem zł 65 587 610'14.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 16 000 000'00; 2) Rezerwy: a) Kapitał zapasowy zł 624 782'28; b) Rezerwa specjalna zł 1 500 506'96; Razem zł 2 125 289'24; Łącznie zł 18 125 289'24; II. Kapitał amortyzacyjny: 1) Amortyzacja nieruchomości i ruchomości: saldo z roku ubiegłego zł 2 448 165'72, odpisano w roku sprawozd. zł 18 178'80, pozostaje zł 2 429 986'92, dopisano w roku sprawozd. zł 1 300 212'31, razem zł 3 730 199'23; III. Zobowiązania długoterminowe: 1) Rachunek obligacyj zł 22 266 000'00; IV. Zobowiązania: 1) Banki zł 451 578'40; 2) Dostawcy zł 10 029 714'07; 3) Odbiorcy zł 164 889'99; 4) Rachunek kupon 1 obligacji zł 995 490'00; 5) Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 1 621 282'94; 6) Różni zł 889 895'97; 7) Sumy przechodnie zł 445 489'41; Łącznie zł 14 598 340'78; V. Straty i zyski: 1) Zysk za 1938 r. zł 1 018 980'96; **Razem zł 59 738 810'21.**

VI. Pozycje pozabilansowe. — 1) Zlecenia w B. Rozr. P. W. Czes. „Ord.” zł 1 700 799'19; 2) Zlecenia w B. Rozr. P. W. Czes. „Separato” zł 138 927'52; 3) Zlecenia w B. Rozr. P. W. Czes. „Inkaso prot.” zł 12 218'77; 4) Różni za depozyty wekslowe zł 2 089'00; 5) Różni za gwarancje i kaucje hipoteczne zł 1 361 661'00; 6) Różni za weksle regulacyjne obce zł 234 611'36; 7) Różni za weksle regulacyjne obce zł 234 611'36; 8) Firma „Chodaków” za towary komisowe zł 243 361'30; 9) Różni za depozyty celne zł 516 700'00; 10) Różni za gwarancje zł 953 625'71; **Ogółem zł 65 587 610'14.**

U w a g a. — Ogólna suma zobowiązań zagranicznych Spółki wynosi zł 33 689 960'57; Ogólna suma należności zagranicznych Spółki wynosi zł 2 891 060'82.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 1 403 467'15; 2) Koszty sprzedaży zł 979 765'06; 3) Koszty kredytów zł 1 451 425'60; 4) Podatki państwowe i komunalne zł 731 703'20; 5) Różnice kursu zł 85 571'60; 6) Straty na wierzytelnościach zł 254 425'46; 7) Amortyzacja nieruchomości i ruchomości zł 1 300 212'31; 8) Inne koszty zł 87 282'16; 9) Zysk netto zł 1 018 980'96; **Ogółem zł 7 312 833'50.**

ZYSKI. — 1) Zysk brutto na sprzedaży zł 6 134 911'16; 2) Inne przychody zł 1 177 922'34; **Ogółem zł 7 312 833'50.** 1661

Zakłady Przemysłu Włókienniczego C. G. Schön

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 536 134'16; Budynki fabryczne zł 2 491 882'56; Budynki mieszkalne zł 788 246'25; Ruchomości zł 116 865'15; Maszyny i urządzenia zł 7 660 339'66; Razem majątek stały zł 11 593 467'78; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach, weksle i papiery wartościowe zł 2 464 759'74; Udziały w obcych przedst. zł 27 500'00; Materiały surowe i pomocnicze zł 1 997 892'29; Gotowe wyroby zł 1 042 277'46; Dłużnicy zł 1 690 427'66; Sumy przechodnie zł 37 916'75; Razem majątek płynny zł 7 260 773'90; **Suma bilansowa zł 18 854 241'68.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje i inne pozycje przejściowe zł 3 171 443'36.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 3 500 000'00; Fundusz zapasowy zł 1 982 219'15; II. Fundusz amortyzacyjny zł 9 865 107'79; III. Zobowiązania: Wierzyciele krajowi i zagraniczni zł 3 085 449'16; Niepodniesiona dywidenda zł 13'435'00; Fundusz zapomogowo-emerytalny zł 12 247'50; Sumy przechodnie zł 76 836'38; Razem zł 3 187 968'04; IV. Zysk: pozostałość z roku 1937 zł 15 515'30, zysk za rok 1938 zł 303 431'40, razem zł 318 946'70; **Suma bilansowa zł 18 854 241'68.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje i inne pozycje przejściowe zł 3 171 443'36.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty administracji, fabrykacji, sprzedaży, różne odsetki i różne wydatki zł 9 758 862'62; 2) Podatki państwowe i komunalne zł 249 980'20; 3) Amortyzacja majątku stałego zł 548 102'57; 4) Zysk zł 318 946'70; **Razem zł 10 875 892'09.**

MA. — 1) Pozostałość zysku z roku 1937 zł 15 515'30; 2) Otrzymano ze sprzedaży produktów i inne wpływy zł 10 860 376'79; **Razem zł 10 875 892'09.**

Zobowiązania zagraniczne wynoszą zł 2 607 403'71.

Powyższy bilans wraz z rachunkiem strat i zysków Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów zatwierdziło.

Jednocześnie zawiadamia się PP. Akcjonariuszów, że Walne Zgromadzenie, odbyte w dn. 22 maja b. r., **uchwaliło wypłacić 8% dywidendy.** Wypłata dywidendy rozpocznie się dn. 23 maja b. r. w kasie fabrycznej w Sosnowcu za zwrotem kuponu Nr 9. 1670

Drzewo Kopalniane, Spółka Akcyjna, Katowice

Rachunek bilansowy zamknięty dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka w kasie zł 2 414'42; Banki zł 12 588'48; Papiery wartościowe zł 4 052'00; Dłużnicy zł 163 247'25; Ruchomości zł 2 357'00; **Razem zł 184 659'15.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 100 000'00; Rezerwa na podatek przemysł. zł 3 500'00; Zwyczajny fundusz rezerwowy zł 7 460'00; Nadzwyczajny fundusz rezerwowy zł 45 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 117'35; Wierzyciele zł 9 692'36; Sumy przechodnie zł 4 313'60; Przeniesienie zysku z roku 1937 zł 2 666'66; Zysk w roku 1938 zł 11 909'18; **Razem zł 184 659'15.**

Rachunek strat i zysków zamknięty dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Manipulacja drzewna zł 129 054'86; Koszty handlowe zł 12 637'49; Podatek przemysłowy zł 7 091'50; Podatek dochodowy zł 3 437'17; Prowizja zł 6 078'03; Amortyzacja zł 117'35; Czysty zysk w roku 1938 zł 11 909'18; **Razem zł 170 325'58.**

ZYSKI. — Manipulacja drzewna zł 129 707'43; Prowizja zł 40 105'12; Odsetki zł 513'03; **Razem zł 170 325'58.** 1664

Włókiennicza Spółka Akcyjna „N. Eitingon i S-ka”

w Ł o d z i

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — A. Majątek stały: 1) Grunty z 1 860 597'15; 2) Budynki: a) fabryczne z 6 442 852'25, b) gospodarcze z 982 718'33, c) mieszkalne z 1 564 196'47, d) kanalizacja z 64 137'40 = z 9 053 904'45; 3) Urządzenia techniczne: maszyny z 16 904 767'11; 4) Inwentarz zakład. i biurowy: a) żywy z 4 251'00, b) martwy z 145 277'23 = z 149 528'23 = z 27 968 796'94; 5) Inwestycje niezakończone: a) budynki z 44 246'09, b) urządzenia techniczne z 18 452'94 = z 62 699'03 = z 28 031 495'97; B. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie z 107 707'99; 2) Gotówka w bankach z 428 957'56 = z 536 665'55; 3) Papiery procentowe z 811 582'80; 4) Weksle w portfelu z 1 280 913'92; 5) Weksle w inkasie z 5 743'21 = z 1 286 657'13; 6) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 29 500'00; 7) Materiały: a) surowce z 936 679'76, b) pomocnicze i pędne z 515 400'43, c) półfabrykaty z 3 669 654'17, d) towary i wyroby gotowe z 3 977 964'46 = z 9 099 698'82, e) towary na przechowaniu u obcych z 67 358'05 = z 9 167 056'87; 8) Dłużnicy: a) odbiorcy z 2 195 553'16, b) dostawcy z 175 801'09, c) różni z 2 729 033'57, d) wątpliwe należności z 40 398'84, c) należności z tyt. kredytów finans., z których hipot. zabezpieczona jest kwota z 584 597'82, z 1 356 706'95 = z 6 497 493'61; 9) Materiały w drodze z 812 644'85 = z 19 141 600'81; C. Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych z 515 624'08; **Razem z 47 688 720'86.**

Sumy pozabilansowe. — Wierzyciele za kaucje hipoteczne z 14 782 041'92; Zażyrowane weksle z 6 370 891'54; Różne gwarancje z 628 306'00 = z 21 781 239'46.

STAN CZYNNY. — A. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy z 18 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego z 1 839 707'27, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 106 972'63 = z 1 946 679'90, c) odpisano w roku sprawozdawczym z 7 200'00 = z 1 939 479'90; 3) Dywidenda niepodjęta z 700 000'00; 4) Zysk w roku sprawozdawczym z 267 428'95 = z 20 906 908'85; B. Kapitał amortyzacyjny: 1) saldo z roku ubiegłego z 11 423 171'13, 2) dopisano w roku sprawozdawczym z 1 711 599'79, odpisano w roku sprawozd. z 81 552'87 = z 1 630 046'92 = z 13 053 218'05; C. Zobowiązania długoterminowe: 1) Eitingon Schild Co. Inc. New-York r-k długoterminowy z 9 945 052'20; 2) T-wo Kredyt. Przemysłu Polskiego z 176 040'00; 3) The International Shipbuilding and Engineering Co. Ltd. z 274 942'47 = z 10 396 034'67 = z 44 356 161'57; D. Zobowiązania: 1) Eitingon Schild Co. Inc. New-York r-k bież. z 204 248'07; 2) Wierzytelności z tyt. operacyj handl. z 251 580'31; 3) Dostawcy z 1 611 096'10; 4) Dostawcy z tyt. materiałów w drodze z 812 644'85; 5) Odbiorcy z 277 751'84; 6) Bieżące podatki z 33 169'52; 7) Świadczenia społeczne z 142 068'60 = z 3 332 559'29; **Razem z 47 688 720'86.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne z 14 782 401'92; Obligo z tyt. zażyrowanych weksli z 6 370 891'54; Różne gwarancje z 628 306'00 = z 21 781 239'46.

U w a g a. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 10 767 108'12.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 2 320 988'26; Koszty sprzedaży z 1 386 220'29; Koszty kredytów z 311 888'33; Podatki państwowe i komunalne z 691 330'77; Koszty fabrykacji z 21 862 588'15; Odpisy amortyzacyjne z 1 711 599'79; Odpisy na straty z 131 841'40; Różnice kursowe z 22 330'01; Zysk za rok operacyjny 1938 z 267 428'95; **Razem z 28 706 215'95.**

MA. — Rachunek towarów z 28 635 158'88; Różne wpływy z 71 057'07; **Razem z 28 706 215'95.**

Zarząd Włókienniczej Spółki Akcyjnej „N. Eitingon i S-ka” poniżej podaje do wiadomości uchwałę Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 26 czerwca 1939 r.:

„Uzupelnia się uchwały, zatwierdzające bilanse operacyjne za lata 1934, 1935, 1936 i 1937, w ten sposób, że wprowadza się: a) do uchwały bilansowej za rok 1934 po stronie czynnej poza bilansem pozycję: „wierzyciele za wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00, po stronie biernej pozycję: „wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00”; b) do uchwały bilansowej za rok 1935 po stronie czynnej poza bilansem pozycję: „wierzyciele za wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00, po stronie biernej pozycję: „wydane weksle in blanco ewi-

dencyjnie z 3'00”; c) do uchwały bilansowej za rok 1936 po stronie czynnej poza bilansem pozycję: „wierzyciele za wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00”, po stronie biernej pozycję: „wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00”; d) do uchwały bilansowej za rok 1937 po stronie czynnej poza bilansem pozycję: „wierzyciele za wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00”, po stronie biernej pozycję: „wydane weksle in blanco ewidencyjnie z 3'00”. 1649

Romisja Likwidacyjna Syndykatu Rolniczego Warszawskiego

Spółki Akcyjnej w likwidacji, Warszawa, Kopernika 30

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa z 9 047'61; 2) Banki z 28 525'14; 3) Weksle z 3 525'00; 4) Weksle protestowane z 158 804'47; 5) Nieruchomości z 179 390'00; 6) Ruchomości z 5 700'00; 7) Odbiorcy z 583 026'68; 8) Różni z 315'80; 9) Należności u byłych pracowników z 29 416'04; 10) Towary z 15 000'00; 11) Sumy przejściowe z 110 874'00; 12) Straty Spółdzielni Rolniczej Warszawskiej z lat ubiegłych z 4 085 157'32; 13) Straty Syndykatu Rolniczego Warszawskiego z lat ubiegłych z 2 983 604'59; 14) Strata netto Syndykatu za 1938 r. z 716 003'80; **Suma ogólna z 8 908 390'45.**

Sumy pozabilansowe z 11 923 375'00.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy z 1'00; 2) Długi hipoteczne z 54 670'00; 3) Akcepty z 59 505'18; 4) Odbiorcy z 76 748'78; 5) Dostawcy z 40 902'40; 6) Różni z 22 246'81; 7) Izba Skarbowa za podatki z 862 559'38; 8) Bank Gospodarstwa Krajowego z 7 791 756'90; **Suma ogólna z 8 908 390'45.**

Sumy pozabilansowe z 11 923 375'00.

Straty i zyski

WINIEN. — 1) Strata na towarach z 23 785'52; 2) Podatki z 898'18; 3) Świadczenia socjalne z 2 771'23; 4) Koszty sądowe z 6 015'06; 5) Koszty handlowe z 44 479'09; 6) Odpisano z rachunków otwartych z 436 741'48; 7) Straty na nieruchomościach z 264 236'04; 8) Straty na ruchomościach z 962'55; 9) Koszty skreślenia zryra z 14 694'54; **Suma ogólna z 794 583'69.**

MA. — 1) Procenty z 6 446'75; 2) Dochody z dzierżawionych nieruchomości z 2 273'00; 3) Odpisano zobowiązania według układów z 56 809'43; 4) Różnice kursowe z 12 961'71; 5) Strata netto z 716 003'80; **Suma ogólna z 794 583'69.**

1652

Towarzystwo Inżynieryjno-Budowlane J. Karbowski i J. Kurowski

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans za 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Plac w Warszawie z 37 544'70; Ruchomości z 376 924'60; Budowa własnego domu z 109 501'93; Majątek płynny: Kasa z 10 290'29; Powszechny Bank Związkowy z 1 256'78; Papiery wartościowe z 6 000'00; Udziały w zjednoczonych firmach z 20 000'00; Szelc z 1'00; Należności u zleceniodawców z 39 255'20; Należności u innych dłużników z 295 813'51; Należności na ukończonych budowach z 27 379'95; Budowa łącznicy kolejowej w Płocku z 17 257'27; Różni za kaucje i gwarancje z 954 200'00; Straty za poprzednie lata z 50 703'81; **Razem z 1 946 129'04.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny z 500 000'00; Fundusz amortyzacyjny z 158 680'45; Zadłużenia z 220 030'08; Sumy przechodnie z 78'85; Sumy przechodnie niezapłacone w 1938 r. z 56 098'13; Zadłużenia na budowach z 924'48; Kaucje i gwarancje z 954 200'00; Zysk w 1938 r. z 56 117'05; **Razem z 1 946 129'04.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Strata na ruchomościach z 65 905'20; Strata na dłużnikach z 11 500'66; Koszty handlowe z 48 982'24; Koszty organizacyjne z 5 967'02; Koszty przetargowe z 9 407'07; Likwidacja dawnych budów z 3 618'19; Koszty wykonania robót z 243 049'86; Procenty z 13 091'53; T. Czadek z 18 220'00; S. Lasota z 10 000'00; Robdok z 87 000'00; Sumy przechodnie z 38 000'00; Straty na ukończonych budowach z 11 709'47; Zysk w 1938 r. z 56 117'05; **Razem z 622 568'29.**

MA. — Należności na ukończonych budowach z 2 222'94; 32 Urząd Skarbowy z 1 835'95; Należności za wykonane roboty z 229 438'30; Procenty z 761'77; Sabo z 343'00; Zyski w 1938 r. z 387 966'33; **Razem z 622 568'29.** 1655

Bank Akceptacyjny, Spółka Akcyjna w Warszawie

Skrócony bilans surowy na dz. 1 lipca 1939 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji zł 2 345 268'61; 2) Papiery wartościowe własne zł 13 041 490'41; 3) Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 2 615 621'44; 4) Pożyczki terminowe zł 36 088'80; 5) Kredyty akceptacyjne i rembursowe zł 200 974 924'68; 6) Różne rachunki zł 8 824 034'65; 7) Rachunki działu kredytu długoterminowego zł 70 021 683'98; 8) Rachunki wynikowe zł 445 657'15; **Suma bilansowa zł 298 304 769'72.**

Dłużnicy za akcepty do zwrotu zł 31 531 176'75.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 20 000 000'00; 2) Kapitały rezerwowe zł 2 615 915'87; 3) Fundusz rezerwowy różnic kursowych zł 235 624'08; 4) Zobowiązania z tyt. kredytów akceptacyjnych i rembursowych zł 200 973 081'75; 5) Skarb Państwa z tyt. pomocy instytucjom wierzycielskim zł 1 672 129'71; 6) Różne rachunki zł 1 100 361'67; 7) Rachunki działu kredytu długoterminowego zł 1 094 261'25; 8) Listy zastawne (obligacje) zł 70 000 000'00; 9) Rachunki wynikowe zł 613 395'39; **Suma bilansowa zł 298 304 769'72.**

Akcepty do zwrotu zł 31 531 176'75. 1679

Cukrownia Opole, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 marca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomość zł 48 589'10; Urządzenia techniczne zł 36 281'60; Inwentarz żywy i martwy zł 89 795'44; Kasa zł 8 421'23; Papiery wartościowe i udziały zł 62 587'50; Remanenty zł 2 046 461'90; Dłużnicy zł 838 634'66; Sumy przechodnie zł 41 030'55; **Razem zł 3 171 801'98.**

Różni za gwarancje zł 2 538 256'00.

Ogółem zł 5 710 057'98.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Zapasowy zł 26 200'44; Amortyzacyjny zł 31 868'69; Zobowiązania zł 2 741 818'13; Straty i zyski zł 121 914'72; **Razem zł 3 171 801'98.**

Gwarancje zł 2 538 256'00.

Ogółem zł 5 710 057'98.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Remanenty na dz. I/IV 1938 r. zł 1 439 654'33; Koszty produkcji zł 2 919 845'50; Dopłata do buraków za rok ubiegły zł 38 628'98; Komitetowi Zimowej Pomocy Bezrobotnym zł 13 081'00; Różnice kursowe zł 9 253'67; Wartość padłego konia zł 339'00; Amortyzacja zł 17 627'32; Zyski zł 121 914'72; **Razem zł 4 560 344'52.**

ZYSKI. — Zysk z lat ubiegłych zł 80 613'45; Uzyskano ze sprzedaży zł 2 615 218'31; Z realizacji kuponów zł 4 366'00; Zysk na gospodarstwie rolnym zł 1 679'11; Remanenty w dn. 31. III 1939 r. r. zł 1 858 467'65; **Razem zł 4 560 344'52.**

1678

Zarząd firmy Przemysł Drzewny „Maksymilian Jakubowicz“

Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 sierpnia 1939 r. o godz. 19 w lokalu Spółki, ul. Stef. Żeromskiego 90/92, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu o stanie finansowym przedsiębiorstwa, Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenie bilansu za 1938 r., rachunku strat i zysków, udzielenie pokwitowania Zarządowi z działalności; 3) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysków wzgl. pokrycia strat; 4) Dokonanie nadzwyczajnej rewizji stanu majątkowego Spółki przez biegłego z listy biegłych sądowych; 5) Wybór członka Zarządu na miejsce ustępującego i wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Sprawa wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 399 k. h. — najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem przedstawić swoje akcje Zarządowi wzgl. kwity depozytowe zdeponowanych akcji.

1689-28-30

III OGŁOSZENIE

Likwidator Spółki Akcyjnej Przemysłu Włókienniczego Weiss i Poznański w Łodzi

Jakub Minc, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 175 zamieszkały, zawiadamia, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 28/IV 1939 r. uchwaliło

otworzyć likwidację Spółki

i wzywa wierzycieli firmy — zgodnie z art. 449 K. H. — do zgłoszenia swych pretensyj w ciągu 6 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia. 1458-24-26-28

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowlanego

Inżynierowie K. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 7 sierpnia 1939 r. o godz. 13 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Podział zysków; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Udzielenie Zarządowi pełnomocnictwa do sprzedaży nieruchomości; 7) Wolne wnioski. 1673

Zarząd Spółki Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „Galicja“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w wykonaniu uchwały XXXVIII Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 7 lipca 1939 r.

dywidenda za rok obrotowy od dn. 1 maja 1938 r. do dn. 31 stycznia 1939 r.

w wysokości zł 3 od akcji będzie wypłacana, począwszy od dn. 16 lipca 1939 r. w kasie Spółki we Lwowie, ul. Kościuszki Nr 8, za złożeniem kuponu za rok obrotowy 1938/1939 Nr 30 przy akcjach emisji z roku 1910, oraz kuponu Nr 16 przy akcjach emisji z roku 1924, 1668

Czasopismem handlowym

o najszerszym zasięgu treści, obejmującym także ogólne zagadnienia gospodarcze jest

TYGODNIK HANDLOWY

ORGAN STOWARZYSZENIA KUPCÓW POLSKICH*)

Egzemplarze okazowe na żądanie

Prenumerata kwartalna zł 3'50

WARSZAWA, Zielna 50

*) „Prasa Gospodarcza w Polsce“ Marian Grzegorzczak („Prasa“ Nr 12 z 1936 r. str. 16).

PRACA ZBIOROWA

CHAŁUP NICTWO

MATERIAŁY
UWAGI
WNIOSKI

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

---

288 STRON DRUKU

CENA ŻŁ 8.-

P O L M I N

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

CENTRALA WE LWOWIE, AKADEMICKA 7

D O S T A R C Z A :

BENZYNY: LOTNICZE wysokooktanowe i etylizowane do szybkoobrotowych motorów spalinowych o wysokiej kompresji zwłaszcza dla silników lotniczych, **MOTOROWE** i **MIESZANKI** do napędu pojazdów mechanicznych

NAFTĘ rafinowaną do celów oświetleniowych, „Termolinę” do prymusów, lamp żarowych, latarni morskich itp. **ETER** i **olejowy** do fabrykacji olejków eterycznych

WYSOKOWARTOŚCIOWE OLEJE do łożysk wirówek mleczarskich, silników elektrycznych, maszyn przędzalniczych i rolniczych, kompresorów amoniakalnych, lokomobli, turbin wodnych; do silników Diesla, sprężarek, do turbin parowych, turbopomp itp., do cylindrów maszyn parowych i lokomobli o różnych temperaturach par, do transformatorów jako oleje izolacyjne, w garbarstwie jako oleje garbarskie, do samochodów i motocykli, oleje emulgujące w przemyśle włókienniczym oraz oleje bezbarwne, mające zastosowanie do celów kosmetycznych i farmaceutycznych

SMARY do łożysk kulkowych, do łańcuchów i zespołów kół zębatach, wyciągów kopalnianych, żurawi, wózków oraz w przemyśle lakierniczym i farbiarskim

PARAFINĘ bezwoną do powlekania serów, impregnacji higienicznych kubków i naczyń papierowych oraz do wyrobu środków kosmetycznych i leczniczych

ASFALTY: przemysłowe do różnych celów, do zalwania kabli, akumulatorów i baterij elektrycznych, izolacyjne w budownictwie do izolacji przed wilgocią fundamentów, murów, posadzek i stropów, do izolacji rur gazowych, wodociągowych i kablowych, papowe do fabrykacji papy dachowej, drogowe do budowy nawierzchni drogowych oraz masy asfaltowe do zalwania spoin w brukach, masy kablowe „A” i „B”, „Limbit” preparat do budowy nawierzchni drogowych na zimno

KOPALNIE WŁASNE • GAZOCIĄGI
RAFINERIA W DROHOBYCZU
ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE
STACJA BUNKROWA W GDYNI
STACJE BENZYNOWE W CAŁEJ POLSCE